МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

Кафедра інформаційних систем в управлінні та обліку

Валерія Олександрівна Чермак

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему

«Облік та оподаткування імпортних операцій»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Науковий керівник
д.е.н., проф. Ірина ЖИГЛЕЙ

_____
(підпис)

Рецензент
д.е.н., проф. Ірина ЗАМУЛА

_____
(підпис)

Завідувач кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку
д.е.н., проф. Сергій ЛЕГЕНЧУК

_____
(підпис)

Житомир
2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП……..…..4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ ……..…....8
1.1. Імпортні операції як об'єкт обліку, аналізу, оподаткування та елемент державної політики під час дії воєнного стану……8
1.2. Огляд вітчизняного законодавства, наукової та періодичної літератури з обліку та оподаткування імпортних операцій……..……..…26
1.3. Міжнародні стандарти фінансової звітності та Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, що регулюють облік та оподаткування імпортних операцій……...38
Висновки до розділу 1……..…44

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «СГС-ГАЗТРЕЙД»……..…47
2.1. Економіко-організаційна характеристика ТОВ «СГС-ГАЗТРЕЙД» та організація бухгалтерського обліку імпортних операцій на ньому…….47
2.2. Документування та митне оформлення імпортних операцій……..……54
2.3. Відображення імпортних операцій на рахунках бухгалтерського обліку...57
2.4. Відображення інформації щодо імпортних операцій у внутрішній, податковій та фінансовій звітності……62
Висновки до розділу 2……..67

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «СГС-ГАЗТРЕЙД» ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ЇХ ОБЛІКУ Й ОПОДАТКУВАННЯ ……69
3.1. Інформаційне та методичне забезпечення економічного аналізу імпортних операцій з товарами на підприємствах ……..….69
3.2. Аналіз імпортних операцій з товарами на підприємстві з роздрібної торгівлі ТОВ «СГС-Газтрейд»…….……..….72
3.3. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення імпортних операцій під час дії воєнного стану…….……83
Висновки до розділу 3……..……86

РОЗДІЛ 4. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ТЕМИ «ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ» В КУРСІ «ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ В ОПОДАТКУВАННІ»…….……..88
4.1. Методика викладання лекції на тему «Облік та оподаткування імпортних операцій» в курсі «Облік і звітність в оподаткуванні»……88
4.2. Методика викладання практичних занять на тему «Облік та оподаткування імпортних операцій» в курсі «Облік і звітність в оподаткуванні» ……106
Висновки до розділу 4……...……120

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ……..…….…122
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ……..……..…..130
ДОДАТКИ…….……134

ВСТУП

У сучасному глобалізованому світі зовнішньоекономічна діяльність підприємств стала невід'ємною частиною їх діяльності. Імпорт товарів та послуг є одним із ключових елементів міжнародної торгівлі, але успішна імпортна діяльність вимагає глибокого аналізу як економічних, так і правових аспектів цього процесу.

Особливу *актуальність* для теми дослідження надає постійне укладання міжнародних економічних відносин України з різними країнами, зміна митного законодавства, впровадження нових технологій в облік та управління. Все це вимагає від підприємств постійного адаптування до нових умов і пошуку ефективних способів ведення імпортних операцій.

Питання обліку та аналізу імпортних операцій досліджували такі науковці, як: Кононов І.І., Нестеренко О.О., Рура О.В., Кузьмінська А.Є., Коблянська О.І., Ковальчук О.М., Оляднічук Н.В., Підлубна О.Д., Панасюк В. М., Пташенко О. В., Клак О., Трубіцина О., Плекан М., Мартинюк В. Вони звертають увагу на те, що потрібно гармонізувати податкове законодавство з бухгалтерським обліком, систематизувати методи бухгалтерського обліку для обробки та подання інформації щодо імпортних операцій, розробляти методичні підходи до формування облікової політики імпортних операцій, а також стежити за змінами податкового, митного та валютного законодавства. Але не дивлячись на всі дослідження які проводяться, особливості обліку та оподаткування імпортних операцій у військовий час ще недостатньо дослідженні.

Метою кваліфікаційної роботи є комплексне дослідження обліку та оподаткування імпортних операцій. В рамках роботи розглянуті теоретичні основи обліку зовнішньоекономічної діяльності, особливості оподаткування імпортних товарів, а також практичні аспекти ведення обліку та управління імпортними операціями на підприємстві ТОВ «СГС-Газтрейд».

Для досягнення мети у роботі поставлені такі *завдання*:

1. Розкрити поняття імпортних операцій як об’єкта обліку, аналізу, оподаткування та елементу державної політики під час дії воєнного стану.

2. Дослідити вітчизняне законодавство та періодичну літературу з обліку та оподаткування імпортних операцій.

3. Дослідити Міжнародні стандарти фінансової звітності та Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, що регулюють облік та оподаткування імпортних операцій.

4. Проаналізувати економіко-організаційну характеристику ТОВ «СГС-ГАЗТРЕЙД» та організацію бухгалтерського обліку імпортних операцій на ньому.

5. Дослідити документування та митне оформлення імпортних операцій.

6. Розкрити відображення імпортних операцій на рахунках бухгалтерського обліку та відображення інформації щодо імпортних операцій у внутрішній, податковій та фінансовій звітності.

7. Розкрити інформаційне та методичне забезпечення економічного аналізу імпортних операцій з товарами на підприємствах.

8. Проаналізувати імпортні операції з товарами на підприємстві з роздрібної торгівлі ТОВ «СГС-Газтрейд».

9. Запропонувати варіанти удосконалення обліково-аналітичного забезпечення імпортних операцій під час дії воєнного стану.

10. Визначити основи методики викладання лекцій практик на тему «Облік та оподаткування імпортних операцій» в курсі «Облік і звітність в оподаткуванні».

11. Розробити проведення лекційних та практичних занять з теми «Облік та оподаткування імпортних операцій».

Об'єктом дослідження є облік та оподаткування імпортних операцій на підприємствах.

Предметом дослідження є теоретичні основи, методологія та практичні аспекти обліку та оподаткування імпортних операцій.

Методи дослідження, які використовувались в кваліфікаційній роботі: теоретичний аналіз наукової літератури, законодавчих актів та нормативних

документів; системний аналіз, який використовувався для виявлення взаємозв'язків між різними елементами системи обліку та оподаткування імпортних операцій; порівняльний аналіз допомагав порівнювати різні показники аналізу імпортних операцій за різні періоди; економіко-математичний аналіз застосовувався для обчислення та аналізу економічних показників ефективності імпортних операцій; та факторний аналіз, який допомагав визначити вплив окремих факторів на зміну результативних показників.

Інформаційною базою даного дослідження є бухгалтерський облік та оподаткування імпортних операцій та нормативно-правові акти України, до яких входять Митний кодекс України, Податковий кодекс України, Закони України, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО), Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО), Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), Постанови кабінету Міністрів України та Накази міністерства аграрної політики України, які визначають основні принципи обліку імпортних операцій. Ще можна відзначити, що у роботі використано статистичні дані Державної митної служби України, Державної служби статистики України, а також інформацію з міжнародних організацій, які відображають стан та динаміку імпортних операцій та діяльності підприємств України. Щодо дослідження аналізу внутрішніх документів, то їх вдалось проаналізувати на основі ТОВ «СГС-Газтрейд». Внутрішніми документами на даному підприємстві є фінансова звітність, облікові регістри, договори та документація, яка відноситься до імпортних операцій. Ці документи допомагають відобразити реальний аналіз організації обліку та оподаткування імпортних операцій підприємства. Щодо наукової основи роботи, то її склали праці вітчизняних та зарубіжних авторів, які досліджують питання бухгалтерського обліку, аналізу та оподаткування імпортних операцій. Були використані публікації з наукових журналів, монографій, статей та матеріалів конференцій.

Наукова новизна дослідження полягає в розробці пропозицій щодо вдосконалення обліку та управління імпортними операціями з урахуванням

адаптації до сучасних економічних та технологічних тенденцій розвитку міжнародної торгівлі та законодавчих змін. Основними напрямами наукової новизни є:

- запровадження цифровізації та автоматизації процесів обліку імпортних операцій;
- запровадження нових змін в законодавстві, що стосуються розрахунку ПДВ, обліку митних платежів, а також обліку митної вартості, відповідно до нових вимог ЄС та СОТ;
- розширення облікових методик, що стосуються витрат на транспортування, страхування, митних послуг, валютних курсових різниць та інноваційних методів оцінки ризиків та резерву фінансових ресурсів для податкових зобов'язань;
- розробка нових підходів для мінімізації податкових ризиків, які пов'язані з невідповідністю митнихмитних декларацій і податкових звітів, а також впровадження стратегій оптимізації податкового навантаження при імпорті за допомогою застосування податкових пільг і спеціальних режимів;
- запровадження нових екологічних вимог до імпорту та адаптація облікових процесів до стандартів сталого розвитку.

Практична значимість кваліфікаційної роботи полягає у застосуванні результатів дослідження підприємством для оптимізації обліку та управління імпортними операціями, а також для розробки ефективної податкової політики.

Апробація результатів досліджень оприлюднено на V Міжнародній науково-практичній конференції «СУЧАСНІ ВИКЛИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ» [20, Додаток А.1.; 11, Додаток А.2.].

РОЗДІЛ 1.
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ

1.1. Імпортні операції як об’єкт обліку, аналізу, оподаткування та елемент державної політики під час дії воєнного стану

Імпорт товарів є невід'ємною частиною зовнішньої торгівлі, яка передбачає ввезення товарів з-за кордону для задоволення внутрішніх потреб країни. Така діяльність дозволяє забезпечити споживачів товарами, які не виробляються вітчизняною промисловістю або є більш конкурентоспроможними за ціною та якістю. Зовнішня торгівля, в свою чергу, охоплює ширший спектр економічних відносин між країнами, включаючи як імпорт, так і експорт товарів та послуг. Така торгівля як система економічних відносин між країнами, яка включає в себе імпорт та експорт товарів і послуг. Імпорт, як складова зовнішньої торгівлі, відіграє важливу роль у забезпеченні внутрішнього ринку товарами, що не виробляються в достатній кількості всередині країни або є більш конкурентоспроможними на світовому ринку. Таким чином, імпорт є одним з інструментів задоволення потреб споживачів та розвитку національної економіки.

Ознайомившись з науковими статтями та навчальною літературою можна дати визначення поняттю «зовнішня торгівля» від різних авторів (табл. 1.1).

Таблиця 1.1.

Визначення поняття «зовнішня торгівля».

№ з/п	Джерело	Визначення
1.	Ван П. [4, с. 24]	Зовнішня торгівля – це торгівля однієї країни з іншими "яка складається з оплачуваного вивозу (експорту)" та ввозу (імпорту) товарів та послуг.
2.	Ступницький О. І. [53, с. 812]	Зовнішня торгівля – це торгівля однієї країни з іншими, яка складається з вивозу(експорту) і ввозу (імпорту).

Продовження таблиці 1.1.

№ з/п	Джерело	Визначення
3.	Томаш М. [54,с. 613]	Зовнішня торгівля – це здійснення операцій експорту, коли резидент реалізовує продукцію (товари, послуги) за кордон, та імпорту, коли продукція (товари, послуги) купується у нерезидента.
4.	Коваленко П.К. [16]	Зовнішня торгівля – торгівля між країнами, що включає вивезення і ввезення товарів і послуг, а також характеризує участь даної країни у світовому товарообороті та міжнародному поділі праці.

Зображено на основі джерел [4,53,54,16].

Отже, проаналізувавши викладений матеріал з таблиці 1.1, можна дійти висновку, що зовнішня торгівля є інструментом за допомогою якого здійснюється розвиток експорту та імпорту між країнами виробниками та споживачами.

Оскільки об’єктом мого дослідження є саме імпорт товарів, то ознайомившись з науковими статтями та навчальною літературою можна дати визначення поняттю «імпорт товарів», від різних авторів (табл. 1.2).

Таблиця 1.2.

Визначення поняття «імпорт товарів».

№ з/п	Джерело	Визначення
1.	Наказ Міністерства Аграрної Політики України № 414 [46, с. 1, п. 1.6]	Імпорт товарів - ввезення вантажу на територію України для вільного обігу без обмеження строку його перебування на цій території.
2.	Бойко С. В., Бухенська М. С., Гацька Л. П., та ін. [57]	Імпорт товарів — товари і послуги, що закуповуються певною країною в інших країн.
3.	Сіденко В.Р. [52]	Імпорт товарів – ввезення з-за кордону товарів, закуплених в іноземного продавця або призначених для продажу на вітчизняному ринку чи перероблення на території країни.

Продовження таблиці 1.2.

№ з/п	Джерело	Визначення
4.	Завадський Й.С., Осовська Т.В., Юшкевич О.О. [12]	Імпорт товарів — ввезення у країну товарів іноземного виробництва.
5.	Завадський Й.С., Осовська Т.В., Юшкевич О.О. [12]	Імпорт товарів – завезення з-за кордону на комерційній основі товарів, призначених для споживання, капіталів, а також операцій (послуг) матеріального характеру, що здійснюються іноземними виробничими організаціями.
5.	Методологічні пояснення. [8]	Імпорт товарів – митний режим, відповідно до якого товари ввозяться на митну територію України для вільного обігу без обмеження строку їх перебування на цій території та можуть використовуватися без будь-яких митних обмежень.

Зображено на основі джерел [46, 57, 52, 12, 8].

Отже, проаналізувавши викладений матеріал з таблиці 1.2., можна сказати, що імпорт товарів спеціалізується закупівлі або одержання на інших законних підставах від іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів, що контролюються, та їх ввезення на територію України.

Оскільки імпорт є ключовим у господарській діяльності підприємства, то можна виділити основні його напрями дії, такі як забезпечення виробництвом, розширення асортименту продукції, зниження собівартості продукції, підвищення конкурентоспроможності та задоволення попиту споживачів. Забезпечення виробництва відображається в імпорті сировини, матеріалів, комплектуючих та обладнання, необхідних для виробництва продукції. Розширення асортименту продукції можна побачити в імпорті готових виробів для продажу на внутрішньому ринку. Щодо зниження собівартості продукції, то це є імпорт дешевших аналогів вітчизняних товарів або компонентів. Підвищення конкурентоспроможності можна досягти за рахунок використання сучасних технологій та нових видів продукції, що імпортуються. А задоволення попиту споживачів відображається у наданні споживачам товарів, які не виробляються в країні або виробляються в недостатній кількості.

Щодо видів імпортних операцій, то їх можна класифікувати за різними критеріями, такими як види товарів, мета ввезення, режим ввезення, а також за

валютою розрахунків. За видами товарів імпортні операції відображаються під час імпортування сировини, матеріалів, обладнання, готових виробів та послуг. Метою ввезення імпортних товарів може бути виробництво, продаж та власне споживання. Також можуть бути два режими ввезення: тимчасовий та постійний. А за валютою розрахунків імпортні операції поділяються на долари США, євро та інші валюти.

Під час імпорту також виникає низка економічних відносин, які вимагають належного обліку. Це включає в себе визначення вартості товару, сплату митних платежів, організацію логістичних процесів, а також облік податкових зобов’язань, пов'язаних із ввезенням товарів на територію країни.

Процедура імпорту товарів включає кілька важливих етапів, які потребують ретельного обліку.

Першим етапом є заключення договору на постачання. На цьому етапі відбувається узгодження умов контракту, визначення вартості товару, умов доставки (EXW, FCA, FAS, FOB, CFR, CIF, CPT, CIP, DAF, DES, DDU, DDP [60]), строків постачання, відповідальності за оплату митних зборів, податків і транспортних витрат. Розглянемо докладніше види умов доставок.

EXW є «поставкою з заводу» і означає, що продавець виконує свої обов'язки стосовно поставки, коли він передає товар у розпорядження покупців на своєму підприємстві (заводі, фабриці, складі). В цьому випадку продавець не відповідає за завантаження товару до транспортного засобу, що надає покупець, а також за митне розвантаження товару для ввезення, якщо не узгоджено інше, тому покупець несе усі збитки й ризики пов'язані з перевезенням товару.

Щодо FCA, то це є «Франко перевізник», який означає, що продавець вважається виконавцем своїх обов'язків стосовно поставки товару, який пройшов митне очищення для ввезення, з моменту передачі його у розпорядження перевізника в узгодженому пункті. При відсутності домовленостей з покупцем стосовно такого пункту, продавець має право визначити такий пункт самостійно серед ряду подібних пунктів, де перевізник приймає товар у своє розпорядження. Перевізник визначає будь-яку особу, яка опираючись на договір перевезення

зобов'язується здійснити чи забезпечити перевезення товару залізничним шляхом, автомобільним, повітряним, морським чи внутрішнім водним транспортом або ж в змішаному перевезенні.

FAS, тобто «вільно вздовж борту судна» означає, що продавець вважається виконавцем своїх зобов'язань стосовно поставки, коли товар розміщено вздовж борту судна на причалі чи в узгодженому пункті розвантаження. Це означає, що з цього моменту покупець повинен нести всі збитки і ризики загибелі чи псування товару. За умовами такої доставки на покупця лягає відповідальність з митного очищення товару для вивозу.

Ще одним видом доставки є FOB, тобто «вільно на борту» означає, що продавець вважається виконавцем своїх зобов'язань стосовно поставки з моменту переходу товару крізь поручні судна в порту відвантаження. Це означає, що з цього моменту покупець повинен нести всі витрати й ризики загибелі чи ушкодження товару. За умовами такої доставки на покупця лягає обов'язок з очищення товару від стягнень для його експорту.

Щодо CFR, то це є «вартістю та фрахт» і означає, що продавець зобов'язаний сплатити витрати та фрахт, необхідні для поставки товару в зазначений порт, однак ризик втрати чи ушкодження товару, а також ризик будь-якого збільшення витрат, що виникають після переходу товаром борту судна, переходить з продавця на покупця в момент переходу товару крізь поручні судна у порту відвантаження. За умовами такої доставки саме на продавця лягає відповідальність з очищення товару від стягнень для його вивозу.

Ще однією доставкою є CIF, тобто «вартість, страхування, фрахт» яке означає, що продавець несе ті ж самі обов'язки, що й згідно умов CFR, однак не повинен забезпечувати морське страхування від ризику загибелі чи ушкодження товару під час перевезення, продавець заключає договір страхування й виплачує страхувальнику страхову премію. В цьому випадку покупець повинен прийняти до уваги, що згідно умов цієї доставки від продавця потребується лише забезпечення страхування на мінімальних умовах.

CPT є «перевезенням сплачене до» і означає, що продавець сплачує фрахт за перевезення товару до вказаного місця призначення. Ризик загибелі чи ушкодження товару, а також будь-якого збільшення утримань, що виникають після передачі товару перевізнику, переходить з продавця на покупця, коли товар передано у розпорядження перевізника. Саме перевізник є особою, яка згідно договору перевезення зобов'язана здійснити перевезення чи організувати перевезення морським або повітряним шляхом, залізничним чи автомобільним транспортом, по внутрішніх водних лініях чи змішаному перевезенні.

Щодо CIP, то цей вид доставки є «перевізною платою та страхування, які сплачені до» і означає, що продавець несе ті ж самі обов'язки, що й згідно терміну CPT, але продавець має забезпечити транспортне страхування від ризиків загибелі чи ушкодження товару під час перевезення. Продавець заключає договір страхування або сплачує страхову премію. Покупець повинен прийняти до уваги, що згідно терміну CIP від продавця потребується лише забезпечення страхування на мінімальних умовах.

Ще одним з видів доставки є DAF – «поставка до кордону» означає, що обов'язки з поставки вважаються виконаними, коли товар, очищений від стягнень для вивозу, прибуває до вказаного пункту чи місця на кордоні, однак до потрапляння товару на митний кордон приймаючої країни. Під терміном кордон розуміється будь-який кордон, включаючи кордон країни експорту, тому в даних умовах дуже важливе точне визначення кордону шляхом вказання конкретного пункту чи місця.

DES є «поставкою з судна» і означає, що продавець вважається виконавцем своїх зобов'язань стосовно поставки товару з моменту надання неочищеного від митних стягнень при ввезенні товару у розпорядження покупця в узгодженому порту. Усі витрати й ризики з доставки товару в узгоджений порт призначення несе продавець.

Щодо DDU, то цей вид доставки є «поставкою без сплати стягнень» і означає, що продавець вважається виконавцем своїх зобов'язань з моменту доставки товару в узгоджений пункт в країні ввезення. Продавець повинен нести

збитки зі сплати всіх пов'язаних з цим витрат й нести всі ризики, що розповсюджуються на товар (виключаючи сплату податків, при ввезенні товару), а також усі витрати й ризики, в зв'язку з виконанням митних формальностей. При невиконанні покупцем вчасно обов'язків з очищення товару при ввезені на нього лягають всі додаткові витрати й він несе всі додаткові ризики. Якщо між сторонами буде узгоджено, що митне очищення лягає на продавця й він несе пов'язані з цим витрати й ризики, то це повинно бути прямо вказано шляхом додання відповідних слів. Якщо між сторонами буде узгоджено, що сплата стягнених в зв'язку з поверненням витрат, лягає на продавця, то це повинно бути прямо вказано шляхом додання відповідних слів: «Поставка без сплати стягнень, з оплатою VAT (узгоджений пункт призначення)».

І останнім видом доставки є DDP, тобто «поставка зі сплатою стягнень» яка означає, що продавець вважається виконавцем своїх зобов'язань з моменту надання товару в узгодженому пункті в країні ввезення. Продавець несе всі ризики й витрати, пов'язані із ввезенням товару, включаючи сплату податків, стягнень та інших зборів, що стягуються при ввезенні товарів. В той час як термін «з заводу» наділяє продавця мінімальними обов'язками, то термін «поставка зі сплатою стягнень» вказує максимальні зобов'язання продавця.

Другим етапом імпорту товарів є оформлення митної декларації та митний контроль. Після доставки товарів на митницю відбувається перевірка їх відповідності заявленим характеристикам, документації, а також сплата митних зборів і податків (ПДВ, акцизів тощо).

Третій етап, це оцінка вартості товару. Це є одним з найважливіших етапів визначення вартості товару для бухгалтерського обліку, який включає не тільки закупівельну ціну товару, але й витрати на транспортування, митні збори, страхування та інші супутні витрати.

Четвертим ключовим етапом є забезпечення доставки товару на склад. В результаті імпорту товар на підприємстві може залишитися на складі до подальшого використання або продажу. Важливим аспектом цього етапу є також

ведення обліку витрат на транспортування та інші витрати, що виникають після митного оформлення.

Важливо відзначити, що для кожного з етапів імпорту необхідний ретельний облік, оскільки він включає значні витрати на транспортування, митні платежі, страхування тощо, що безпосередньо впливає на фінансові результати підприємства.

Облік імпортних товарів є важливою складовою бухгалтерії підприємства, оскільки це дозволяє забезпечити правильне визначення витрат на закупівлю товарів, їх транспортування та митне оформлення, а також визначити правильність розрахунків із постачальниками та органами митного контролю. Всі витрати, які виникають у процесі імпорту товарів, повинні відображатися в обліку підприємства на відповідних рахунках.

Основними елементами обліку імпортних товарів є: облік витрат на транспортування, який включає витрати на доставку товарів від постачальника до митниці, а також на їх доставку до складу підприємства; облік митних зборів та податків, який включає ПДВ, акцизний податок і митні збори, що сплачуються на митниці при оформленні товарів; та облік витрат на страхування товару, який включає в себе витрати на страхування ризиків, пов'язаних з транспортуванням товарів через кордон.

Бухгалтерський облік імпортних операцій має свої особливості, пов’язані з визначенням вартості імпортованих товарів, обліком витрат на транспортування та митних платежів, а також правильним відображенням податкових зобов'язань.

Імпортні операції відображаються в бухгалтерії підприємства на основі документів, що підтверджують факт ввезення товарів чи послуг на територію України, зокрема, митна декларація, накладні та контракти з іноземними контрагентами, а також платіжні документи (банківські виписки, чеки).

Митна декларація це офіційний документ, який подається митному органу для переміщення товарів через митний кордон. Вона містить детальну правдиву інформацію про товар, його вартість, країну його походження, призначення та

інші відомості, які є необхідними для здійснення митного контролю та нарахування митних платежів [21]. Можна виділити такі основні функції митної декларації: ідентифікація товару, яка забезпечує точну ідентифікацію товару, що переміщується через кордон; розрахунок митних платежів, що слугує основою для розрахунку податків, митних зборів та інших платежів; статистична звітність, яка використовується для збору статистики зовнішньої торгівлі; а також контроль за переміщенням товарів, який забезпечує дотримання митного законодавства.

Оскільки оформлення митної декларації є обов'язковою процедурою при переміщенні товарів через митний кордон, то існують етапи оформлення митної декларації. Першим етапом є підготовка документів, тобто відбувається збір усіх необхідних документів (контракт, інвойс, транспортна накладна). Другим етапом є заповнення митної декларації, тобто заповнення усіх даних в митній декларації відповідно до вимог митного законодавства. Наступним, третім етапом є показ товару та документів митному органу, тобто пред'явлення товару для огляду та подання митному органу заповненої митної декларації та інших документів, що стосуються імпорту даного товару. Четвертим етапом є проведення митного контролю товару та документів. П’ятим етапом є нарахування та сплата митних платежів. І останнім шостим етапом є випуск товару в митний режим імпорту.

На жаль, в даний період з 2022 року в Україні існують певні особливості оформлення митної декларації під час дії воєнного стану. Зміни відбулись безпосередньо в законодавстві, адже тепер необхідно постійно відстежувати зміни в митному законодавстві та адаптуватися до нових вимог. Також відбулись певні зміни в оформленні митної декларації, адже тепер можливі затримки в оформленні митних декларацій через збільшення навантаження на митні органи. Ну і звичайно, були введені обмеження на імпорт певних товарів та було створено так званий «перелік товарів критичного імпорту» [50]. Даний перелік, який був відображений у Постанові Кабінету Міністрів України «про окремі питання щодо забезпечення здійснення імпорту» втратив свою чинність 7 травня 2024 року, але до того часу, ми встигли провести опитування серед підприємців

України, про те, як саме на їх діяльність впливав даний перелік та з якими труднощами вони стикались під час дії цієї постанови. Опитування було проведено серед 15 людей, які знаходяться та ведуть свій бізнес в різних куточках України (рис. 1.1.).

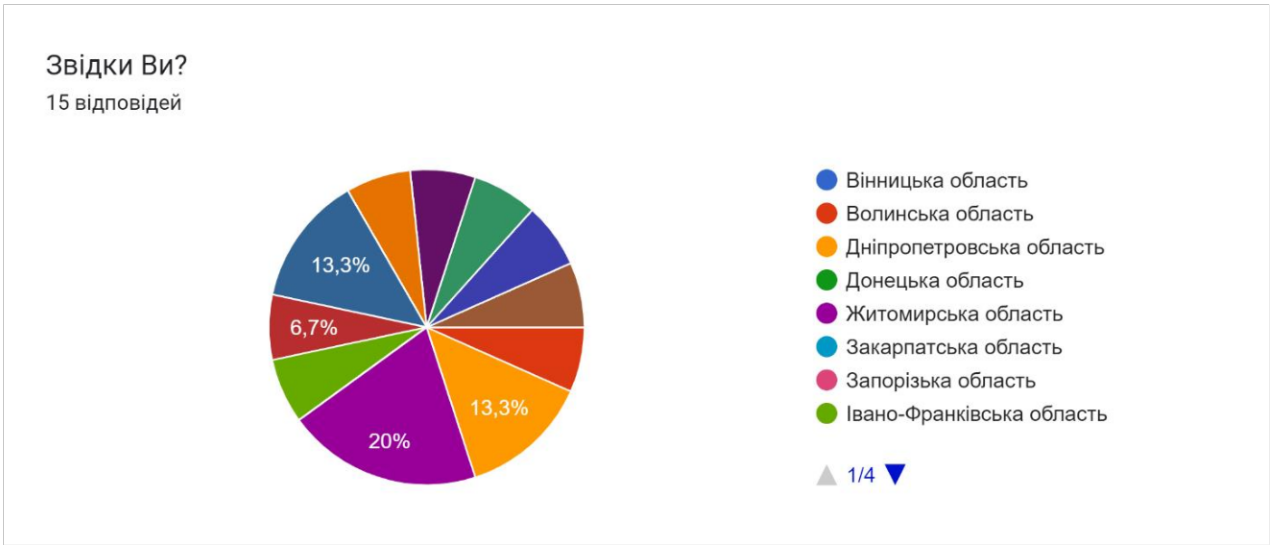


Рис. 1.1. Діаграма місцезнаходження опитуваних підприємців. *Зображено на основі джерела [36].*

Дивлячись на рисунок 1.1. можна побачити, що підприємці, які проходили дане опитування знаходяться в: м. Києві, Київській, Житомирській, Рівненській, Волинській, Івано-Франківській, Одеській, Дніпропетровській, Харківській, Сумській та Чернігівській областях.

Серед опитуваних підприємців найбільший відсоток профілю компанії представлено Товариству з обмеженою відповідальністю, на другому місці Приватне підприємство, а на третьому Фізична особа-підприємець (рис. 1.2).



Рис. 1.2. Діаграма профілю компанії, яку представляють опитувані підприємці. *Зображено на основі джерела [36].*

Щодо сфери діяльності, то в опитуванні були представлені наступні види діяльності (рис. 1.3.).

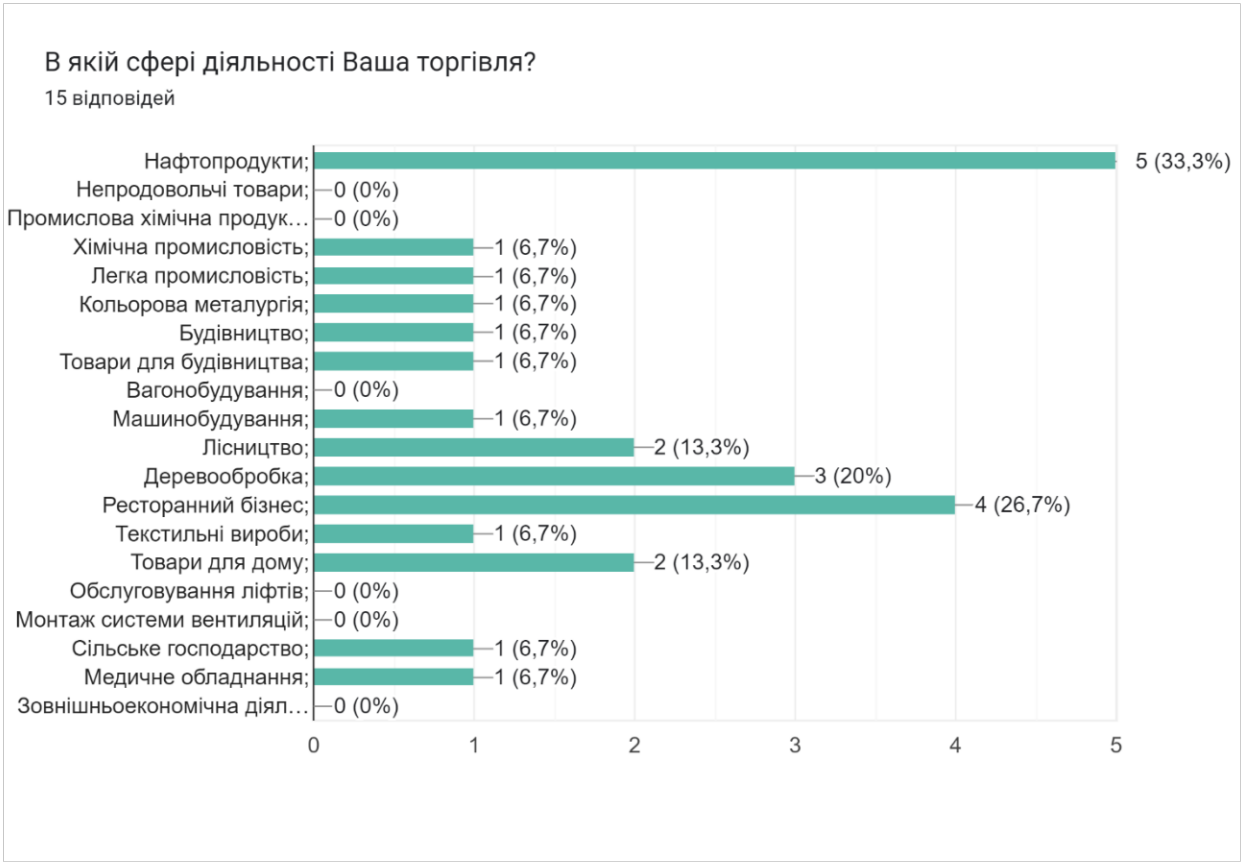


Рис. 1.3. Діаграма сфери діяльності, яку представляють опитувані підприємці. *Зображено на основі джерела [36].*

Тобто, дивлячись на рисунок 1.3., можна дійти висновку, що найбільш популярною сферою діяльності між опитуваними підприємцями є нафтопродукти, ресторанний бізнес та деревообробна сфера.

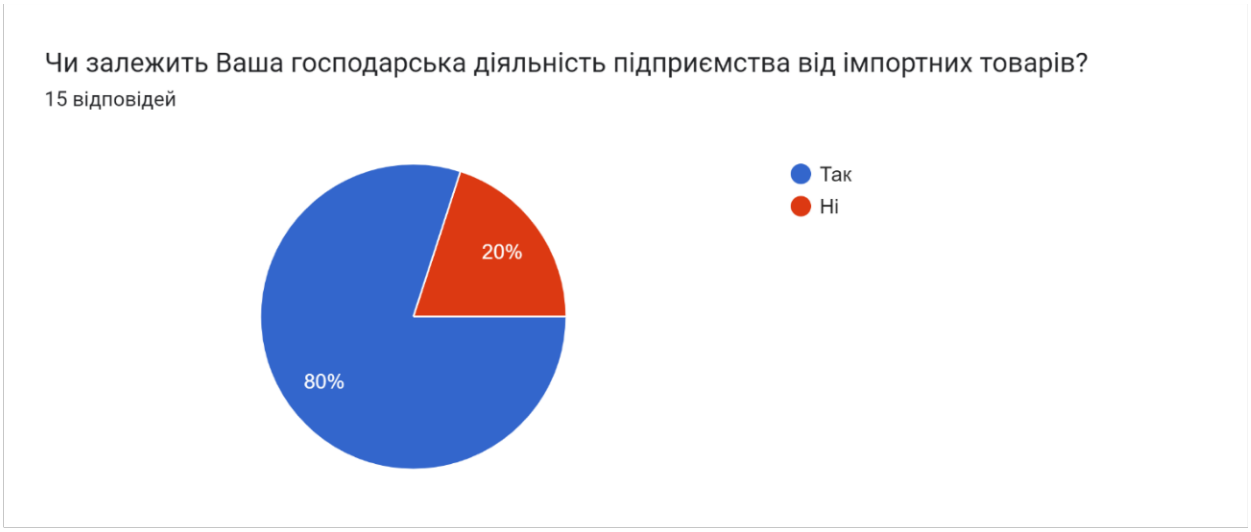


Рис. 1.4. Діаграма залежності діяльності підприємств від імпортних товарів. *Зображено на основі джерела [36].*



Рис. 1.5. Діаграма впливу діяльності підприємств на запровадження переліку товарів критичного імпорту. *Зображено на основі джерела [36].*

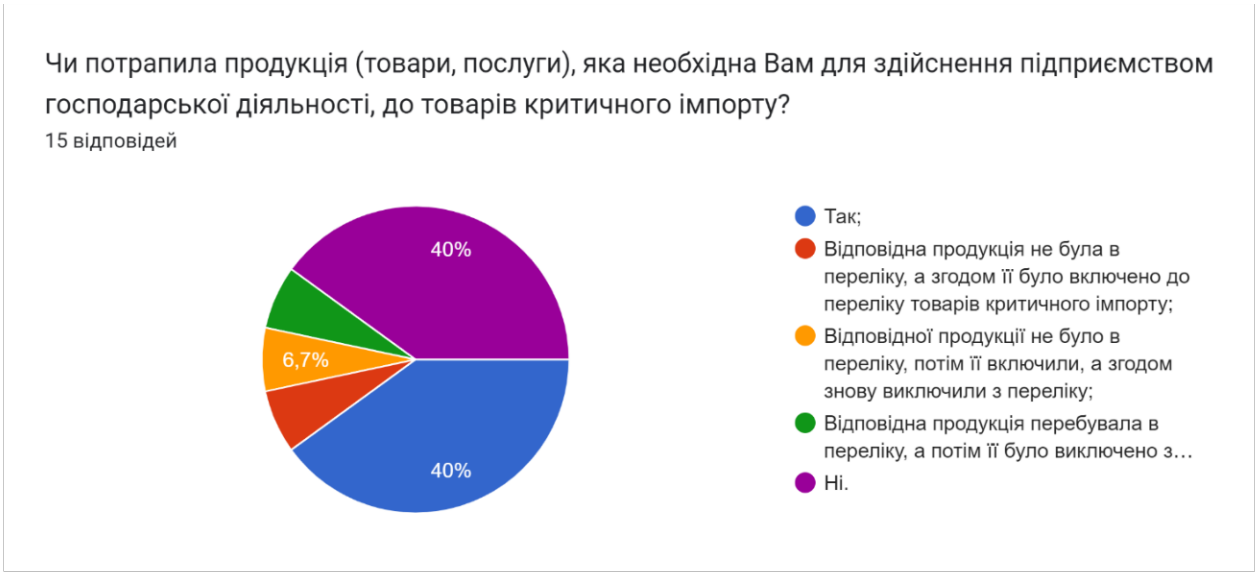


Рис. 1.6. Діаграма відображення продукції в переліку критичного імпорту. *Зображено на основі джерела [36].*

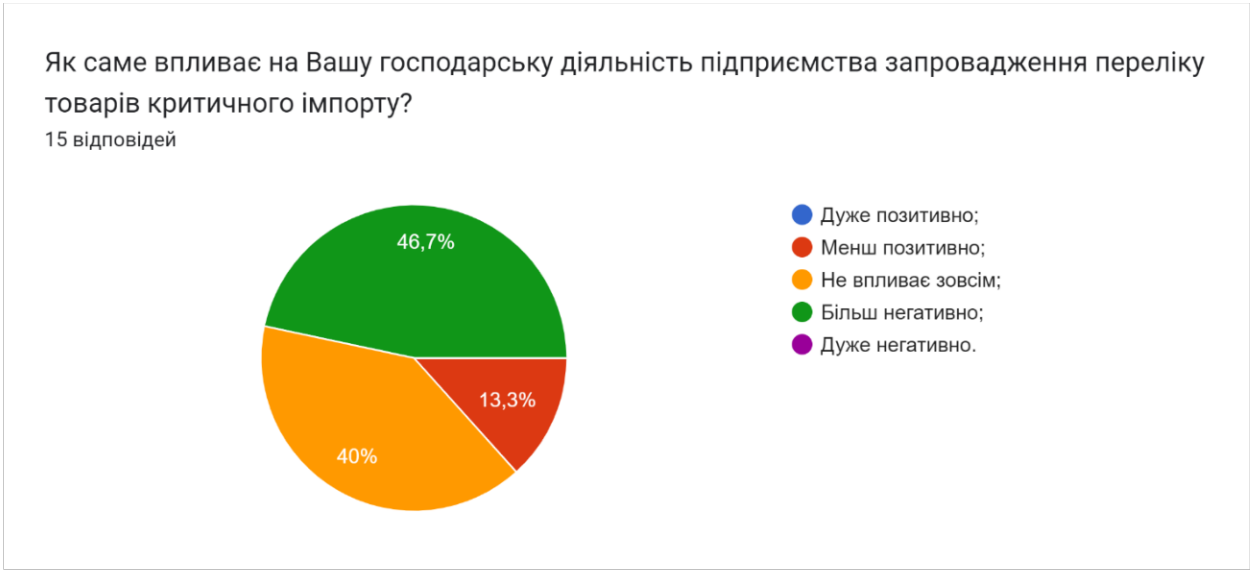


Рис. 1.7. Діаграма впливу на господарську діяльність запровадження переліку товарів критичного імпорту. *Зображено на основі джерела [36].*

Дивлячись на рисунки 1.4.-1.7. можна побачити, що 80% опитуваних підприємців залежні від імпортних товарів, на 73,3% підприємств впливало запровадження переліку товарів критичного імпорту, в деяких підприємствах продукція, яка необхідна для здійснення господарської діяльності потрапила в перелік товарів критичного імпорту, і на 46,7% даний перелік більш негативно впливає на господарську діяльність опитуваних підприємств.

Отже, провівши дане дослідження, можна дійти висновку, що скасування переліку товарів критичного імпорту було правильним рішенням, адже тепер

підприємства, які є залежними від імпорту товарів, що не потрапили в даний перелік можуть спокійно функціонувати в сучасних реаліях ведення прибуткового бізнесу.

В умовах воєнного стану законодавство України зазнало значних змін, що безпосередньо вплинуло на порядок обліку та оподаткування імпортних операцій. Воєнний стан вніс значні корективи у всі сфери життя, в тому числі й в економічну. Для бізнесу, особливо для тих, хто займається імпортом, це означає необхідність адаптації до нових правил та умов.

Для підтримки бізнесу в умовах воєнного стану були спрощені деякі процедури митного оформлення. Зокрема, було дозволено використовувати спрощені форми митних декларацій для певних категорій товарів. Були внесені зміни до переліків товарів, що підлягають ліцензуванню та квотуванню. Деякі товари були додані до списку заборонених до імпорту. Національний банк України ввів певні обмеження на валютні операції, що також вплинуло на імпортні операції. Для деяких категорій платників податків були передбачені податкові пільги та відстрочки платежів.

Воєнний стан також ускладнив логістичні ланцюжки, що призвело до збільшення витрат на доставку товарів та затримок у їхньому оформленні. Тепер витрати на доставку товарів суттєво зростають. Ці витрати мають бути відображеними в бухгалтерському обліку. Рекомендується створювати резерви під можливі збитки, пов'язані з нестабільністю економічної ситуації, а також необхідно відстежувати зміни в порядку відшкодування податкового кредиту з ПДВ, адже збільшення курсових коливань вимагає більш уважного підходу до обліку валютних різниць. Ставки мита та ПДВ можуть змінюватися в залежності від категорії товару та умов договору, а деякі підприємства зможуть мати право на податкові пільги та відстрочки платежів.

У період з 2022 по 2024 рік, спостерігається динаміка у сфері обмежень на імпорт товарів. Ці обмеження пов'язані з різними факторами, такими як політичні міркування (санкції, контрсанкції, торговельні війни), економічні причини (захист національного виробника та підтримка певних галузей

економіки), а також соціальні та екологічні фактори (захист здоров'я населення, збереження довкілля).

Щодо прикладів, обмежень на імпорт у 2024 році, то можна виділити те, що багато країн запровадили обмеження на імпорт певних продовольчих товарів, сільськогосподарських продуктів для захисту своїх фермерів. До уваги можна взяти те, як ЄС запровадив квоти на імпорт зерна з України [10]. Обмеження можуть стосуватися також імпорту промислових товарів (сталі, алюмінію, текстилю та інших товарів), якщо їх виробництво буде шкодити довкіллю або утворить нечесну конкуренцію між країнами експортерами. Щодо імпорту деяких технологій, особливо тих, які пов'язані з національною безпекою або військовою сферою, то вони можуть бути обмежені або повністю заборонені. Також багато країн запровадили санкції проти росії, що призвело до заборони імпорту багатьох російських товарів, це можна побачити на наступному рисунку (рис.1.8.).



Рис. 1. Країни, які ввели ссанкції проти росії, дол. США за поточним курсом. *Зображено на основі джерела [59].*

Обмеження на імпорт є дуже важливим інструментом державної політики, який впливає на міжнародну торгівлю між усіма країнами світу. Тому дуже важливо, щоб між країнами не було торгових війн та економічних прірв.

Щодо накладних, то вони є комерційними документами, що підтверджують продаж товару та містять детальну інформацію про товар, його кількість, ціну та інші умови поставки. Існують декілька видів таких накладних, першим є інвойс – це документ, в якому консул країни засвідчує ціну та вартість всієї партії товару, що імпортується і є обов'язковою в тих країнах, де імпортні товари обкладаються митом. [12]. Другим можна виділити транспортну накладну – документ, який супроводжує вантаж під час перевезення і містить інформацію про відправника, одержувача, маршрут перевезення та інші дані [56]. І останнім третім видом є пакувальний лист – документ, у якому відображаються всі види й сорти товару, наявного в кожному товарному місці (у контейнері, ящику, коробці), тобто він дає інформацію про кількість кожного сорту (число одиниць в упаковці) і номер упаковки (місця). Зазвичай його використовують тоді, коли одна упаковка містить різні за асортиментом товари [37].

Ще одним з різновидів документів є контракти з іноземними контрагентами – це домовленість між українською компанією або підприємцем та їхнім іноземним партнером [48].

Щодо платіжних документів, то є банківські виписки – документи, які підтверджують проведення фінансових операцій на рахунку підприємства, адже вони містять інформацію про надходження та списання коштів і залишок на рахунку [5]. Також є чек грошовий – документ стандартної форми, який використовується для отримання підприємствами готівки з рахунків у банківських установах [57]. Платіжні документи займають важливу роль в імпортних операціях, таку як підтвердження оплати, контроль рухом коштів, а також облік витрат. Це все допомагає відстежувати рух коштів на рахунках підприємств, доводити, що товар оплачений постачальнику, і звичайно використовувати дані для обліку витрат, які пов'язані з імпортними операціями.

Отже, митна декларація, накладна та контракт пов'язані між собою і містять взаємодоповнюючу інформацію про товар, а банківські виписки підтверджують виконання фінансових зобов'язань за контрактом. Митна декларація, накладна та контракт є обов'язковими документами для митного

оформлення товарів. На підставі цих документів розраховуються податки та збори. І в загальному всі ці документи використовуються для відображення в бухгалтерському обліку операцій, пов'язаних з імпортом товарів.

Оподаткування імпортних операцій в Україні регулюється рядом законодавчих актів, таких як Податковий кодекс України [40], митний кодекс [22], а також міжнародні угоди щодо оподаткування.

Щодо ПДВ, то імпорт товарів підлягає оподаткуванню за ставкою 20%. Після імпорту товарів підприємство повинно сплатити ПДВ митному органу. ПДВ на імпорт товарів є податковим кредитом для підприємства, що дозволяє зменшити податкові зобов'язання за ПДВ, які виникають при наступних операціях з продажу товарів. ПДВ, сплачений при імпорті, є податковим кредитом для підприємства, за умови, що підприємство є платником ПДВ. Митні платежі та ПДВ на імпорт товару відображаються в податковій декларації з ПДВ, а також у податкових накладних, які реєструються в Єдиному реєстрі.

Мито сплачується на митниці при ввезенні товарів в Україну і визначається на основі митної вартості товару. Ставки мита можуть варіюватися в залежності від виду товару та країни походження.

Митна вартість товарів є основою для нарахування митних платежів, і вона включає в себе вартість товару, якщо вона визначена за інвойсом, транспортні витрати, страхові витрати, митні збори та інші витрати. Для визначення митної вартості підприємства використовують митні декларації, рахунки-фактури, накладні та інші документи.

Імпорт товарів також впливає на обчислення податку на прибуток. Витрати на імпорт товарів включаються до складу собівартості продукції або товарів, що продаються або зменшують податкову базу для обчислення податку на прибуток. Витрати на митні платежі, перевезення і страхування враховуються при формуванні собівартості товару.

Імпорт товарів часто здійснюється в іноземній валюті, що викликає необхідність врахування валютних коливань. Підприємства мають правильно перераховувати валюту в гривні на дату укладання контракту і на дату

фактичного платежу. При зміні валютного курсу між датою укладання контракту та фактичним розрахунком може виникати курсова різниця, яка повинна бути відображена в бухгалтерському обліку.

Щодо рекомендацій на рахунок бухгалтерського обліку, то потрібно ретельно документувати всі витрати, пов'язані з імпортом товарів, і включати їх у загальну митну вартість товару. Усі витрати на імпорт товарів повинні бути включені в оцінку товару для правильного визначення собівартості товару, який потім буде проданий або використаний у виробництві. При наявності валютних коливань на дату розрахунку необхідно ввести коригування в бухгалтерії, щоб відобразити зміни у валютному курсі.

Щодо рекомендацій на рахунок податкового обліку, то необхідно своєчасно зареєструвати податкові накладні на імпорт у Єдиному реєстрі податкових накладних. ПДВ, сплачений на митниці, має бути врахований в податковому кредиті та заявлений у податковій декларації. Усі митні платежі повинні бути документально підтверджені та відображені у податковій звітності для уникнення порушень.

Щодо проблем, які можуть виникати під час імпортування товарів, то імпорт часто супроводжується великою кількістю документів, і їх невірне заповнення або відсутність може призвести до помилок в обліку та податкових зобов'язаннях. Також порушення умов митного оформлення може призвести до штрафів або додаткових витрат для підприємства, а при імпорті товарів із-за кордону, підприємства можуть стикатися з проблемами, пов'язаними з коливаннями валютних курсів, що може ускладнити точний розрахунок вартості товарів.

Отже, забезпечення бухгалтерського обліку та оподаткування імпортних операцій повинно бути ретельно налагоджене для забезпечення коректності звітності та правильного обчислення податкових зобов'язань. Виконання рекомендацій щодо обліку та оподаткування, правильна документація та контроль за валютними операціями є необхідними для ефективного управління імпортними операціями та мінімізації податкових ризиків.

1.2. Огляд вітчизняного законодавства та періодичної літератури з обліку та оподаткування імпортних операцій

Правове регулювання обліку та оподаткування імпортних операцій в Україні здійснюється на основі низки законодавчих актів, які визначають правила митного оформлення товарів, порядок сплати митних зборів і податків, а також ведення бухгалтерського обліку імпортних операцій.

Щодо проблемних питань, які висвітлюються через нормативну літературу, то маємо такі проблеми представлені в таблиці (табл. 1.3).

Таблиця 1.3.

Аналіз нормативної літератури.

№ з/п	Джерело	Питання, що висвітлюються
1.	Митний кодекс України [22]	Регулювання митних процедур та вимог до оформлення товарів, що ввозяться на територію України. У цьому кодексі визначені правила митного оформлення, сплати митних зборів і податків, а також порядок ввезення товарів через митницю.
2.	Податковий кодекс України [40]	Регулювання питання оподаткування імпортованих товарів, зокрема порядок нарахування і сплати податку на додану вартість (ПДВ), акцизного податку, а також визначає правила оформлення податкових накладних та обліку ПДВ при імпорті.
3.	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»» № 40 [44]	Визначає загальні принципи обліку активів, пасивів та витрат, а також процедуру їх визнання в бухгалтерських документах.
4.	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2022 рік» [45]	Врегульовує види товарів, які підлягають ліцензуванню та квотуванню під час здійснення ЗЕД під час воєнного стану.

Зображено на основі джерел [22, 40, 44, 45].

Аналізуючи нормативну літературу, яка стосується імпортних операцій в Україні, можна відзначити ключову роль Митного кодексу України у врегулюванні митних процедур та вимог до оформлення товарів, що ввозяться на територію України тому, що саме Митний кодекс визначає права та обов'язки учасників зовнішньоекономічної діяльності, порядок здійснення митного контролю, митне оформлення товарів та сплату митних платежів. Щодо

Податкового кодексу України, то він ключовим нормативно-правовим актом, який визначає порядок оподаткування всіх видів доходів та майна, включаючи і ті, що пов'язані з міжнародною торгівлею, тобто безпосередньо з імпортом товарів. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»» № 40 відіграє ключову роль у забезпеченні достовірності, повноти та своєчасності облікової інформації, яка використовується для прийняття управлінських рішень, оцінки фінансового стану підприємств та контролю за їх діяльністю. Що стосується Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2022 рік», то вона регулює зовнішньоекономічну діяльність шляхом встановлення контролю за обігом певних товарів. Її метою є забезпечення економічної стабільності, захист внутрішнього ринку, виконання міжнародних зобов'язань та контроль за стратегічно важливими товарами.

Протягом періоду 2023–2024 роки в Україні проводилась, і продовжує це робити, масштабна реформа митного законодавства для гармонізації зі стандартами Європейського Союзу. Серед головних змін можна відмітити оновлення до Митного кодексу України, яке передбачає впровадження європейських підходів.

Одним з ключових таких змін є законопроект №10411 [43], який вводить концепцію митного представництва та розширює права митних брокерів. Планується розширити використання транзитних декларацій та електронної транзитної системи, які були запроваджені після приєднання України до Конвенції про процедуру спільного транзиту. Це допустить їх не тільки для міжнародних, але і для внутрішніх перевезень вантажів під митним контролем на території України. Такий підхід підтримується положеннями Конвенції і вже використовується країнами ЄС на основі відповідних норм митного законодавства Союзу. Забезпечення гарантій під час таких перевезень також виконується згідно з умовами Конвенції.

Також товари зможуть розміщуватися в митному режимі зі спрощеннями, якщо вони знайдуть на авторизованому об’єкті підприємства, що має

відповідний дозвіл, або на інших об’єктах, зазначених у дозволах, які допускають транзитне спрощення.

А ще, одним із важливих нововведень стала можливість підприємствам, які користуються зовнішньоекономічною діяльністю (ЗЕД), та митним брокерам через систему "єдиного вікна" запитувати дані з інформаційної системи Держслужби про подані ними або від їх імені митні декларації, які були оформлені митними органами. Ця інформація доступна як за поточний рік, так і за три попередні роки, що передували запиту.

Крім того, з 2024 року українські митні органи почали використовувати нову систему постмитного контролю, яка забезпечує можливість електронного обміну документами та розширені заходи митного аудиту через систему «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» [9]. Це має на меті підвищити ефективність і прозорість роботи митниці, що особливо актуально в умовах боротьби з корупцією.

Отже, реформи митного законодавства в Україні, які були проведені за 2023-2024 роки, істотно наближає митні процедури до стандартів ЄС. Це сприяє спрощенню процесів для бізнесу, зменшенню витрат і прискоренню перевезення товарів як на міжнародному, так і внутрішньому рівнях. Важливі інновації, такі як «єдине вікно» для доступу до митних даних та системи постмитного контролю, підвищують прозорість і знижують корупційні ризики. Ці зміни позитивно впливатимуть на конкурентоспроможність українських підприємств та полегшить інтеграцію України до європейського економічного простору. Тепер імпортери зобов'язані оформляти податкові накладні через електронну систему «Єдине вікно» для спрощення обліку та звітності за ПДВ. Це також дозволяє використовувати облік і контроль митної вартості, особливо для підакцизних товарів.

Щодо інформації про ПДВ на імпортовані товари, то у 2024 році в Україні набули чинності нові правила оподаткування товарів, які ввозяться, зокрема відновлене оподаткування ПДВ для окремих груп товарів, які раніше були звільнені. Це стосується операцій із ввезення певних медичних товарів і засобів,

які тепер складають ПДВ на загальних підставах [41]. Крім того, імпортерам необхідно реєструвати податкові накладні для обліку ПДВ та можливого відшкодування значно сплачених сум через систему компенсації.

Також, з січня 2024 року підвищилися ставки акцизного податку на низку товарів, зокрема на тютюнові вироби, алкоголь, а також на автомобільне пальне з вересня 2024 року.. Введено нові правила для сплати акції, що включають підвищені мінімальні ставки акції та порядок нарахування зобов'язань для тютюнових виробів і паливних матеріалів. Акциз на тютюнові вироби, наприклад, підвищено на 20% для гармонізації зі стандартами ЄС [17], а з автомобільним пальним відсоток акцизних ставок розраховано збільшувати до 2028 включно [7]. Це все є більш негативною перспективою розвитку імпорту товарів, адже для малих та середніх бізнесах, які не заробляють стільки прибутку, щоб покривати акцизний податок, це буде летальними сходинками тому, що підприємства почнуть банкрутувати або перепродувати свої бізнеси. Завдяки цьому на ринку збуту залишаться лиш найсильніші та найбільші корпорації.

Отже, зміни у сфері ПДВ та акцизного податку орієнтовані на збільшення податкових надходжень, підвищення прозорості в оподаткуванні імпортних товарів та наближення норм із європейським законодавством.

У науковій літературі значна увага приділена питанням обліку і оподаткування імпортних операцій. Дослідження з цієї теми публікуються в ряді наукових журналів з бухгалтерського обліку, фінансів і економіки. Щодо проблемних питань, які висвітлюються через наукову літературу, то маємо такі проблеми представлені в таблиці (табл. 1.4) (Додаток Б.1.)

Проаналізувавши проблематику обліку й оподаткування імпортних операцій висвітлений в науковій літературі (табл. 1.4), можна зазначити, що автори наголошують на необхідності гармонізації бухгалтерського обліку та податкового законодавства, удосконалення методичних підходів до обліку імпортних операцій та забезпечення чіткого документального оформлення таких операцій для підвищення ефективності управління підприємствами, що займаються зовнішньоекономічною діяльністю.

Щодо необхідності гармонізації бухгалтерського та податкового обліку, можна виділити, що розбіжності між нормами бухгалтерського обліку та податкового законодавства ускладнюють процес відображення імпортних операцій, тому гармонізація термінології, підходів до оцінки витрат і моментів визнання активів є необхідним пунктом для зменшення ризиків помилок і подвійного тлумачення норм.

Щодо систематизації облікової політики, то відсутність єдиного методичного підходу до обліку імпортних операцій створює труднощі в обробці даних, тому важливо вдосконалити облікову політику підприємств, враховуючи специфіку зовнішньоекономічної діяльності, особливо у частині первісної вартості імпортованих товарів.

Щодо пункту впливу податкових змін на облікові процеси, то часті зміни у податковому законодавстві, особливо в умовах воєнного стану, потребують постійного моніторингу. Отже, підприємства мають адаптувати свої облікові політики до оновлених норм для відповідності законодавству та мінімізації фінансових ризиків.

Щодо значення аналітичного обліку, то запровадження детального аналітичного обліку товарів, витрат і активів забезпечує точність даних, необхідних для прийняття управлінських рішень, хоч це й потребує додаткових витрат і довгострокові вигоди переважують початкові витрати.

Щодо пункту про особливості обліку в умовах воєнного стану, то економічна нестабільність та оновлення нормативно-правової бази вимагають оперативного реагування бізнесу, тому пріоритетним є забезпечення гнучкості облікової політики для адаптації до постійних змін.

Щодо удосконалення документообігу, то організація документообігу експортно-імпортних операцій є критичною для коректного обліку ПДВ, митної вартості та витрат, адже це дозволить уникати порушень і спрощувати процеси контролю.

І щодо особливостей обліку в умовах воєнного стану, то військові дії в Україні призвели до змін у законодавстві, що регулює зовнішньоекономічну діяльність. Підприємствам необхідно враховувати ці зміни в обліку та оподаткуванні експортно-імпортних операцій для забезпечення їх коректного відображення.

Огляд цієї літератури вказує на системні проблеми в сфері обліку та оподаткування зовнішньоекономічної діяльності, які потребують комплексного підходу до їх вирішення. Узгодження законодавства, впровадження єдиної методики обліку та адаптація до змін у регуляторному середовищі сприятимуть підвищенню ефективності управління підприємствами.

У періодичній літературі значна увага приділена питанням обліку і оподаткування імпортних операцій. Дослідження з цієї теми публікуються на бухгалтерських сайтах та статтях. Щодо проблемних питань, які висвітлюються через періодичну літературу, то маємо такі проблеми представлені в таблиці (табл. 1.5.)

Таблиця 1.5.

Аналіз проблематики обліку й оподаткування імпортних операцій висвітлений в періодичній літературі

№ з/п	Джерело	Проблеми, що піднімаються	Висновки
1.	I.Factor [14]	Зміни в оподаткуванні імпортних операцій.	Операції з ввезення товарів на митну територію України є об'єктом оподаткування ПДВ, а зміни в законодавстві впливають на порядок нарахування та сплати цього податку, що потребує постійного моніторингу та адаптації з боку бухгалтерів.
2.	AVS [2]	Облік безоплатно отриманих імпортних товарів.	Отримання товарів безкоштовно від нерезидента не заборонено законодавством, проте облік таких операцій вимагає врахування специфічних норм, зокрема щодо визнання активів та їх оцінки.
3.	Головбух [3]	Валютне регулювання та контроль.	Національний банк України встановлює інструкції щодо валютного нагляду за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків за операціями з імпорту, а порушення цих строків може призвести до санкцій, що підкреслює важливість своєчасних розрахунків.
4.	Адвокатське об’єднання AZONES [55]	Трансфертне ціноутворення.	Операції між нерезидентом та його постійним представництвом в Україні можуть визнаватися контрольованими, якщо їх обсяг перевищує встановлені законодавством межі. Це вимагає від підприємств подання відповідної звітності та дотримання правил трансфертного ціноутворення.
5.	Експертус Головбух [13]	Зміни в податковому законодавстві.	З 1 березня 2024 року внесено зміни до Податкового кодексу України, що стосуються, зокрема, оподаткування імпортних операцій. Бухгалтерам необхідно ознайомитися з цими змінами

			для забезпечення відповідності облікової політики актуальним вимогам.

Зображено на основі джерел [14, 2, 3, 55, 13].

Огляд цієї літератури говорить про значну кількість досліджень, присвячених проблематиці обліку та оподаткування імпортних операцій. Проаналізувавши таблицю 1.5., можна дійти висновку, що цей аналіз спрямований на забезпечення відповідності облікової політики підприємств сучасним вимогам законодавства, підвищення прозорості та ефективності фінансової звітності та зменшення податкових ризиків. Постійні зміни у законодавстві щодо ПДВ вимагають регулярного моніторингу з боку бухгалтерів.

У період 2022-2023 років були внесені зміни в механізм нарахування ПДВ при імпорті. Це стосувалося удосконалення процедур митного оформлення і уточнення правил визначення бази оподаткування ПДВ для імпортованих товарів. Зокрема, зміни стосувалися механізму нарахування ПДВ при імпорті товарів з врахуванням транспортних витрат та інших митних зборів, а також удосконалення процесу подання митних декларацій для спрощення визначення податкового кредиту. У 2023 році змінився порядок обліку податкового кредиту при імпорті товарів, зокрема для підприємств, які здійснюють міжнародну торгівлю.

При імпорті товарів підприємство має відображати податкове зобов'язання по ПДВ в бухгалтерії на основі митної декларації, яка є підтвердженням факту сплати ПДВ. Для визначення податкового кредиту використовується митна декларація, де вказано ПДВ, сплачений при ввезенні товарів. Податкові зобов'язання нараховуються в момент митного оформлення товару (поставки), а податковий кредит визнається в момент фактичної сплати ПДВ при імпорті. Ознайомлення зі змінами в Податковому кодексі забезпечує відповідність облікової політики нормам, тому необхідно врахувати спеціальні норми для правильного визнання активів та їх оцінки.

Акцизний податок на імпортовані товари є обов'язковим платежем для певних товарів, таких як алкогольні напої, тютюнові вироби, пально-мастильні матеріали тощо[57]. Акциз сплачується під час митного оформлення товарів на митниці. Акцизний податок на імпортовані товари нараховується за ставками, визначеними законодавством, і залежить від типу товару (наприклад, для алкоголю чи тютюну ставки можуть бути значно вищими). Сплата акцизу на імпорт є частиною митного оформлення, і підприємство повинно враховувати цей податок при обліку.

Підприємства, що імпортують товари, підлягають нарахуванню акцизного податку на основі митної декларації. Цей податок нараховується при ввезенні товару на митну територію України. Облік акцизу в бухгалтерії здійснюється на підставі даних митної декларації та актів приймання товарів. Якщо підприємство є платником акцизного податку, воно має право на податковий кредит по акцизу, якщо товар використовується в оподатковуваних операціях, а своєчасні розрахунки та дотримання строків валютного контролю знижують ризики санкцій, а правильне застосування норм щодо контрольованих операцій зменшує ризик штрафів та конфліктів.

Отже, перевірка правильності заповнення митних декларацій є важливою для правильного обліку ПДВ та акцизу. Недотримання правильності оформлення митних декларацій може призвести до штрафів і додаткових податкових зобов'язань. Підприємствам необхідно регулярно оновлювати свої облікові політики з урахуванням змін у податковому законодавстві, що стосуються імпорту товарів.

Щодо автоматизації обліку імпортних операцій, то вона стала необхідністю для сучасних підприємств, що займаються зовнішньоекономічною діяльністю. Вона дозволяє значно знизити витрати на адміністрування, покращити ефективність фінансового та податкового контролю, а також мінімізувати людський фактор, що знижує ймовірність помилок у бухгалтерії. Процеси автоматизації включають облік ПДВ, акцизу, митних зборів,

транспортних витрат, а також інтеграцію з митними системами для реєстрації й обробки митних декларацій.

У 2022-2024 роках багато підприємств стали інтегрувати свої системи обліку з митними інформаційними системами, що значно спростило процес оформлення імпортних операцій. Ця автоматизація дозволяє митним органам та підприємствам обмінюватися даними в режимі реального часу, що дозволяє: автоматично отримувати інформацію про митні декларації та платежі (ПДВ, акцизні збори, митні збори); контролювати статус кожної декларації та своєчасно реагувати на будь-які помилки або розбіжності; а також уникати ручного введення даних, що знижує ймовірність помилок і скорочує час на обробку документів.

Системи автоматизованого обліку дозволяють підприємствам контролювати нарахування та сплату податків, зокрема, автоматично обчислювати ПДВ на імпорт за митною вартістю товарів і витратами, пов'язаними з їх транспортуванням, митним оформленням, а також визначати право на податковий кредит для ПДВ і контролювати коректність заповнення декларацій та ведення обліку акцизних товарів в системі для їх подальшого оподаткування. Це значно підвищує точність обліку та знижує адміністративні витрати, зокрема на складання податкової звітності.

Інтеграція бухгалтерських і митних систем з системами управління ланцюгами постачань дозволяє автоматично відслідковувати рух товарів через митний кордон і вести облік витрат, пов'язаних з імпортом: транспортні витрати, витрати на митне оформлення та інші витрати, що включаються в собівартість товару, а також автоматичне нарахування витрат на складання митних декларацій і оплату послуг митних брокерів. Інтеграція цих систем дозволяє точніше обраховувати витрати і підвищує контроль за витратами підприємства.

Щодо переваг автоматизації обліку імпортних операцій, то можна виділити:

- Зниження адміністративних витрат: автоматизовані системи скорочують потребу в ручному введенні даних і обробці митних декларацій, що дозволяє

зменшити кількість помилок та знижує потребу в великих людських ресурсах. Автоматичний обмін даними з митними органами дозволяє значно прискорити процес митного оформлення і мінімізувати затримки, що знижує витрати на логістику та утримання складів.

- Підвищення точності та ефективності обліку: автоматизація обліку ПДВ і акцизу на імпортовані товари дозволяє точно обчислювати податкові зобов'язання на основі митних декларацій та витрат на транспортування. Це дозволяє уникнути помилок в нарахуванні податків та мінімізувати ризики штрафних санкцій за неправильне декларування. Система автоматично коригує значення витрат на товар, враховуючи всі митні платежі, що полегшує процес визначення собівартості товарів та правильне нарахування податкових зобов'язань.
- Підвищення ефективності контролю за витратами: інтеграція з системами управління фінансами та бухгалтерським обліком дозволяє отримувати зведену інформацію про витрати на імпорт і постійно контролювати їх. Це дає можливість оперативно виявляти надмірні витрати, знижувати їх і підвищувати ефективність процесів. Автоматизовані системи дозволяють скласти точний прогноз витрат на імпорт на основі даних за попередні періоди та змін у митному та податковому законодавстві.

Щодо технологій та програмних забезпечень для автоматизації обліку імпортних операцій, то системи ERP, такі як SAP, Oracle та MEDOC інтегруються з митними, податковими та фінансовими системами для автоматизації всіх процесів, пов'язаних з імпортом: ведення обліку ПДВ і акцизів; моніторинг витрат на митне оформлення та транспорт; генерація податкових декларацій і звітності. Також, в Україні є системи, такі як «Інтеркаст», «Клієнт-Митниця», що дозволяють автоматизувати обробку митних декларацій, автоматично подавати їх до митних органів і отримувати необхідні розрахунки. Системи SCM дозволяють автоматично відслідковувати ланцюги

поставок і забезпечують реальний контроль за імпортними витратами: транспортні витрати, митні платежі та витрати на зберігання товарів.

Усі перелічені вище системи знижують час, необхідний для обробки даних, і дозволяють приймати ефективні рішення щодо управління запасами і витратами.

Українські підприємства активно переходять на електронні митні декларації для спрощення процесу митного оформлення. Системи автоматично генерують митні декларації, що значно знижує адміністративні витрати і підвищує ефективність контролю. Також системи автоматично визначають податкові зобов'язання на основі даних митних декларацій і визначають право на податковий кредит. Це дозволяє знижувати помилки, що можуть виникнути при ручному обліку. Інтеграція з електронними платіжними системами та системами митного оформлення дозволяє автоматично сплачувати митні збори, ПДВ і акцизи, що також значно зменшує кількість операцій, які потребують ручного втручання.

Отже, автоматизація обліку імпортних операцій є важливим кроком для підприємств, що прагнуть підвищити ефективність своєї діяльності, знизити адміністративні витрати та покращити контроль за податковими зобов'язаннями. Завдяки інтеграції з митними та податковими системами, ERP-системами та спеціалізованими платформами, підприємства можуть значно спростити облік витрат, пов'язаних з імпортом, і забезпечити більш точне і швидке управління фінансовими потоками.

Також, нами було проаналізовано кількість статей на основі бази Google Академії за ключовим терміном «імпорт товарів» (табл. 1.6).

Таблиця 1.6.

Аналіз статей на основі бази Google Академія за ключовим терміном «імпорт товарів» в період з 2020 по 2024 роки. *Зображено на основі джерела [1].*

Роки	Кількість публікацій українською мовою	Кількість публікацій англійською мовою
2020	5 930	101 000
2021	6 070	91 100
2022	4 920	80 400
2023	6 370	67 600
2024	3 610	56 900
Всього	26 900	397 000

На основі даних з таблиці 1.6. можна створити та проаналізувати такий рисунок (рис. 1.1.).

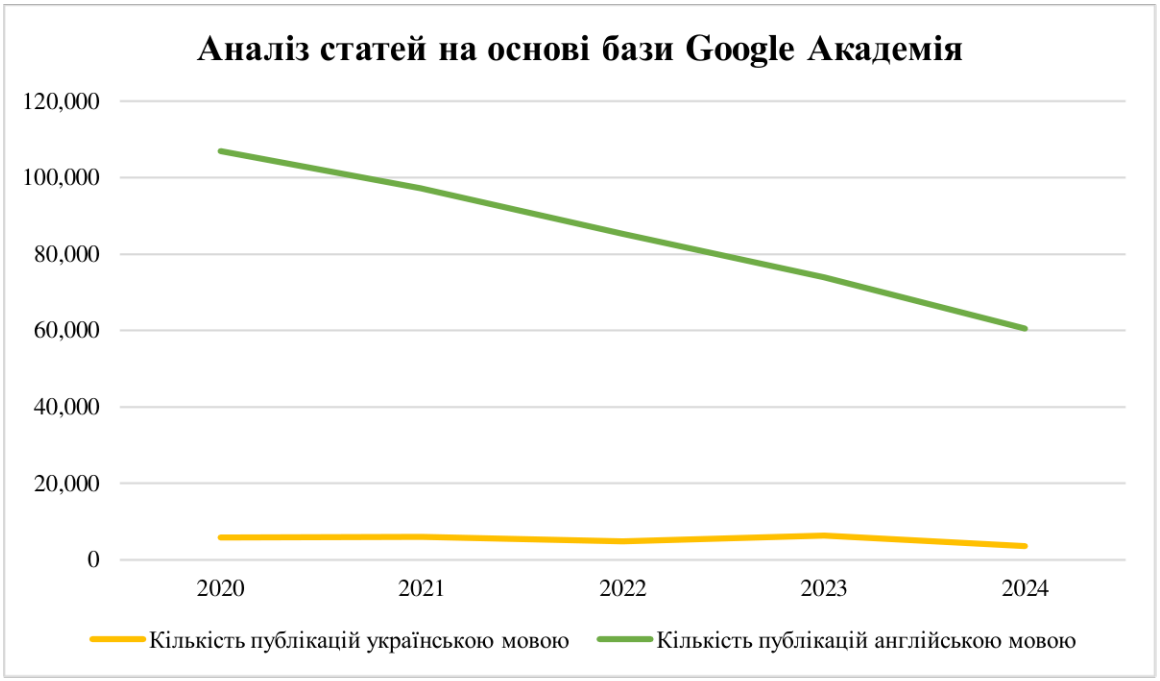


Рис. 1.1. Аналіз статей на основі бази Google Академія. *Зображено на основі джерела [1].*

Отже, в період з 2020 по 2024 роки українською мовою було написано 26 900 публікацій про імпорт товарів. Щодо англійської мови, то статі про імпорт товарів англійською є більш популярною за ці роки, адже в період з 2020 по 2024 роки було написано 397 000 публікацій. Найбільш значущим роком для статей українською мовою є 2023 рік, адже тоді викладено 6 370 статей. Щодо статей англійською мовою, то для них найбільш значущим роком є 2020, адже тоді

викладено 101 000 статей. Найменше і українською мовою і англійською мовою викладено статей у 2024 році.

1.3. Міжнародні стандарти фінансової звітності та Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, що регулюють облік та оподаткування імпортних операцій

На міжнародному рівні питання обліку та оподаткування імпортних операцій регулюються рядом стандартів, таких як Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) і Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО). Ці стандарти сприяють уніфікації методів бухгалтерського обліку і спрямовані на забезпечення високого рівня прозорості і зрозумілості фінансової звітності підприємств, що ведуть діяльність на міжнародному ринку.

Міжнародна практика ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності є важливим орієнтиром для українських компаній, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність. Тож як і за кордоном, так і в Україні, Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) та Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО) визначають основні принципи та правила, що стосуються обліку імпортних операцій.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) є основними нормативними документами для складання фінансових звітів у більшості країн, що мають міжнародну торгівлю. МСФЗ регулюють не лише фінансові аспекти обліку, а й оподаткування, у тому числі операції, що стосуються імпорту товарів та послуг. Оскільки міжнародні торговельні операції часто включають різноманітні податкові та митні питання, такі як ПДВ, акцизи, митні збори, то МСФЗ допомагають узгодити та стандартизувати підходи до обліку цих витрат.

Щодо проблемних питань, які регулюються завдяки МСФЗ, то маємо такі проблеми представлені в таблиці (табл. 1.7).

Таблиця 1.7.

Аналіз МСФЗ, які стосуються імпортних операцій.

№ з/п	МСФЗ	Питання, що висвітлюються
1.	МСФЗ 15 «Доходи від контрактів з покупцями» [26]	Визначає принципи визнання доходів від реалізації товарів, у тому числі імпортованих.
2.	МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» [33].	Визначає порядок обліку іноземних валютних транзакцій та хеджування валютного ризику, під час здійснення імпорту товарів.
4.	МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості» [32]	Визначає оцінку справедливої вартості для фінансових активів і зобов'язань, включаючи визначення вартості товарів, які підлягають оподаткуванню при імпорті.
5.	МСФЗ 12 «Розкриття інформації про участь в інших підприємствах» [31]	Визначає розкриття інформації про облік взаємодії з дочірніми підприємствами або філіями за імпортними операціями.
6.	МСФЗ 10 «Консолідована фінансова звітність» [30]	Визначає розкриття інформації про облік імпортних операцій у консолідованих фінансових звітах.

Зображено на основі джерел [26,33,32,31,30].

Візьмемо до уваги наведених в таблиці 1.6. міжнародні стандарти, які регулюють облік та оподаткування імпортних операцій. Першим таким стандартом є МСФЗ 15 «Доходи від контрактів з покупцями», він визначає принципи визнання доходів від реалізації товарів, у тому числі імпортованих. У разі імпорту, доходи від продажу товарів повинні визнаватися тоді, коли передача контролю над товаром відбувається покупцю. Це може включати визнання доходу на основі «передачі ризику і винагороди» (якщо товар передано покупцю) та облік витрат на митне оформлення, транспортування, та ПДВ. При імпорті товарів на митну територію ці витрати (митні збори, ПДВ, транспортні витрати) можуть бути визнані як частина собівартості товару та в подальшому включені в облік доходів від продажу. Митні платежі та податки, сплачені під час ввезення, враховуються в обліку як частина вартості товару, що продається.

Другим стандартом можна зазначити МСФЗ 9 «Фінансові інструменти». Враховуючи, що імпортні операції часто здійснюються у валюті іншої країни, МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» описує порядок обліку іноземних валютних транзакцій та хеджування валютного ризику. Для підприємств, що займаються імпортом товарів, це важливо для коректного відображення валютних коливань та їхнього впливу на собівартість товару, адже валютний ризик, що виникає при

оплаті імпортних товарів, потрібно враховувати в рамках фінансових інструментів, а також при застосуванні хеджування валютних ризиків, прибутки та збитки від змін валютного курсу повинні бути відображені у фінансових звітах.

Третім стандартом є МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості», який регулює оцінку справедливої вартості для фінансових активів і зобов'язань, включаючи визначення вартості товарів, які підлягають оподаткуванню при імпорті. Для визначення собівартості товару важливо правильно оцінити митні платежі, транспортні витрати та інші витрати, що включаються в ціну придбання товару, як частину витрат на імпорт.

Четвертим стандартом є МСФЗ 12 «Розкриття інформації про участь в інших підприємствах». Тут розкривається інформація про облік взаємодії з дочірніми підприємствами або філіями за імпортними операціями. Якщо імпорт товарів здійснюється між материнським підприємством і дочірніми компаніями (наприклад, між філіями в різних країнах), то МСФЗ 12 «Розкриття інформації про участь в інших підприємствах» визначає вимоги щодо розкриття інформації про ці операції та дає змогу запровадити умови продажу товарів і послуг між підприємствами групи, а також дати оцінку ефективності розподілу витрат, пов'язаних із митними і податковими платежами.

П’ятим стандартом є МСФЗ 10 «Консолідована фінансова звітність». Тут розкривається інформація про облік імпортних операцій у консолідованих фінансових звітах. Якщо підприємство є частиною групи компаній, то імпортні операції між компаніями групи, що ведуться в різних юрисдикціях, мають бути враховані при складанні консолідованих фінансових звітів. МСФЗ 10 «Консолідовані фінансові звіти» описує методику консолідації таких операцій і взаємодії між підприємствами групи. Зокрема, це важливо для правильного обліку витрат на митне оформлення та податкові зобов'язання.

Тобто, проаналізувавши усі перелічені вище Міжнародні стандарти фінансової звітності, можна дійти висновку, що МСФЗ 15 «Доходи від контрактів з покупцями» допомагає визначити, коли компанія може визнати

дохід від продажу імпортованих товарів, а також забезпечує правильний облік витрат, які понесені на етапі ввезення товарів. МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» дає чітке розуміння, як обліковувати валютні ризики, які виникають при здійсненні розрахунків за імпортними операціями. МСФЗ 12 «Розкриття інформації про участь в інших підприємствах» і МСФЗ 10 «Консолідовані фінансові звіти» зобов'язують підприємства розкривати інформацію про внутрішньо-групові операції і коректно обчислювати митні платежі при проведенні операцій між материнськими та дочірніми компаніями в різних країнах.

Отже, Міжнародні стандарти фінансової звітності регулюють важливі аспекти обліку та оподаткування імпортних операцій, надаючи чіткі вказівки щодо визнання доходів і витрат, обліку митних зборів і податкових зобов'язань, а також фінансового управління ризиками, пов'язаними з валютними операціями. Їх застосування дозволяє підприємствам досягти високої точності в обліку імпортних операцій, знизити ризики, пов'язані з податковими та митними питаннями, та підвищити прозорість і ефективність фінансової звітності.

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО) пропонують єдині принципи для ведення обліку та оподаткування імпортних операцій. Основних стандартів, що регулюють облік таких операцій є 5 і вони наведені в наступній таблиці (табл. 1.8.).

Таблиця 1.8.

Аналіз МСФЗ, які стосуються імпортних операцій.

Зображено на основі джерел [55-59].

№ з/п	МСБО	Питання, що висвітлюються
1.	МСБО 2 «Запаси» [27]	Встановлює правила для оцінки та зображення вартості імпортованих товарів, які класифікуються як запаси, а також регулює облік запасів, що включають імпортовані товари.
2.	МСБО 12 «Податки на прибуток» [25]	Врегульовує форми податків, пов'язаних з імпортом, включаючи зобов'язання щодо ПДВ та акцизного податку, які виробляються у процесі імпорту.
3.	МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів» [28]	Врегульовує порядок обліку операцій в іноземній валюті та визнання курсових різниць.

Продовження таблиці 1.8.

№ з/п	МСБО	Питання, що висвітлюються
4.	МСБО 10 «Події після дати балансу» [24]	Врегульовує ситуації, коли після дати балансу відбуваються події, що можуть вплинути на фінансову звітність.
5.	МСБО 23 «Витрати на позики» [29]	Визначає, як повинні обліковуватися витрати на позики, якщо підприємство бере кредити для фінансування імпортних операцій.

Зображено на основі джерел [27, 25, 28, 24, 29].

Першим стандартом є МСБО 2 «Запаси». Цей стандарт встановлює правила для оцінки та зображення вартості імпортованих товарів, які класифікуються як запаси, а також регулює облік запасів, що включають імпортовані товари. Вартість запасів (товарів) визначається через їх придбання, що включає в себе митні збори (митні платежі, акцизи та інші збори на імпорт включаються в собівартість товару) та транспортні витрати (вартість транспортування також може бути включена до вартості запасів, якщо ці витрати безпосередньо пов'язані з імпортними операціями). Вартість товару, що імпортується, має включати всі витрати, пов'язані з транспортуванням, митним оформленням, страховкою та іншими супутніми витратами. Це включення витрат у собівартість забезпечує точність в оцінці запасів і подальшому визнанні доходу. А от митні платежі відображаються в собівартості імпортованих товарів. За принципом МСБО 2 «Запаси», ПДВ на імпорт не є частиною собівартості запасів, якщо підприємство має право на податковий кредит, тобто якщо ПДВ можна відшкодувати. У цьому випадку ПДВ є витратами, що підлягають відшкодуванню, і не включаються в собівартість товарів. Запаси визнаються на основі принципу найменшої вартості (з урахуванням можливих митних та інших податкових витрат) або собівартості, залежно від того, що менше.

Другим стандартом є МСБО 12 «Податки на прибуток». Цей стандарт регулює форми податків, пов'язаних з імпортом, включаючи зобов'язання щодо ПДВ та акцизного податку, які виробляються у процесі імпорту. Стандарт визначає загальні принципи обліку податків на прибуток, зокрема й щодо операцій, пов'язаних з імпортом. Імпортні операції можуть мати вплив на

податкові зобов'язання підприємства, оскільки митні та податкові платежі можуть бути включені в базу для нарахування податків. Якщо підприємство сплачує ПДВ за імпортовані товари, ці витрати зазвичай можуть бути відшкодовані. Однак МСБО 12 «Податки на прибуток» рекомендує облік ПДВ окремо від інших витрат, якщо він не є частиною собівартості товарів або послуг. Для товарів, що підлягають акцизному оподаткуванню, акцизний податок також буде враховуватися у податковому обліку згідно з МСБО 12 «Податки на прибуток». Якщо підприємство імпортує товари і має право на податковий кредит, то відповідний ПДВ на імпорт відображається в обліку як податковий кредит, а не витрата.

Третім стандартом є МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів». Цей стандарт регулює порядок обліку операцій в іноземній валюті та визнання курсових різниць. Він є важливим інструментом для компаній, які здійснюють операції в іноземній валюті. Застосування цього стандарту дозволяє забезпечити правильний облік курсових різниць та підвищити якість фінансової звітності. Метою цього стандарту є встановити, як включати операції в іноземній валюті і закордоні господарські одиниці у фінансову звітність суб'єкта господарювання та як переводити фінансову звітність у валюту подання. Щодо перерахунку валютних операцій, то всі іноземні валютні операції мають бути конвертовані у валюту звітності підприємства за поточним валютним курсом на момент здійснення операції, а валютні курсові різниці можуть бути визнані як витрати або доходи в періоді, коли відбулася операція.

Четвертим стандартом є МСБО 10 «Події після дати балансу». Цей стандарт регулює ситуації, коли після дати балансу відбуваються події, що можуть вплинути на фінансову звітність. Вони можуть включати зміни в митних і податкових умовах, що безпосередньо впливають на імпортні операції. Якщо на дату складання звітності ще не було завершено митне оформлення або постачання товарів, витрати на імпорт можуть бути відкориговані відповідно до змін в умовах митного регулювання або валютних коливань.

І ключовим п’ятим стандартом є МСБО 23 «Витрати на позики». Цей стандарт контролює та визначає, як повинні обліковуватися витрати на позики, якщо підприємство бере кредити для фінансування імпортних операцій. Відсотки по кредитах, що використовуються для фінансування придбання імпортованих товарів, можуть бути включені в собівартість товарів, що імпортуються, якщо ці позики безпосередньо використовуються для купівлі товарів. Якщо позика використовується для фінансування імпорту, витрати на її обслуговування можуть бути частково включені в собівартість імпортованих товарів, що потім будуть продані.

Отже, Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку регулюють кілька важливих аспектів обліку імпортних операцій, таких як облік митних зборів і транспортних витрат при визначенні собівартості товарів, визнання податкових зобов'язань, включаючи ПДВ і акцизи на імпортовані товари, облік валютних коливань, пов'язаних з міжнародними розрахунками, а також визначення витрат на позики при фінансуванні імпорту.

Ці всі стандарти дозволяють підприємствам здійснювати точний облік і забезпечують прозорість фінансових звітів, що важливо для правильної оцінки економічних результатів від імпортних операцій.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Отже, проаналізувавши теоретичні основи обліку та оподаткування імпортних операцій та імпорт товарів як об’єкт аналізу, зробивши огляд вітчизняного законодавства та періодичної літератури з обліку та оподаткування імпортних операцій, а також вивчивши інформацію про міжнародні стандарти фінансової звітності та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, що регулюють облік та оподаткування імпортних операцій можна дійти висновку, що імпорт товарів є значущим елементом для багатьох підприємств, що здійснюють міжнародну торгівлю, оскільки він визначає не лише собівартість товарів, а й податкові зобов'язання. При цьому облік витрат на імпорт, таких як

митні збори, ПДВ, акцизи, транспортні витрати, є критично важливим для правильного визначення фінансових результатів компанії.

Вітчизняне законодавство України, зокрема Податковий кодекс України, чітко регулює питання обліку ПДВ на імпорт товарів та акцизів, що сплачуються при імпорті певних категорій товарів. Водночас, митне законодавство, зокрема Митний кодекс України, детально визначає правила для імпорту товарів, порядок митного оформлення, декларування, нарахування та сплати митних зборів. Дослідження періодичної літератури показує, що існують розбіжності у трактуванні того, як обліковувати витрати, пов'язані з імпортом, і в якій саме частині фінансової звітності вони повинні відображатися. Зокрема, питання щодо того, чи потрібно включати ПДВ і митні платежі в собівартість товарів, або відносити їх окремо до податкових витрат, залишається предметом дискусій.

Щодо Міжнародних стандартів фінансової звітності та Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, що регулюють облік та оподаткування імпортних операцій, то вони надають чіткі керівні принципи щодо обліку імпортних операцій, що є важливими для підприємств, які працюють на міжнародних ринках або мають міжнародні відносини. Міжнародні стандарти дозволяють забезпечити єдину практику визнання доходів, витрат, а також коректно відображати митні і податкові платежі, що має важливе значення для фінансової звітності.

Незважаючи на детальне регулювання обліку і оподаткування імпортних операцій, існують певні проблеми і виклики у сфері обліку і оподаткування імпортних операцій: податкові ризики (невірний облік ПДВ або митних платежів може призвести до податкових штрафів), валютний ризик (при здійсненні імпортних операцій у іноземній валюті необхідно враховувати коливання валютних курсів, що також може вплинути на вартість товару), складність в обліку витрат (визначення правильної частки витрат, що включаються в собівартість товару, вимагає точності і уважності, зокрема у випадку з транспортними витратами, митними зборами та іншими витратами).

Для підприємств важливо систематизувати процес обліку імпортних операцій, щоб правильно розподіляти митні платежі, ПДВ і акцизи між різними етапами обліку. Впровадження МСФЗ та МСБО у вітчизняну практику дозволяє компаніям, що здійснюють імпорт, забезпечити більш точне відображення операцій у фінансовій звітності. Підприємствам варто розробляти стратегії для хеджування валютних ризиків, які виникають під час здійснення міжнародних розрахунків за імпортовані товари. З метою зниження податкових ризиків і покращення інвестиційної привабливості в Україні варто спростити та удосконалити митні процедури, а також зменшити адміністративні бар'єри для бізнесу, що займається імпортом.

Загалом, ефективний облік та належне оподаткування імпортних операцій є ключовими для збереження фінансової стабільності підприємств і забезпечення їх конкурентоспроможності на міжнародному ринку.

РОЗДІЛ 2.
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «СГС-ГАЗТРЕЙД»

2.1. Економіко-організаційна характеристика ТОВ «СГС-ГАЗТРЕЙД» та організація бухгалтерського обліку імпортних операцій на ньому

Найважливішою сферою підприємницької діяльності будь-якого підприємства є торгівля, яка забезпечує виконання функції доставки товару від продавця до споживача. ТОВ «СГС-Газтрейд» не є виключенням, адже воно займається роздрібною торгівлею на основі імпорту товару.

Підприємство «СГС-Газтрейд», головний офіс якого знаходиться на півночі Житомирської області, в місті Малин, по вулиці Українських Повстанців, підходить під всі критерії переваг товариства з обмеженою відповідальністю, та є саме таким підприємством. Також дане підприємство є торгівельним. Його діяльність висвітлюється у сфері надання відповідних послуг та продажу імпортного товару.

Згідно статуту Додаток Б.1, підприємство ТОВ «СГС-Газтрейд» є приватним та одноосібним. Усе майно, яке зазначено як статутний капітал і дорівнює 100 000 (ста тисячам) гривень, належить одному власнику, Рихальському Олександру Анатолійовичу, який самостійно веде справу, отримує весь дохід і несе відповідальність за ризики від бізнесу. Такі підприємства, що підпорядковуються одному власнику, мають свої переваги та недоліки. До переваг належить: економічна самостійність, свобода і оперативність дій, високий безпосередній стимул до ефективного виробництва та низькі організаційні витрати. Щодо недоліків, то на таких підприємствах нерідко відбуваються такі ситуації, що власних фінансових ресурсів не завжди достатньо для швидкого розширення виробництва, а комерційні структури не охоче видають кредити та позики для такого бізнесу у достатній кількості. Також багато обов’язків покладається на власника одноосібного володіння підприємством у виробничій, комерційній, технічній та інших сферах діяльності.

Нерідко це все призводить до помилкових рішень, які стають причиною значних витрат або взагалі банкрутства. Через це, такі підприємства у нашій країні є досить поширеною формою правління і водночас найменш стійкою формою організації.

Чисельність працівників на торговельних підприємствах безпосередньо залежить від обсягу товарообігу, випуску продукції, форм обслуговування та ступеня механізації виробничих процесів. Чим більше товарообіг та випуск продукції власного виробництва, тим вище чисельність працівників. Щодо ТОВ «СГС-Газтрейд», то на даному підприємстві за останні роки в середньому працює 24 працівника, що наведено в штатному розписі Додаток Б.2.

Бухгалтерська служба на чолі з головним бухгалтером є одним з провідних підрозділів управлінської структури ТОВ «СГС-Газтрейд», яка забезпечує формування повної і достовірної інформації про результати діяльності та майновий стан підприємства, необхідної для прийняття ефективних рішень, здійснення контролю за використанням матеріальних, трудових, фінансових ресурсів і попередження негативних явищ у господарській діяльності. Цим обумовлено місце бухгалтерської служби в структурі даного підприємства.

Організаційна структура підприємства – це склад відділів, служб і підрозділів в апараті управління, системна їх організація, характер підпорядкованості та підзвітності один одному і вищому органу управління, а також набір координаційних і інформаційних зв’язків, порядок розподілу функцій управління по різним рівням і підрозділам управлінської ієрархії [34]. Використання в практиці управління схеми організаційної структури дозволяє зрозуміти формальну ієрархію організації, у тому числі, структуру процесів, відповідальності та звітності. Дана схема застосовується для вирішення таких завдань як визначення ролей та обов’язків всього персоналу в межах організації, встановлення ієрархічної структури повноважень, влади і процесу прийняття рішень, формування комунікаційних каналів і потоків інформації, включаючи правила підпорядкування і методи регулювання, що відносяться до методик звітності, а також формування механізму контролю з визначенням ступеню

централізації та масштабу контролю; визначення функцій і управлінських завдань.

Ознайомившись з організаційною структурою ТОВ «СГС-Газтрейд», можна створити такий рисунок (рис. 2.1).

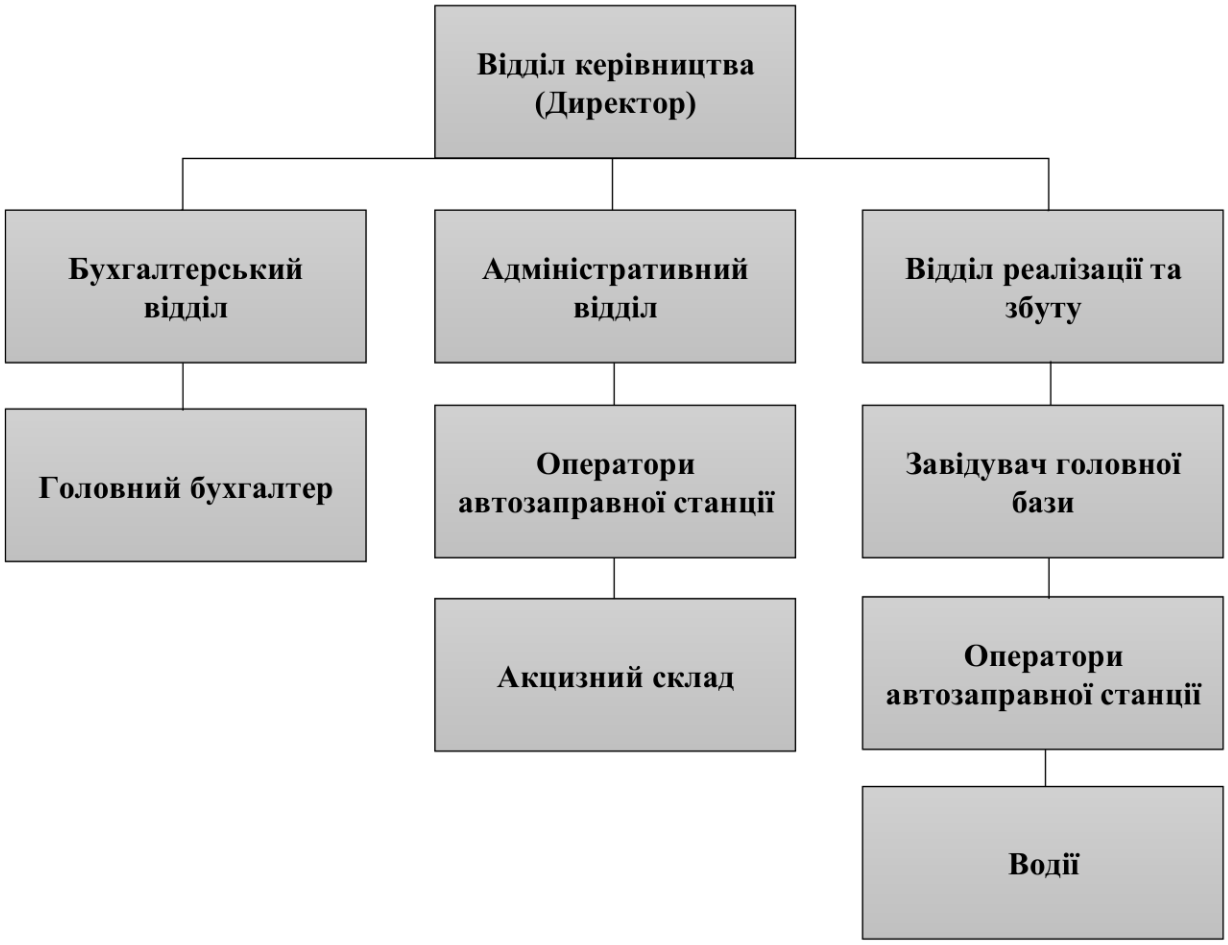


Рис. 2.1. Організація управління ТОВ «СГС-Газтрейд».

Проаналізувавши дану схему, можна визначити вид організаційної структури даного підприємства. Верхній рівень управління представлено директором фірми, у підпорядкуванні якого є головний бухгалтер, адміністративний відділ і завідувач головної бази.

Директор керує відповідно до чинного законодавства виробничо-господарською та фінансово-економічною діяльністю підприємства, несучи всю повноту відповідальності за наслідки прийнятих рішень. У його обов'язки входить загальне керівництво основним виробництвом надання послуг і допоміжними підрозділами, загальний контроль за роботою підприємства,

розподіл матеріальних і людських ресурсів, планування та контроль за виконанням рішень. Найголовнішими завданнями директора є складання бізнес-плану та контроль ведення документообігу.

Головний бухгалтер разом із бухгалтерією зобов'язані здійснювати організацію бухгалтерського обліку господарсько-фінансової діяльності підприємства і контроль за економним використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, а також за збереженням власності підприємства відповідно до законодавства про бухгалтерський облік та облікову політику.

Адміністративний відділ керує відділом кадрів та акцизним цехом. Вони очолюють роботу з формування кадрової політики, визначення основних напрямів реалізації послуг та товарів, а також організовують розробку раціональної планової та облікової документації, яка застосовується на підприємстві.

Завідувач головної бази керує автозаправними станціями, а також водіями, які постачають паливо. Він визначає шляхи реалізації товарів з усіх напрямів удосконалення і технічного розвитку, а також контролює результати робіт усіх працівників та станом трудової і виробничої дисципліни в підпорядкованих підрозділах фірми.

Отже, перевагами такої організаційної структури є чітка система взаємних зв'язків підрозділів і система одноосібного управління, коли один керівник зосереджує у своїх руках керівництво всіх сукупностей процесів, які мають загальну мету, а також узгодженість дій виконавців, оперативність у прийнятті рішень та мінімальні витрати виробництва і мінімальна собівартість продукції, яка випускається. Щодо недоліків на ТОВ «СГС-Газтрейд», то можна виділити такі, як відсутність ланок, які займаються стратегічним плануванням, мала гнучкість і пристосовність до зміни ситуації, а також перевантаження управлінців верхнього рівня і підвищена залежність результатів роботи організації, а також особистих і ділових якостей вищих керівників. Для того, щоб усунути дані недоліки на підприємстві можна додати ще одне робоче місце для посади «керівника стратегічного планування», який зможе займатися бізнес-

плануванням для нових ланок підприємства, а також буде допомагати у вирішенні питань щодо ризиків освоєння нової продукції.

Оскільки ТОВ «СГС-Газтрейд» займається імпортом та роздрібною торгівлею автомобільного пального, то можна відмітити, що імпорт автомобільного пального є складним процесом, який вимагає дотримання численних вимог законодавства та проведення низки процедур.

Щодо процедури руху пального від імпортера до кінцевого споживача, то це складний процес, який включає в себе низку етапів і залучає різних учасників ринку. Основними етапами руху імпорту автомобільного пального є:

1. Імпортер укладає контракт з іноземним постачальником на придбання пального.
2. Пальне доставляється морським або автомобільним транспортом до портів або складів в Україні.
3. Проводиться митне оформлення, сплачуються мита, акцизний податок та ПДВ.
4. Пальне зберігається на митному складі до моменту подальшого переміщення.
5. Пальне переміщується з митного складу на акцизний склад підприємства-імпортера або оптового торговця.
6. При переміщенні пального складається акцизна накладна.
7. Ведеться строгий облік обсягів пального, що переміщується.
8. Імпортер або оптовий торговець продає пальне іншим оптовим покупцям або мережам автозаправних станцій. При кожній операції продажу складається акцизна накладна.
9. Пальне доставляється на автозаправні станції.
10. Кінцевий споживач (водій автомобіля) купує пальне на АЗС.
11. При продажі пального на АЗС видається фіскальний чек.

Щодо першого пункту, то спочатку, імпортер обирає надійного іноземного постачальника пального, враховуючи якість продукту, ціну, умови доставки та

репутацію компанії. Потім сторони узгоджують деталі угоди, такі як: вид пального (бензин, дизель, газ); об'єм партії; ціна за одиницю виміру; умови оплати (акредитив, передоплата тощо); умови доставки (INCOterms); строки поставки; якість продукту (стандарт якості); санкції та обмеження (перевірка санкційних списків); а також форс-мажорні обставини.

Складається контракт купівлі-продажу, який підписується обома сторонами і зазвичай товари для роздрібної торгівлі на ТОВ «СГС-Газтрейд» надходять на підставі саме договорів купівлі-продажу від безпосередньо від експортера товару Додаток Б.3. Коли ж відбувається відвантаження товару, то постачальник виписує рахунок-фактуру та інші товаросупровідні документи, а також податкову накладну, але на ТОВ «СГС-Газтрейд» є договір поставки паливно-мастильних матеріалів з постачальником Додаток Б.4, який не потребує випису рахунка-фактури. За даними зазначених документів матеріально відповідальна особа від ТОВ «СГС-Газтрейд» приймає товари, а також перевіряє правильність цін, тарифів на перевезення, нарахованої суми ПДВ та акцизного збору. Одержаний товар приймають за чистою вагою – нетто. Якщо ж немає можливості переважити товар без тари його вагу визначають після вивільнення від тари, вираховуючи її фактичну вагу від маси-брутто. У випадку виявлення відмінностей між фактично одержаними товарами і даними товаросупровідних документів складається Акт про встановлення розходжень за кількістю й якістю при прийманні товарно-матеріальних цінностей.

Також ТОВ «СГС-Газтрейд» оформлює страхування вантажу на випадок пошкодження або втрати під час транспортування. Страхування вантажу пального є важливим аспектом логістичних операцій, оскільки воно захищає від фінансових втрат у разі пошкодження або втрати пального під час транспортування. Потім оформляється необхідний транспортний документ – коносамент Додаток Б.5. Оскільки транспортування товару здійснюється безпосередньо з Румунії в Україну, то оформляти додаткові митно-транзитні документи не потрібно.

Наступним етапом є доставка пального, яке доставляється до призначеного пункту призначення автомобілем-бензовозом або автомобілем-газовозом підприємства ТОВ «СГС-Газтрейд». Імпортер подає митну декларацію Додаток Б.6, в якій зазначаються деталі про товар, його вартість, країну походження та призначення. Митні органи проводять огляд вантажу та перевіряють відповідність товару декларованими даними. Імпортер сплачує мито, ПДВ та акцизний податок. Після сплати всіх митних платежів і проведення необхідних процедур митні органи видають дозвіл на випуск товару в митний режим імпорту.

Далі імпортер обирає митний склад для тимчасового зберігання пального. Складаються необхідні документи для розміщення товару на митному складі. Розміщення товару на митному складі – це спеціальний митний режим, який дозволяє відкласти сплату митних платежів та податків до моменту випуску товарів в інший митний режим [23]. Це зручно для підприємств, які потребують часу для підготовки товарів до продажу, переробки або подальшого транспортування. Перелік документів для оформлення товару на митний склад: митна декларація Додаток Б.6, коносамент Додаток Б.5, рахунок (інвойс) Додаток Б.7, договір купівлі-продажу Додаток Б.3, сертифікати якості Додаток Б.8, ліцензії Додаток Б.9.

Пальне зберігається на митному складі до моменту подальшого переміщення на протязі одного-двох днів, а потім продовжує свій рух. Наступне, що робить Імпортер, це переміщує товар на акцизний склад і складає акцизну накладну Додаток Б.10, яка підтверджує переміщення пального з митного складу на акцизний склад. Пальне транспортується на акцизний склад підприємства-імпортера. Пальне приймається на акцизному складі, проводиться його облік.

Потім пальне починає використовуватись для продажу в роздріб на своїх автозаправних станціях ТОВ «СГС-Газтрейд» та реалізується кінцевим споживачам через мережу автозаправних станцій або інколи продається оптовими партіями іншим оптовим покупцям. При кожній операції з продажу пального складаються податкові накладні Додаток Б.11.

2.2. Документування та митне оформлення імпортних операцій

Для здійснення торгівельної діяльності, підприємство, яке імпортує товар, потребує певні документи, які дозволяють здійснювати безпосередньо сам імпорт та продаж цих товарів.

Щодо документів, які застосовуються для імпорту товарів, то для правильного обліку та оподаткування імпортних операцій необхідно зібрати і обробити наступну документацію [42]:

• Контракт з постачальником (імпортером) – контракт, який містить умови поставки, вартість товару, умови транспортування, а також відповідальність сторін за ризики та витрати. Цей документ служить основою для розрахунку митної вартості та витрат на імпорт.

• Інвойс (рахунок-фактура) – основний документ, який підтверджує вартість товару або послуг, що імпортуються. Іноді інвойс може бути доповнений специфікацією товару, що важливо для правильного відображення вартості товару в бухгалтерії.

• Митна декларація – документ, який подається митному органу для митного оформлення товару. Митна декларація містить інформацію про митну вартість товару, сплачені митні платежі, ПДВ та акцизи.

• Транспортні документи – це документи, які підтверджують умови транспортування товару (товарно-транспортні накладні, коносаменти, документи, що підтверджують доставку товару на митницю).

• Митні платіжні документи – квитанції або платіжні документи, що підтверджують сплату митних платежів (мито, ПДВ, акциз).

• Податкові накладні на імпорт – податкові накладні, які реєструються в Єдиному реєстрі податкових накладних і враховуються в податковому кредиті.

• Документи, що підтверджують витрати на страхування та інші додаткові витрати – відповідні документи на застрахований товар, які також включаються до інформаційної бази для подальшого обліку.

Отже, спочатку складається контракт купівлі-продажу між продавцем та покупцем, який підписується обома сторонами. Потім коли відбувається відвантаження товару, то постачальник виписує рахунок-фактуру та інші товаросупровідні документи, а також податкову накладну. Одержаний товар приймають за чистою вагою – нетто. У випадку виявлення відмінностей між фактично одержаними товарами і даними товаросупровідних документів складається Акт про встановлення розходжень за кількістю й якістю при прийманні товарно-матеріальних цінностей.

Наступним кроком є оформлення страхування вантажу на випадок пошкодження або втрати під час транспортування. Страхування вантажу пального є важливим аспектом логістичних операцій, оскільки воно захищає від фінансових втрат у разі пошкодження або втрати пального під час транспортування. Потім ще оформляється необхідний транспортний документ – коносамент. Якщо товари будуть перетинати декілька країн під час доставки товарів, то необхідно ще оформлювати додаткові митно-транзитні документи.

Наступним етапом є доставка пального, яке доставляється до призначеного пункту призначення автомобілем-бензовозом, автомобілем-газовозом або ж танкером. Коли всі зазначені дії вище відбулись, то Імпортер подає митну декларацію, в якій зазначаються деталі про товар, його вартість, країну походження та призначення. Митні органи проводять огляд вантажу та перевіряють відповідність товару декларованими даними. Імпортер сплачує мито, ПДВ та акцизний податок. Після сплати всіх митних платежів і проведення необхідних процедур митні органи видають дозвіл на випуск товару в митний режим імпорту.

Далі Імпортер має обрати митний склад для тимчасового зберігання пального. Складаються необхідні документи для розміщення товару на митному складі. Переліком документів для оформлення товару на митний склад є митна декларація, коносамент, рахунок (інвойс), договір купівлі-продажу, сертифікати якості та ліцензії на товар.

Під ліцензування підпадають такі нафтопродукти як бензин та дизель, а також скраплений газ автомобільний. Продажем саме цих видів пального займається ТОВ «СГС-Газтрейд» та має всі ліцензії для їх зберігання та реалізації Додаток Б.9. Оскільки ліцензія на право займатися роздрібною торгівлею видається місцевими управліннями Державної податкової служби України за місцем розташування місць продажу пального, то свої ліцензії ТОВ «СГС-Газтрейд» отримало від Головного управління Державної податкової служби України у Житомирській області. Такі ліцензії видаються строком на 5 років та обов'язково продовжуються щороку за допомогою сплати державного мита за ліцензію у розмірі, визначеному законодавством, тобто 2000 грн на рік за кожне місце торгівлі.

Далі пальне зберігається на митному складі до моменту подальшого переміщення на протязі одного-двох днів, а потім продовжує свій рух. Наступне, що робить Імпортер, це переміщує товар на акцизний склад і складає акцизну накладну, яка підтверджує переміщення пального з митного складу на акцизний склад. Пальне транспортується на акцизний склад підприємства-імпортера та приймається на акцизному складі, щоб розпочати проведення його обліку.

Потім пальне починає використовуватись для продажу оптовими партіями іншим оптовим покупцям або в роздріб та реалізується кінцевим споживачам через мережу автозаправних станцій. При кожній операції з продажу пального складаються податкові накладні та фіскальні чеки.

Отже, проаналізувавши документацію, яку використовують для митного оформлення імпортних операцій та ліцензування товару, можна зробити висновок, що процес імпорту товарів є багатоетапним і вимагає ретельного документального оформлення тому, що кожен етап цього процесу супроводжується оформленням певних документів, які мають юридичну силу та використовуються для різних цілей. Оскільки митне та податкове законодавство постійно змінюється, то важливо відстежувати актуальні вимоги їх застосування.

2.3. Відображення імпортних операцій на рахунках бухгалтерського обліку

Імпорт товарів є важливою частиною діяльності багатьох підприємств, і правильне відображення операцій з імпорту в бухгалтерській та податковій звітності є ключовим для забезпечення відповідності законодавству, а також для оптимізації податкових зобов'язань. Відображення імпортних операцій у звітності включає правильний облік вартості товарів, митних платежів, ПДВ, а також формування відповідних податкових накладних та бухгалтерських записів.

Операції з імпорту товарів повинні бути відображені в кількох формах звітності, таких як фінансова звітність підприємства (баланс, звіт про фінансові результати), податкова звітність (декларація з податку на прибуток, декларація з ПДВ, митна декларація) та звітність за міжнародними стандартами (IFRS), якщо підприємство є міжнародним або публічним.

Імпорт товарів впливає на кілька аспектів звітності: на фінансові результати, податкові зобов'язання, а також на коригування валютних курсів. Операції з імпорту товарів мають бути коректно відображені в бухгалтерії відповідно до визначених критеріїв вартості: митна вартість товару, що включає основну вартість товару, витрати на транспортування, страхування, митні збори та інші витрати, понесені в процесі ввезення товару. Підприємства мають відображувати ці витрати на рахунку обліку товарів. Для цього використовують рахунок 28 «Товари» або інші відповідні рахунки в залежності від конкретної операції (наприклад, рахунок для обліку запасів).

При імпорті товарів підприємства сплачують митні платежі, серед яких є мито (залежно від митної вартості товару та відповідної ставки мита), ПДВ (сплачується на митниці за ставкою 20% від митної вартості товару), акцизи (застосовуються для певних видів товарів (алкоголь, тютюнові вироби, автомобільне пальне)).

Витрати на митні платежі відображаються в обліку на рахунках 64 (розрахунки з бюджетом) або 68 (податкові зобов'язання). На момент імпорту товарів у звітності має бути відображена фактична вартість товару з урахуванням митних платежів, транспортних витрат та інших супутніх витрат. Якщо підприємство використовує облікову політику за оцінкою за собівартістю, то всі витрати, понесені на етапі імпорту, включаються в собівартість товару. Це забезпечує правильне відображення товарів в балансі підприємств.

Щодо податкових зобов’язань при імпорті товарів, то в Україні імпорт товарів підлягає обкладанню ПДВ за ставкою 20%. ПДВ на імпорт сплачується митному органу при ввезенні товарів на територію України, однак підприємства можуть згодом використати цей ПДВ як податковий кредит у разі, якщо вони є платниками ПДВ. Відображення цього ПДВ на рахунках здійснюється через рахунок 64 (розрахунки з бюджетом) або 68 (податкові зобов'язання) для суми сплаченого ПДВ.

Після сплати ПДВ на митниці, підприємство повинно створити податкову накладну для відображення цього ПДВ в обліку та згодом включити його до податкового кредиту. Податкові накладні на імпорт складаються відповідно до вимог податкового законодавства, і їх необхідно зареєструвати в Єдиному реєстрі податкових накладних.

У податковій декларації з ПДВ відображається ПДВ, що сплачений при імпорті товарів (включається до податкового кредиту) та митні платежі, які мають бути вказані у декларації як складова вартості товару.

Імпорт товарів має значення і для обчислення податку на прибуток підприємства. Витрати на імпорт застосовуються, якщо товар буде використаний у виробництві або для перепродажу, витрати на його придбання знижують об'єкт оподаткування податком на прибуток. При цьому, витрати на митні платежі, транспортні витрати та інші накладні витрати повинні бути відображені в бухгалтерських витратах і враховуватись при розрахунку податкових зобов'язань за податком на прибуток.

Також відображення імпортних операцій в бухгалтерському обліку здійснюється за допомогою наступних рахунків:

- 15 «Запаси», завдяки йому обліковується вартість придбаних матеріалів, товарів, готової продукції, включаючи імпортні товари;
- 63 «Розрахунки з різними дебіторами і кредиторами», завдяки цьому рахунку можна відображати різні розрахунки, пов'язані з імпортом (послуги митного брокера).

Існують також типові бухгалтерські проводки, які можна побачити в наступних таблицях (табл.2.1. та 2.2.).

Таблиця 2.1.

Типові бухгалтерські проводки для відображення імпортних операцій (перша подія — отримання товару).

№ з/п	*Зміст господарської операції*	*Д-т*	*К-т*
1.	Перераховано митним органам кошти за сплату митних платежів: - відображено мито; - відображено «ввізне» ПДВ.	377.1 377.2	311 311
2.	Оплачено послуги митного брокера	377.3	311
3.	Перераховано оплату за послуги міжнародного перевезення	377.4	311
4.	Відображено суму «ввізного» ПДВ у складі податкового кредиту	641/ПДВ	377.2
5.	Оприбутковано імпортний товар	281	632
6.	Віднесено на збільшення первісної вартості: - суму ввізного мита; - вартість послуг митного брокера; - вартість міжнародного перевезення товарів.	281.1 281.3 281.4	377.1 685 631
7.	Відображено залік заборгованостей з митним брокером	685	377.3
8.	Відображено залік заборгованостей з перевізником	631	377.4
9.	Відображено на дату балансу курсові різниці за заборгованістю перед нерезидентом	945	632

Продовження таблиці 2.1.

№ з/п	*Зміст господарської операції*	*Д-т*	*К-т*
10.	Списано курсову різницю на фінансовий результат	791	945
11.	Перераховано оплату нерезиденту	632	312
12.	Відображено курсову різницю, нараховану на дату операції	632	714
13.	Списано курсову різницю на фінансовий результат	714	791

Таблиця 2.2.

Типові бухгалтерські проводки для відображення імпортних операцій (перша подія — перерахування оплати за товар).

№ з/п	*Зміст господарської операції*	*Д-т*	*К-т*
1.	Перераховано нерезиденту передоплату за товар	371	312
2.	Перераховано митним органам кошти на сплату митних платежів: - відображено мито; - відображено «ввізне» ПДВ.	377.1 377.2	311 311
3.	Оплачено послуги митного брокера	377.3	311
4.	Перераховано оплату за послуги міжнародного перевезення	377.4	311
5.	Відображено суму «ввізного» ПДВ у складі податкового кредиту	641/ПДВ	377.2
6.	Оприбутковано імпортний товар	281	632
7.	Віднесено на збільшення первісної вартості: - суму ввізного мита; - вартість послуг митного брокера; вартість міжнародного перевезення товарів.	281.1 281.3 281.4	377.1 685 631
8.	Відображено залік заборгованостей з митним брокером	685	377.3
9.	Відображено залік заборгованостей з перевізником	631	377.4

Проаналізувавши таблиці 2.1. та 2.2. можна дійти висновку, що облік імпортних операцій є досить складним і вимагає знання не тільки бухгалтерського обліку, але й митного та валютного законодавства. Для правильного відображення імпортних операцій у звітності підприємства необхідно мати повний пакет первинних документів (контракт, інвойс, митну декларацію та інші). Також не можна забувати про те, що сплата митних платежів і ПДВ, а також можливість віднесення суми ПДВ до податкового кредиту мають прямий вплив на податковий облік підприємств. До вартості товару можуть включатися додаткові витрати такі як страхування та фрахт. При перерахуванні авансу підприємство може відображати податковий кредит. Оскільки під час імпортних операціях, зазвичай виникають курсові різниці, що пов'язані зі зміною курсу валюти, то облік курсових різниць здійснюється відповідно до вимог національних положень. Ті курсові різниці, які виникають при перерахунку заборгованості в національній валюті відображаються на рахунку 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками», а ті що в іноземній валюті, відображаються на рахунку 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками» [42].

Імпорт товарів зазвичай здійснюється в іноземній валюті, що призводить до необхідності врахування курсових різниць при перерахунку валюти в гривні. При імпорті товарів підприємство має правильно враховувати курс на дату операції для визначення митної вартості товару, а коли ж платіж за імпорт товару здійснюється пізніше, ніж дата митного оформлення, то підприємство має враховувати курсові різниці, які можуть виникнути між датою укладання договору або митного оформлення та фактичним розрахунком.

Якщо підприємство застосовує міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS), відображення імпортних операцій має здійснюватися з урахуванням таких стандартів як МСБО 2 «Запаси» та МСБО 12 «Податки на прибуток».

Щодо МСБО 2 «Запаси», то він застосовується для оцінки запасів на основі їх вартості, включаючи всі витрати, що виникають при придбанні товарів, включаючи митні платежі, витрати на транспортування, страхування та інші.

Даний стандарт застосовується до всіх запасів, за винятком фінансових інструментів та біологічних активів, пов'язаних із сільськогосподарською діяльністю та сільськогосподарською продукцією на час збирання врожаю. МСБО 2 «Запаси» визначає суму собівартості, яка повинна визнаватися як актив та переноситися на майбутні періоди до моменту визнання відповідних доходів[49].

МСБО 12 «Податки на прибуток» визначає обліковий підхід до податків на прибуток. У цьому стандарті розглядається визнання відстрочених податкових активів, що виникають від невикористаних податкових збитків або невикористаних податкових пільг, подання податків на прибуток у фінансовій звітності та розкриття інформації про податки на прибуток. МСБО 12 «Податки на прибуток» слід застосовувати для обліку податків на прибуток. До складу податків на прибуток включають всі внутрішні та іноземні податки, що базуються на оподаткованому прибутку, також податки на прибуток включають інші податки, зокрема, податки на дивіденди, які мають бути сплачені дочірнім чи асоційованим підприємством або суб'єктом спільної діяльності суб'єктові господарювання, що звітує[50].

Отже, правильне відображення операцій з імпорту товарів у звітності є важливою складовою ефективного управління підприємством і забезпечення виконання податкових зобов'язань. Підприємства повинні ретельно враховувати митні платежі, ПДВ, курсові різниці та інші витрати на імпорт при формуванні бухгалтерської та податкової звітності. Відсутність належного відображення таких операцій може призвести до порушення законодавства, а також до надмірних податкових зобов'язань.

2.4. Відображення інформації щодо імпортних операцій у внутрішній, податковій та фінансовій звітності

Імпортні операції мають суттєвий вплив на фінансовий стан підприємства та його податкові зобов’язання. Тому правильне відображення такої інформації

у звітності є надзвичайно важливим. Імпортні операції відображаються в різних видах звітності таких як внутрішня, податкова та фінансова звітність.

Щодо внутрішньої звітності, то вона призначена для використання керівництвом та іншими внутрішніми користувачами. Вона може містити детальну інформацію про імпортні операції, включаючи вартість імпортованих товарів, терміни поставки, перелік постачальників, валютні курси та курсові різниці. Внутрішня звітність підприємства – це потужний інструмент для аналізу та контролю його діяльності, завдяки якому можна оптимізувати витрати, управляти запасами, аналізувати постачальників та оцінювати ризики пов’язані з імпортом товарів. Аналіз даних про імпорт дозволяє виявити неефективні витрати та оптимізувати логістичні процеси. Своєчасне отримання інформації про надходження товарів допомагає ефективніше планувати виробництво та продажі. Порівняння цін, умов поставки та якості товарів від різних постачальників дозволяє вибрати найкращих партнерів для співпраці. Ну й безпосередньо аналіз даних про імпорт допомагає виявити потенційні ризики, пов’язані з міжнародною торгівлею.

Внутрішня звітність включає в себе Звіт про рух запасів Додаток В.1, де відображаються зміни в кількості та вартості запасів внаслідок імпортних операцій, Звіт про витрати на придбання Додаток В.2, який деталізує витрати на придбання імпортних товарів, а також Звіт про курсові різниці Додаток В.3, який відображає динаміку курсових різниць та їх вплив на фінансовий результат.

Ретельний аналіз даних про імпортні операції дозволяє підприємству приймати обґрунтовані рішення щодо оптимізації своїх бізнес-процесів. Внутрішня звітність є важливим інструментом для цього, тому необхідно регулярно оновлювати інформацію про імпортні операції у внутрішній звітності, проводити ретельний аналіз отриманої інформації, використовувати сучасні програмні засоби для автоматизації процесів збору та обробки даних, а також залучати до процесу аналізу фахівців з різних відділів підприємства.

Щодо податкової звітності, то вона відображає інформацію, необхідну для розрахунку та сплати податків. Відображення імпортних операцій у податковій

звітності є обов'язковим для всіх підприємств, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність. Правильне відображення такої інформації забезпечує точний розрахунок податків та уникнення податкових ризиків. Для імпортних операцій найбільш важливими є податкова декларація з ПДВ Додаток В.4, яка відображає суму сплаченого ввізного ПДВ у відповідному рядку декларації, декларація з податку на прибуток Додаток В.5, яка відображає повну вартість імпортованих товарів, включаючи митні платежі, транспортні витрати та інші супутні витрати, а також декларація з акцизного податку Додаток В.6, яка відображає інформацію про імпорт підакцизних товарів. У деяких випадках підприємства можуть мати право на податкові пільги при імпорті товарів. Відображення обліку імпортних операцій в податковій звітності відображено в наступній таблиці (табл. 2.3.).

Таблиця 2.3.

Відображення типових проводок обліку імпортних товарів

№ з/п	*Зміст господарської операції*	*Д-т*	*К-т*
Спочатку здійснено оплату за товари, а потім їх оприбуткування			
1.	Перераховано нерезиденту попередню оплату за продукцію	371	312
2.	Оприбутковано імпортний товар	281	632
3.	Проведено взаємозалік заборгованостей	632	371
4.	Відображено продаж товарів	361	702
5.	Нараховано зобов’язання з ПДВ	702	641
6.	Списано первісну вартість товарів	902	281
7.	Отримано оплату за відвантажені товари	311	361
Спочатку здійснено оприбуткування товарів, а потім оплата			
8.	Оприбутковано імпортний товар	281	632
9.	Відображено курсову різницю на дату балансу	632	714
10.	Здійснено оплату за поставлені товари	632	312
11.	Відображено курсову різницю на дату оплати товарів	945	632
12.	Відвантажено імпортний товар покупцеві	361	702
13.	Нараховано податкові зобов’язання з ПДВ	702	641
14.	Списано первісну вартість товарів	902	281

Продовження таблиці 2.3.

№ з/п	*Зміст господарської операції*	*Д-т*	*К-т*
15.	Отримано оплату за відвантажені товари	311	361

Проаналізувавши таблицю 2.3. можна дійти висновку, що правильне відображення імпортних операцій у податковій звітності є важливим для забезпечення дотримання податкового законодавства та уникнення штрафних санкцій.

Щодо фінансової звітності, то вона призначена для зовнішніх користувачів (інвесторів, кредиторів). Вона містить узагальнену інформацію про фінансовий стан підприємства. Основними формами фінансової звітності є Баланс Додаток Д.1., Звіт про фінансові результати Додаток Д.1. та Звіт про рух грошових коштів Додаток Д.2. У Балансі імпортні операції відображаються в розділах Запаси (рядок 1100), Дебіторська заборгованість (рядок 1125) та Грошові кошти (рядок 1165). У Звіті про фінансові результати імпортні операції відображаються в розділах Чистий дохід від реалізації продукції (рядок 2000), Собівартість реалізованої продукції (рядок 2050) та Інші операційні витрати (рядок 2180). У Звіті про рух грошових коштів імпортні операції відображаються в розділі Операційна діяльність (рядок 3500). Коли розрахунки за імпортні товари здійснюються в іноземній валюті, то всі суми переводяться у національну валюту за курсом на дату операції. Виникнення курсових різниць при зміні валютних курсів відображається у звіті про фінансові результати.

При відображенні імпортних операцій, у цих формах фінансової звітності, необхідно дотримуватися таких принципів, як нарахування, послідовність, об’єктивність оцінки. Принцип нарахування визначає доходи та витрати в тому звітному періоді, до якого вони відносяться, незалежно від факту надходження або виплати грошових коштів. Дохід від реалізації імпортованих товарів визнається в момент передачі ризиків і вигод, пов'язаних з власністю на товар, покупцеві, навіть якщо оплата ще не надійшла, а витрати на придбання

імпортованих товарів (вартість товару, мито, транспортні витрати тощо) визнаються в тому періоді, в якому вони були понесені, незалежно від того, коли була здійснена оплата. Принцип послідовності використовує однакові облікові політики від одного звітного періоду до іншого, бо це забезпечує порівнянність фінансової звітності за різні періоди. Якщо підприємство обрало певний метод оцінки запасів (ФІФО, ЛІФО, середня вартість), то він має застосовуватися послідовно для всіх імпортованих товарів. І навіть метод обліку курсових різниць, обраний підприємством, також повинен застосовуватися послідовно. Принцип об’єктивності оцінки здійснюється на основі об'єктивних даних про активи і зобов'язання, а також доходи і витрати. Вартість імпортованих товарів повинна визначатися на підставі об'єктивних даних, таких як митна декларація Додаток Б.6. або інвойс постачальника Додаток Б.7. Щодо курсових різниць, то вони повинні обчислюватися на основі офіційних курсів валют.

Дотримання принципів нарахування, послідовності та об'єктивної оцінки при правильному відображенні імпортних операцій у фінансовій звітності є важливим аспектом для забезпечення достовірності та повноти інформації про фінансовий стан підприємства. Це дозволяє користувачам звітності приймати обґрунтовані рішення щодо інвестування, кредитування та інших видів співпраці з підприємством.

Отже, усі три види звітності тісно пов’язані між собою тому, що інформація, яка відображається у внутрішній звітності, використовується для складання податкової та фінансової звітності, а податкова звітність, у свою чергу, є основою для розрахунку податків і відображається у фінансовій звітності. Правильне відображення імпортних операцій у звітності є важливим аспектом фінансового обліку підприємства. Це дозволяє забезпечити точне відображення фінансового стану підприємства, розрахувати податки та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Проаналізувавши економічно-організаційну характеристику ТОВ «СГС-Газтрейд», організацію бухгалтерського обліку на ньому, методичне забезпечення бухгалтерського обліку операцій з товарами, дозвільні документи, оподаткування операцій з товарами на підприємствах роздрібної торгівлі, а також відображення операцій з товарами в звітності, можна дійти висновку, що дане підприємство є цілком конкурентоспроможним для того, щоб розвиватися в продажі послуг роздрібної торгівлі, адже перевагами створення організаційної структури на ТОВ «СГС-Газтрейд» є чітка система взаємних зв'язків підрозділів і система одноосібного управління, коли один керівник зосереджує у своїх руках керівництво всіх сукупностей процесів, які мають загальну мету, а також узгодженість дій виконавців, оперативність у прийнятті рішень та мінімальні витрати виробництва і мінімальна собівартість продукції, яка реалізується.

Оскільки реалізація товарів на ТОВ «СГС-Газтрейд» відбувається за готівковий розрахунок та за грошовими документами, а також дрібним оптом, то саме це дає змогу даному підприємству отримати найвищий прибуток, продавши більше товарів. На жаль, на даному підприємстві відсутнє безпосередньо пряме виробництво, але присутній імпорт товарів з-за кордону, тому виконання надання послуг перевіряється за допомогою квартальних звітів товарообороту підприємства.

Щодо документування та митного оформлення імпортних операцій, то можна зазначити, що правильно оформлені документи (митна декларація, інвойс, транспортні документи та інші) є основою для обліку імпортних операцій, розрахунку митних платежів та податків, а також для вирішення можливих спірних питань, які виникають під час імпорту товарів. Процес митного оформлення є обов'язковим для всіх товарів, що ввозяться на митну територію країни, а відповідність товарів та документів вимогам митного законодавства забезпечує безперешкодний пропуск товарів через митний кордон. Результати

митного оформлення безпосередньо впливають на подальший облік імпортних операцій.

Відображення імпортних операцій в обліку є комплексним процесом, який включає облік придбання товарів, оплати митних платежів, транспортних витрат, курсових різниць та інших пов’язаних операцій. Для обліку імпортних операцій використовуються спеціальні рахунки бухгалтерського обліку, які дозволяють відображати всі стадії операції від моменту замовлення товару до його реалізації. При відображенні імпортних операцій необхідно дотримуватися загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку: нарахування, послідовності та об'єктивності оцінки.

Інформація про імпортні операції відображається у різних видах звітності: внутрішній, податковій та фінансовій. Внутрішня звітність забезпечує детальний аналіз імпортних операцій для внутрішнього використання підприємства. Податкова звітність забезпечує детальний аналіз імпортних операцій для внутрішнього використання підприємства. А фінансова звітність відображає вплив імпортних операцій на фінансовий стан підприємства та його фінансові результати. Уся інформація, що відображається у звітності, повинна бути достовірною та повною, щоб забезпечити об’єктивну оцінку діяльності підприємства.

Отже, інформація про імпортні операції є важливою для прийняття управлінських рішень, оцінки фінансового стану підприємства та розрахунку податків.

РОЗДІЛ 3.
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «СГС-ГАЗТРЕЙД» ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ЇХ ОБЛІКУ Й ОПОДАТКУВАННЯ

3.1. Інформаційне та методичне забезпечення економічного аналізу імпортних операцій з товарами на підприємствах

Формування інформаційної бази для обліку та оподаткування імпортних операцій є критично важливим процесом для підприємств, які здійснюють імпорт товарів чи послуг. Правильна інформаційна база забезпечує коректний облік митних платежів, ПДВ, витрат на транспортування, а також своєчасне та правильне оформлення податкових декларацій. У цьому процесі важливо враховувати всі документи та операції, що стосуються імпорту, для мінімізації помилок у бухгалтерії та оподаткуванні.

Інформаційна база для обліку та оподаткування імпортних операцій включає всі дані, документи та інформаційні системи, які необхідні для забезпечення коректного обліку імпортованих товарів, митних платежів і податкових зобов'язань.

Для ефективного формування інформаційної бази використовуються спеціалізовані бухгалтерські системи та програмне забезпечення, яке автоматизує облік імпортних операцій. Вони можуть бути: автоматизованими бухгалтерськими програмами (1С (яку можна було використовувати до військового вторгнення росії в Україну), SAP, Oracle, MEDOC) які дозволяють інтегрувати всі аспекти обліку (від митного оформлення до податкових розрахунків); митними програмами для моніторингу митних платежів та імпортних декларацій; а також електронними системами документообігу для зберігання, обробки та обміну всіма документами, що стосуються імпорту товарів.

Щодо методики формування інформаційної бази, то один з основних елементів інформаційної бази є правильне визначення митної вартості товарів. Митна вартість товару — це основа для нарахування митних платежів, яка

включає в себе ціну товару за контрактом (інвойсом), витрати на транспортування, витрати на страхування, митні збори та акцизи. Для цього необхідно отримувати точні та повні дані від постачальника та митних органів для забезпечення коректного обліку.

ПДВ на імпорт також є важливою частиною інформаційної бази, оскільки цей податок підлягає відшкодуванню або зарахуванню в податкову декларацію. Підприємство отримує податкові накладні на імпорт, реєструє їх у Єдиному реєстрі, а також враховує ПДВ на імпорт у податковому кредиті, коли товар використаний для операцій, що підлягають обкладанню ПДВ.

Якщо ж імпорт товарів здійснюється в іноземній валюті, то інформаційна база має включати курс валют на дату укладання договору і на дату митного оформлення, а також операції з валютними коливаннями, які можуть призвести до курсових різниць, що повинні бути відображені в бухгалтерському обліку.

Митні платежі, включаючи мито та ПДВ, повинні бути правильно враховані в податковому обліку. Ці витрати враховуються як частина собівартості товару або як окремі податкові витрати, що дозволяють зменшити податкові зобов'язання.

Витрати на транспортування і страхування товарів також включаються в інформаційну базу. Ці витрати мають бути правильно зафіксовані в бухгалтерії як частина собівартості товару і враховані при визначенні вартості імпорту.

Оскільки будь-яка помилка в документації може призвести до штрафів, санкцій або неправильних податкових розрахунків, то важливо, щоб вся документація була точною та своєчасною, а чітка інформаційна база дозволяла органам контролю перевіряти правильність розрахунків та відображення операцій. Використання програмного забезпечення для обліку імпортних операцій також дозволяє зменшити кількість помилок, забезпечити своєчасне внесення даних і зменшити людський фактор у процесах обліку. Тому потрібно вміти інтегрувати бухгалтерське та митне програмне забезпечення для спрощення обліку та взаємодії між різними етапами імпорту.

У деяких випадках навіть можуть надаватися пільги або так звані преференції при імпорті товарів. Це відноситься до звільнення від сплати ввізного мита, зниження ставок цього ж мита, а також відстрочення або розстрочки платежу податків. Дані пільги застосовуються для:

- певних категорій товарів або для товарів, що імпортуються з країн, з якими укладено угоди про вільну торгівлю;
- деяких категорій товарів або для товарів, що імпортуються в рамках міжнародних програм співробітництва;
- деяких категорій платників або за певних умов.

Оподаткування імпортних товарів є досить складним процесом, який залежить від дуже багатьох факторів, що буде включати вид товару, країну походження, а також митний режим. Оподаткування імпортованих товарів здійснюється згідно з Митним кодексом України та іншими нормативно-правовими актами. Можна виділити декілька ключових фактори, які впливають безпосередньо на оподаткування:

1. Кожен товар має свій унікальний код товару згідно з УКТ ЗЕД, який визначає ставку мита та інші податки;
2. На товари з різних країн можуть застосовуватися різні ставки мита;
3. Вибір митного режиму, такі як імпорт, експорт, реекспорт, впливає на порядок оподаткування;
4. Для деяких товарів можуть застосовуватися спеціальні режими оподаткування;
5. Для деяких продовольчих товарів можуть застосовуватися додаткові податки (акциз на алкогольні напої, цигарки, автомобільне пальне);
6. Для деяких промислових товарів можуть застосовуватися антидемпінгові або компенсаційні мита;
7. Ставки податків на автомобілі залежать від об'єму двигуна, типу палива та інших характеристик.

Отже, формування надійної інформаційної бази для обліку та оподаткування імпортних операцій є важливим аспектом ефективного управління бізнесом, що здійснює імпорт товарів. Правильний облік митних платежів, ПДВ, витрат на транспортування та інші додаткові витрати дозволяє уникнути податкових помилок, забезпечити своєчасне виконання зобов'язань перед державою та оптимізувати витрати підприємства.

3.2. Аналіз імпортних операцій з товарами на підприємстві з роздрібної торгівлі ТОВ «СГС-Газтрейд»

Аналіз імпортних операцій є ключовим елементом ефективного управління торговим підприємством, яке здійснює зовнішньоекономічну діяльність. Він дозволяє оцінити ефективність закупівель за кордоном, виявити резерви для зниження витрат та оптимізації логістичних процесів.

Саме аналіз дозволяє визначити, наскільки ефективно підприємство здійснює імпортні операції, допомагає виявити слабкі місця в процесі імпорту, такі як неефективні постачальники, затримки у доставці, проблеми з митним оформленням, а також на основі результатів аналізу можна приймати обґрунтовані рішення щодо оптимізації імпортних операцій, вибору постачальників, зміни асортименту тощо. Ефективний аналіз дозволяє знизити витрати на імпорт, підвищити прибутковість та покращити загальні фінансові показники підприємства.

Для аналізу імпортних операцій торговельного підприємства ТОВ «СГС-Газтрейд» можна розрахувати як загальноекономічні показники, так і специфічні, що стосуються безпосередньо імпорту. Даний аналіз проводиться на основі інформації з Звіту про фінансові результати Додаток Д.1, Баланс Додаток Д.1. та Акту передачі-прийняття товару №48 Додаток Д.3.

Щодо загальноекономічних показників, то до них входять рентабельність імпорту, оборотність дебіторської заборгованості за імпортними операціями,

коефіцієнт імпорту та частка імпортних товарів у структурі витрат. Розрахунки даних показників наведено в таблиці нижче (табл.3.1.).

Таблиця 3.1.

Загальноекономічні показники ТОВ «-СГС-Газтрейд»

№ з/п	Показники	За звітний період 2023 року	За аналогічний період 2022 року	Абсолютні відхилення
1.	Рентабельність імпорту	40,97	50,81	-9,84
2.	Оборотність дебіторської заборгованості	6,07	21,91	-15,84
3.	Коефіцієнт імпорту	1,02	1,02	0
4.	Частка імпортних товарів у структурі витрат	0,87	0,87	0

- Рентабельність імпорту обчислюється як Рентабельність = (Прибуток від реалізації імпортних товарів (рядок 2000)/Загальний прибуток (рядок 2350))*100%.
- Оборотність дебіторської заборгованості обчислюється як Оборотність дебіторської заборгованості = (Середньорічна дебіторська заборгованість за імпортними операціями (рядок 1125) /Середньоденна виручка від реалізації імпортних товарів (рядок 2000))*365 днів.
- Коефіцієнт імпорту обчислюється як Коефіцієнт імпорту = (Вартість реалізованих імпортних товарів (рядок 2000) /Загальна вартість реалізованих товарів (рядок 2285))*100%.
- Частка імпортних товарів у структурі витрат обчислюється як Частка імпортних товарів = (Витрати на придбання імпортних товарів (рядок 2050) /Загальні витрати на придбання товарів (рядок 2285))*100%.

Проаналізувавши загальноекономічні показники ТОВ «СГС-Газтрейд» (табл 3.1.), можна підкреслити, що рентабельність імпорту за звітний період 2023 року зменшилась на 9,84 % порівнюючи з попереднім періодом 2022 року, що є негативним фактом, адже це означає що відбувається скорочення прибутку

підприємства, що може призвести до зменшення інвестицій та розвитку бізнесу. Для того, щоб забезпечити підтримку прибутковості підприємство може бути змушене підвищувати ціни на свою продукцію, що може призвести до втрати конкурентних переваг. Або ж компанії доведеться зменшити кількість імпортних товарів у своєму асортименті, що може призвести до втрати клієнтів, а також підприємство може бути змушене шукати нових постачальників з більш вигідними умовами постачання. Щодо оборотності дебіторської заборгованості, то за звітний період 2023 року вона зменшилась на 15,84 % порівнюючи з попереднім періодом 2022 року, що є також негативним фактором, який показує, що кошти компанії «заморожені» в неотриманих платежах і це може обмежити фінансову маневреність підприємства, адже чим довше клієнт не сплачує свій борг, тим вище ризик того, що він його взагалі не поверне. І тоді для покриття дефіциту оборотних коштів компанія змушена буде залучати додаткові кредити, що призведе до збільшення фінансових витрат. Коефіцієнт імпорту в період 2022-2023 років не зазнав змін, що свідчить про значну залежність підприємства від зовнішніх постачальників, та підвищує ризики, пов'язані з коливаннями курсів валют, політичними та економічними змінами в країнах-експортерах. Якщо більша частина компонентів або готової продукції ТОВ «СГС-Газтрейд» імпортується, то компанії може бути складно локалізувати виробництво і знизити залежність від імпорту. Ну й звичайно, у разі виникнення форс-мажорних обставин (війни, пандемії, природних катаклізм) виникають проблеми з постачанням імпортних товарів, що може призводить до збоїв у виробництві та продажах, саме й це довелось пережити компанії в період лютого-квітня 2022 року. Частка імпортних товарів у структурі витрат в період 2022-2023 років не зазнала змін також, що свідчить про те, що дана частка є стабільною і компанія не реагує на зміни ринкової кон'юнктури та не намагається оптимізувати свої витрати.

Щодо специфічних показників, то до них входять середня вартість одиниці імпортного товару, терміни поставок товарів, якість імпортних товарів,

ефективність митного оформлення та частка браку в імпортних товарах. Розрахунки даних показників наведено в таблиці нижче (табл.3.2.).

Таблиця 3.2.

Специфічні показники ТОВ «СГС-Газтрейд»

№ з/п	Показники	За звітний період 2023 року	За аналогічний період 2022 року	Абсолютні відхилення
1.	Середня вартість одиниці імпортного товару	42,70	67,02	-24,32
2.	Терміни поставок товарів	5	7	-2
3.	Якість імпортних товарів	1	0,7	0,3
4.	Ефективність митного оформлення	1,33	0,97	0,36
5.	Частка браку в імпортних товарах	0	0,5	-0,5

- Середня вартість одиниці імпортного товару обчислюється як Середня вартість одиниці імпортного товару = Загальна вартість партії товару (Акт передачі-прийняття товару №48)/Кількість товарів у партії (Акт передачі-прийняття товару №48).
- Терміни поставок товарів обчислюється як Терміни поставок товарів = Дата отримання товару (Акт передачі-прийняття товару №48, транспортна накладна) – Дата відвантаження товару (інвойс, транспортні документи постачальника).
- Якість імпортних товарів обчислюється як Якість імпортних товарів = (Кількість якісних товарів (Акт передачі-прийняття товару №48)/Загальна кількість товарів (Акт передачі-прийняття товару №48))*100%.
- Ефективність митного оформлення обчислюється як Ефективність митного оформлення = (Плановий час митного оформлення (4 дні)/Фактичний час митного оформлення (митна декларація, транспортні документи))*100%.

- Частка браку в імпортних товарах обчислюється як Частка браку в імпортних товарах = (Кількість бракованих товарів (0)/Загальна кількість товарів (Акт передачі-прийняття товару №48))*100%.

Проаналізувавши специфічні показники ТОВ «СГС-Газтрейд» (табл. 3.2.), можна підкреслити, що середня вартість одиниці імпортного товару за звітний період 2023 року зменшилась на 24,32 % порівнюючи з попереднім періодом 2022 року, що є позитивним фактором та свідчить про те, що зниження витрат на закупівлю товарів призводить до збільшення прибутку підприємства, а також це сприяє покращенню загальних фінансових показників підприємства та підвищенню конкурентоспроможності продукції на внутрішньому ринку. Щодо термінів поставок товарів, то за звітний період 2023 року вони зменшились на 2 дні порівнюючи з попереднім періодом 2022 року, що є позитивним аспектом та підвищує рівень задоволеності клієнтів. Щодо якості імпортних товарів за звітний період 2023 року, то вона збільшилась на 0,3% порівнюючи з попереднім періодом 2022 року, що свідчить про високу якість товарів і швидке митне оформлення, які сприяють підвищенню лояльності клієнтів. Ефективність митного оформлення в звітний період 2022-2023 років також збільшилась на 0,36%, завдяки цьому можуть зменшитись витрати на обмін і повернення товарів. Завдяки високій якості товарів і ефективної логістики підвищується репутація компанії на ринку, а задоволені клієнти частіше повертатимуться за новими покупками і будуть рекомендувати ТОВ «СГС-Газтрейд» своїм знайомим та друзям. Щодо частки браку в імпортних товарах, то за звітний період 2023 року вона зменшились на 0,5% порівнюючи з попереднім періодом 2022 року, що є позитивною тенденцією та свідчить про зменшення витрат на ремонт або заміну товарів, а також зменшення кількості бракованих товарів свідчить про високу якість продукції і надійність постачальника, що дає змогу ще й зменшити витрати на гарантійне обслуговування і повернення товарів, що призводить до збільшення прибутку.

Отже, всі перераховані вище зміни мають позитивний вплив на діяльність ТОВ «СГС-Газтрейд». Вони сприяють підвищенню конкурентоспроможності, збільшенню прибутку, покращенню іміджу компанії та підвищенню задоволеності клієнтів. Однак, необхідно пам'ятати, що оптимізація цих показників повинна здійснюватися в комплексі, адже зниження вартості товарів не повинно призводити до значного зниження якості, а підвищення ефективності митного оформлення не повинно супроводжуватися порушенням митних правил.

Оскільки найважливішою сферою підприємницької діяльності будь-якого підприємства є торгівля, яка забезпечує виконання функції доставки товару від продавця до споживача, то потрібно також проаналізувати виконання плану реалізації імпортованих товарів, його ритмічність та сезонність у майбутньому періоді, а також визначати склад товарообороту за формами, видами, методами продажу, асортиментною структурою та виявити основні тенденції закономірності в реалізації товарів, і звичайно, оцінити вплив окремих факторів на обсяг та структуру реалізації товарів на ТОВ «СГС-Газтрейд». Даний аналіз проводиться на основі інформації зі звітів про товарооборот за 2022 та 2023 роки: Додаток Е.1, Додаток Е.2, Додаток Е.3, Додаток Е.4, Додаток Е.5, Додаток Е.6, Додаток Е.7, Додаток Е.8.

Першим етапом аналізу обсягу та структури товарообороту є визначення загального обсягу товарообороту підприємства за звітний період та оцінка ступеня виконання плану товарообороту. Загальний обсяг роздрібного товарообороту на ТОВ «СГС-Газтрейд» у «Звіті про продаж і запаси товарів у торговій мережі» відображаються у рядку 101 та за звітний 2023 рік становлять 28962,5 (двадцять вісім мільйонів дев’ятсот шісдесят дві тисячі п’ятсот) грн.

Отже, дана інформація свідчить про те, що дане підприємство за один звітний період змогло реалізувати непродовольчий товар (бензин моторний – рядок 351; паливо дизельне – рядок 352; пропан, бутан та метан для автомобілів – рядок 353) на 28962,5 (двадцять вісім мільйонів дев’ятсот шісдесят дві тисячі

п’ятсот) грн. і цим виконати запланований на даний квартал роздрібний товарооборот.

Другим етапом аналізу обсягу та структури товарообороту є розгляд фактичного товарообороту, його змін в зв'язку із вводом або вибуттям торгової мережі та змінами у графіку реалізації товарів. Проаналізувати товарооборот на ТОВ «СГС-Газтрейд» в цілому за звітний період та порівняти зі встановленим планом реалізації можна за допомогою «Звітів про продаж і запаси товарів у торговій мережі» за 2022 та 2023 роки поквартально і відобразити в таблиці нижче (табл. 3.3.).

Таблиця 3.3.

Аналіз планового та фактичного товарообороту на ТОВ «СГС-Газтрейд»

Квартали	Минулий рік (2022)		Звітний рік (2023)				Виконання плану, %.	Динаміка товарообороту, %.
			План		Факт			
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %.	Сума, тис. грн.	Питома вага, %.	Сума, тис. грн.	Питома вага, %.		
I	907,7	3	140,032	7,5	145,051	7	103,6	16
II	12096,9	40,02	313,83	16,79	329,815	17,48	105,1	2,73
III	4021,5	13,3	636,203	34,04	657,180	35,11	103,3	16,34
IV	13203,4	43,5	778,745	41,67	793,748	40,41	102	6,01
Всього	30229,5	100	1 868,81	100	1 871,794	100	100,2	6,2

Питома вага кварталу у загальній сумі товарообороту розраховується так:

- за минулий рік за I квартал = 907,7/30229,5*100 = 3%;
- за минулий рік за II квартал = 12096,9/30229,5*100 = 40,2%;
- за минулий рік за III квартал = 4021,5/30229,5*100 = 13,3%;
- за минулий рік за IV квартал = 13203,4/30229,5*100 = 43,5%;
- за плановими показниками за I квартал = 140,032/1 868, 81*100 = 7,5%;
- за плановими показниками за II квартал = 313,83/1 868, 81*100 = 16,79%;
- за плановими показниками за III квартал = 636,203/1 868, 81*100 = 34,04%;

- за плановими показниками за IV квартал = 778,745/1 868, 81*100 = 41,67%;
- за фактичними показниками за I квартал = 145,051/1 871, 794*100 = 7%;
- за фактичними показниками за II квартал = 329,815/1 871, 794*100 = 17,48%;
- за фактичними показниками за III квартал = 657,180/1 871, 794*100 = 35,11%;
- за фактичними показниками за IV квартал = 793,748/1 871, 794*100 = 40,41%.

Виконання плану товарообороту розраховується так:

- виконання плану за I квартал = 145,051/140,032*100 = 103,6%;
- виконання плану за II квартал = 329,815/313,83*100 = 105,1%;
- виконання плану за III квартал = 657,180/636,203*100 = 103,3%;
- виконання плану за IV квартал = 793,748/778,745*100 = 102%;
- виконання плану за звітний рік = 1 871, 794/1 868, 81*100 = 100,2%.

Динаміку товарообороту розраховуємо за формулою: $Тр = \frac{Тзв}{Тмин} \times 100$, (3.1.) де Тзв – товарооборот за звітний період, Тмин – товарооборот за минулий рік. Тобто, використовуючи дану формулу, можна розрахувати:

- динаміку товарообороту за I квартал = 145,051/907,7*100 = 16%;
- динаміку товарообороту за II квартал = 329,815/12096,9*100 = 2,73%;
- динаміку товарообороту за III квартал = 657,180/4021,5*100 = 16,34%;
- динаміку товарообороту за IV квартал = 793,748/13203,4*100 = 6,01%;
- динаміку товарообороту за весь рік = 1 871, 794/30229,5*100 = 6,2%.

Отже, за даними таблиці 3.3., проаналізувавши плановий та фактичний товарооборот на ТОВ «СГС-Газтрейд», можна зробити висновок, що виконання плану за 2023 рік на 100,2% було забезпечено за рахунок виконання плану по усіх кварталах, адже за I квартал виконання плану відбулось на 103,6%, за II квартал виконання плану відбулось на 105,1%, за III квартал виконання плану відбулось на 103,3%, а за IV квартал виконання плану відбулось на 102%. Це

свідчить про те, що найбільшого виконання плану досягнуто було у II кварталі 2023 року, а найменшого – у IV кварталі 2023 року. На основі динаміки товарообороту чітко видно, що найбільшого успіху реалізації товарів, порівняно з минулим роком, підприємство досягло у I та III кварталах. Це все є позитивною тенденцією, адже свідчить про те, що ТОВ «СГС-Газтрейд» за 2023 рік змогло в 3 рази збільшити товарооборот та отримати значно більший прибуток, ніж було у 2022 році.

Третім етапом аналізу обсягу та структури товарообороту є розрахунок показників, які характеризують ритмічність реалізації товарів, середньо-квадратичне відхилення від середнього обсягу товарообороту та коефіцієнт варіації. Формула середньо-квадратичного відхилення виглядає так: Срв = $\sqrt{\frac{(\text{Срозв}-\text{Сроп})}{\text{Кп}}}$, (3.8.) де Срозв – обсяг товарообороту за 2023 рік, Сроп – середній обсяг товарообороту за 4 квартали 2022 року, Кп – кількість періодів дослідження (кварталів). Тобто, використовуючи дану формулу можна визначити середньо-квадратичне відхилення = $\sqrt{\frac{1\,871{,}794-30229{,}5/4}{4}}$ = $\sqrt{\frac{1\,871{,}794-7557{,}38}{4}} = \sqrt{\frac{5685{,}59}{4}} = \sqrt{1421{,}4}$ = 37,7 тис. грн. Щодо коефіцієнту варіації, то його формула виглядає так: Ков = $\frac{\text{Срв}*100}{\text{Сроп}}$, (3.9.) де Срв – середньо-квадратичне відхилення, Сроп – середній обсяг товарообороту за 4 квартали 2022 року. Тобто, використовуючи дану формулу можна визначити коефіцієнт варіації = 37,7*100/7557,38 = 0,5%.

Отже, проаналізувавши показники, які характеризують ритмічність реалізації товарів, можна зробити висновок, що на ТОВ «СГС-Газтрейд» реалізація товарів є однорідною на кожні 37,7 тис. грн., адже коефіцієнт варіації дорівнює 0,5%, що не перевищує нормативне значення (10%) і є показником кількісної однорідності товарообороту.

Четвертим етапом аналізу роздрібного товарообороту є аналіз запасів фінансової стійкості підприємства. Фінансова стійкість підприємства

визначається за допомогою можливого падіння обсягу товарообороту до досягнення критичної межі «точки беззбиткової діяльності». Допустимі межі зниження обсягу товарообороту характеризує два значення: поріг безпечності підприємства та запас фінансової стійкості. Щодо порогу безпечності підприємства, то він розраховується так: ПБ = Тф – Тбз, (3.10.) де Тф – фактичний обсяг товарообороту підприємства, Тбз – плановий обсяг товарообороту, при якому забезпечується беззбиткова діяльність підприємства. Тобто, використовуючи дану формулу, за допомогою даних з таблиці 3.3., можна знайти поріг безпечності підприємства = 1 871, 794 – 1 868, 81 = 2,984 тис.грн. Щодо запасів фінансової стійкості, то вони розраховуються так: ЗФС = $\frac{Тф}{Тбз}$, (3.11.) де Тф – фактичний обсяг товарообороту підприємства, Тбз – плановий обсяг товарообороту, при якому забезпечується беззбиткова діяльність підприємства. Тобто, використовуючи дану формулу, за допомогою даних з таблиці 3.3., можна визначити оптимальну кількість запасів фінансової стійкості = 1 871, 794/1 868, 81 = 1,002 тис. грн.

Отже, на ТОВ «СГС-Газтрейд» порогом безпечності запасів на підприємстві є 2,984 (дві тисячі дев’ятсот вісімдесят чотири) грн., з них 1,002 (одна тисяча дві) грн. відноситься до запасів фінансової стійкості, що є позитивним моментом, адже це показує, що процес управління обсягом, складом та структурою товарообороту з точки зору забезпечення умов для його самоокупності та самофінансування здійснюються в найкращих умовах існування підприємства.

Оскільки основною метою ТОВ «СГС-Газтрейд» є отримання прибутку від його торгівельної діяльності, то доцільно буде провести аналіз фінансових результатів. Для цього нам потрібно використати інформацію з Форми № 1 «Баланс та Звіт про фінансові результати» Додаток Д.1. та скласти таблицю нижче (табл. 3.4.).

Таблиця 3.4.

Динаміка фінансових результатів ТОВ «СГС-Газтрейд»

Показники	На початок звітного року	На кінець звітного періоду	Абсолютне відхилення (+/-)	Відносне відхилення, %.
Чистий дохід (виручка від реалізації)	46 894	37 241,7	9 652,3	125,92
Собівартість реалізованої продукції	-40 181,7	-31 512,6	-8 669,1	127,51
Інші доходи від операційної діяльності	2,5	15,8	-13,3	15,82
Витрати операційної діяльності	-5 819	-4 800,1	-1 018,9	121,23
Фінансовий результат від операційної діяльності	895,8	944,8	-49	94,81
Інші доходи	28,9	16,4	12,5	176,22
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	924,7	961,2	-36,5	96,2
Податок на прибуток від звичайної діяльності	-	-	-	-
Фінансові результати від звичайної діяльності	924,7	961,2	-36,5	96,2

Абсолютне відхилення розраховується так: АбсВ = Скзв − Спзв, (3.12.) де Скзв – сума на кінець звітного періоду, Спзв – сума на початок звітного періоду.

Відносне відхилення розраховується так: ВВ = $\frac{\text{Скзв}}{\text{Спзв}} \times 100$, (3.13.) де Скзв – сума на кінець звітного періоду, Спзв – сума на початок звітного періоду.

Отже, проаналізувавши дані з таблиці 3.4., можна зробити висновок, що чистий дохід на кінець періоду в порівнянні з початком періоду збільшився на 9 652,3 (дев’ять мільйонів шістсот п’ятдесят дві тисячі триста) грн. або на 125,92%, що є позитивною тенденцією, адже це свідчить про те, що відбулось збільшення

кількості реалізованої продукції. Щодо витрат операційної діяльності, то на кінець періоду в порівнянні з початком періоду вони зменшились на 1 018,9 (один мільйон вісімнадцять тисяч дев'ятсот) грн. або на 121,23%. Причиною зменшення витрат операційної діяльності стало зменшення собівартості реалізованої продукції на 8 669,1 (вісім мільйонів шістсот шістдесят дев'ять тисяч сто) грн. або на 127,51%, а також зменшення інших доходів від операційної діяльності на 13,3 (тринадцять тисяч триста) грн. або на 15,82%. Щодо фінансового результату від операційної діяльності, то на кінець періоду в порівнянні з початком періоду він зменшився на 49 (сорок дев'ять тисяч) грн. або на 94,81%. Причиною зменшення фінансового результату від операційної діяльності є зменшення витрат операційної діяльності на 1 018,9 (один мільйон вісімнадцять тисяч дев'ятсот) грн. або на 121,23%., що є негативною тенденцією, адже це свідчить про те, що ТОВ «СГС-Газтрейд» не може виконувати свої планові обсяги реалізації товарів. Щодо фінансового результату від звичайної діяльності, то на кінець періоду в порівнянні з початком періоду він зменшився на 36,5 (тридцять шість тисяч п'ятсот) грн. або на 96,2%. Причиною зменшення фінансового результату від звичайної діяльності є зменшення фінансового результату від операційної діяльності на 49 (сорок дев'ять тисяч) грн. або на 94,81%, а також збільшення інших доходів на 12,5 (дванадцять тисяч п'ятсот) грн. або на 176,22%, що є позитивною тенденцією, адже це свідчить про те, що ТОВ «СГС-Газтрейд» може правильно використовувати свої наявні фінансові ресурси.

3.3. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення імпортних операцій під час дії воєнного стану

Воєнний стан вніс значні корективи в усі сфери діяльності підприємств, зокрема в зовнішньоекономічну. Імпортні операції зазнали суттєвих змін через логістичні перебої, зміну митних правил, валютні обмеження та інші фактори. У таких умовах особливої актуальності набуває питання удосконалення обліково-аналітичного забезпечення імпортних операцій.

Для того, щоб удосконалити обліково-аналітичне забезпечення імпортних операцій на підприємстві ТОВ «СГС-Газтрейд», потрібно виділити ключові проблеми, яких треба позбуватись. Такими проблемами є: нестабільність постачальних ланцюгів, коли відбувається порушення логістичних маршрутів, затримки в доставці товарів, зміна умов співпраці з постачальниками; зміни в митному законодавстві тому, що часті зміни митних правил та процедур оформлення товарів, ускладнює облік та аналіз імпортних операцій; валютні коливання, адже відбуваються значні коливання курсів валют, що впливають на вартість імпортованих товарів та потребують оперативного перерахунку; санкції та обмеження тому, що введення санкцій проти окремих країн та компаній ускладнює здійснення імпортних операцій; а також нестача кваліфікованих кадрів, адже через відсутність досвіду роботи в умовах воєнного стану необхідно постійно проходити навчання та перекваліфікацію персоналу.

Щодо шляхів удосконалення обліково-аналітичного забезпечення, то першим можна виділити цифровізацію та автоматизацію обліку тому, що завдяки цьому, на підприємстві будуть використовуватись сучасні інформаційні системи для автоматизації обліку імпортних операцій, включаючи електронний документообіг, митні декларації та облік валютних операцій. Також можна створити інтеграцію з ERP-системою для відображення імпортних операцій у режимі реального часу.

Ще одним з шляхів удосконалення обліково-аналітичного забезпечення є деталізація обліку тому, що завдяки йому відбувається розширення номенклатури облікових регістрів для відображення всіх аспектів імпортних операцій та відбувається ведення аналітичного обліку за контрагентами, країнами походження товарів, видами транспортів тощо, а також проводиться збір та аналіз додаткової інформації про постачальників, якість товарів, терміни доставки.

Третім шляхом удосконалення обліково-аналітичного забезпечення можна виділити посилення контролю за валютними операціями тому, що завдяки йому

відбувається оперативний контроль за рухом валютних коштів, своєчасне проведення валютних перерахунків та аналіз курсових різниць.

Четвертим шляхом удосконалення обліково-аналітичного забезпечення є моніторинг змін законодавства тому, що завдяки йому відбувається створення системи постійного моніторингу змін у митному законодавстві та інших нормативно-правових актах, що регулюють зовнішньоекономічну діяльність.

П’ятим шляхом удосконалення обліково-аналітичного забезпечення можна виділити підвищення кваліфікації персоналу тому, що завдяки йому відбувається проведення тренінгів та семінарів для бухгалтерів та інших співробітників, які займаються обліком імпортних операцій, а також залучаються зовнішні консультанти для вирішення складних питань.

Шостим шляхом удосконалення обліково-аналітичного забезпечення є використання аналітичних інструментів тому, що застосовуються певні методи статистичного аналізу для виявлення тенденцій та закономірностей у розвитку імпортних операцій, а також використовується програмне забезпечення для візуалізації даних та побудови прогнозів.

Щодо переваг удосконалення обліково-аналітичного забезпечення, то можна виділити: збільшення прозорості та контролю, коли забезпечується прозорості всіх операцій, пов'язаних з імпортом; своєчасне виявлення проблем дає можливість своєчасного виявлення відхилень від планових показників та вжиття необхідних заходів; оптимізація витрат допомагає виявляти резерви для зниження витрат на імпортні операції; підвищення ефективності управління забезпечує прийняття обґрунтованих управлінських рішень на основі достовірної інформації; а також зменшення ризиків, які пов'язані з імпортними операціями, такі як митні санкції, валютні ризики та інші.

Отже, удосконалення обліково-аналітичного забезпечення імпортних операцій є комплексною задачею, яка вимагає системного підходу. Завдяки впровадженню сучасних технологій, підвищенню кваліфікації персоналу та постійному розвитку системи можна досягти значних результатів у підвищенні ефективності бізнесу.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Проаналізувавши загальноекономічні та специфічні показники аналізу імпортних операцій на ТОВ «СГС-Газтрейд», можна зробити висновок, що хоч і рентабельність імпорту знизилась на 9,84 %, і відбувається скорочення прибутку підприємства, що може призвести до зменшення інвестицій та розвитку бізнесу, але завдяки частці імпортних товарів у структурі витрат, яка не змінилась, підприємство не реагує на зміни ринкової кон'юнктури та не намагається оптимізувати свої витрати. Щодо специфічних показників, то там позитивними аспектами є усі показники і це сприяє зниженню витрат на закупівлю товарів та зниженню витрат на обмін і повернення товарів, підвищує рівень задоволеності клієнтів, зменшенню витрат на ремонт або заміну товарів, а також зменшення кількості бракованих товарів.

Проаналізувавши обсяг та структуру товарообороту на ТОВ «СГС-Газтрейд», можна зробити висновок, що виконання плану за 2023 рік на 100,2% було забезпечено за рахунок виконання плану по усіх кварталах, коли найбільшого виконання плану досягнуто було у II кварталі 2023 року, а найменшого – у IV кварталі 2023 року. На основі динаміки товарообороту чітко видно, що найбільшого успіху реалізації товарів, порівняно з минулим роком, підприємство досягло у I та III кварталах, а підприємство за 2023 рік змогло в 3 рази збільшити товарооборот та отримати значно більший прибуток, ніж було у 2022 році.

Проаналізувавши показники ритмічності реалізації товарів, середньо-квадратичне відхилення від середнього обсягу товарообороту та коефіцієнт варіації, можна дійти висновку, що реалізація товарів є однорідною на кожні 37,7 тис. грн., адже коефіцієнт варіації дорівнює 0,5%, що не перевищує нормативне значення у 10% та є показником кількісної однорідності товарообороту.

Проаналізувавши роздрібний товарооборот аналізу запасів фінансової стійкості підприємства, можна зробити висновок, що порогом безпечності запасів на підприємстві є 2,984 (дві тисячі дев’ятсот вісімдесят чотири) грн., з них 1,002 (одна тисяча дві) грн. відноситься до запасів фінансової стійкості.

Також було проаналізовано фінансові результати ТОВ «СГС-Газтрейд». З позитивного можна відмітити: збільшення чистого доходу на 9 652,3 (дев'ять мільйонів шістсот п'ятдесят дві тисячі триста) грн. або на 125,92%; зменшення витрат операційної діяльності на 1 018,9 (один мільйон вісімнадцять тисяч дев'ятсот) грн. або на 121,23%; збільшення інших доходів на 12,5 (дванадцять тисяч п'ятсот) грн. або на 176,22%.

З негативного можна відмітити: зменшення собівартості реалізованої продукції на 8 669,1 (вісім мільйонів шістсот шістдесят дев'ять тисяч сто) грн. або на 127,51%; зменшення інших доходів від операційної діяльності на 13,3 (тринадцять тисяч триста) грн. або на 15,82%; зменшення фінансового результату від операційної діяльності на 49 (сорок дев'ять тисяч) грн. або на 94,81%, зменшення фінансового результату від звичайної діяльності на 36,5 (тридцять шість тисяч п'ятсот) грн. або на 96,2%.

Завдяки всьому, що було проаналізовано вище, можна сміло сказати, що ТОВ «СГС-Газтрейд» є прибутковим підприємством, яке не боїться своїх конкурентів, має великий попит від платоспроможного населення, приваблює своїм реалізаційним товарооборотом та може правильно використовувати свої наявні фінансові ресурси.

РОЗДІЛ 4.
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ТЕМИ «ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ» В КУРСІ «ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ В ОПОДАТКУВАННІ»

4.1. Методика викладання лекції на тему «Облік та оподаткування імпортних операцій» в курсі «Облік і звітність в оподаткуванні»

Лекція – це форма навчання, у вигляді усного послідовного систематичного викладення змісту науки [58, с. 43]. Метою лекцій є: ознайомити студентів із законодавчою базою, що регулює облік та оподаткування імпортних операцій; ознайомити студентів із законодавчою базою, що регулює облік та оподаткування імпортних операцій; пояснити порядок нарахування податку на додану вартість (ПДВ) на імпортні операції; та ознайомити студентів з видами митних декларацій і пояснити як їх заповнювати.

Лекція, розвиває аналітичні здібності студентів для оцінки впливу змін у законодавстві на облік і оподаткування імпортних операцій, а також формує у студентів відповідальність у дотриманні законодавчих норм та усвідомлення важливості прозорого обліку імпортних операцій.

До основних функцій лекцій можна віднести наукову (або методологічну), навчальну (або пізнавальну), стимулюючу та виховну функції. Наукова функція (або методологічна) – полягає у передачі студентам сучасного стану науки, її методу і змісту, принципів і закономірностей, її основних ідей та категорій, узагальнених нею фактів, явищ, подій [58, с. 45]. Методичне значення лекції полягає у тому, що лектор дає чітке пояснення понять студентам, розкриває норми законодавства та методики обліку, які стосуються імпортних операцій.

Навчальна (або пізнавальна) функція – полягає у забезпеченні виконання навчального плану та навчальної програми шляхом передачі студентам визначеного обсягу знань [58, с. 46]. Стимулююча функція – полягає у тому, що проводячи огляд джерел, порівнюючи і аналізуючи наукові напрями, теорії, ідеї, висновки, лектор виділяє основне, привертає увагу студентів до визначальних положень, та викликає у них інтерес до вивчення літератури, до пошуку, тобто

спрямовує на самостійну роботу [58, с. 46]. Виховна функція полягає в прищепленні студентам навиків самостійного мислення, поваги до своєї професії, працелюбності, моральності, вміння правильно оцінювати навколишні події та адекватно вести себе [58, с. 47].

Лекції відрізняються також за своєю будовою, прийомами викладення матеріалу, характером узагальнень і методами навчання, які використовуються при викладенні лекції. Існує понад 15 видів лекцій, які поділяються за місцем лекції в процесі навчання, в залежності від методів викладання матеріалу та роллю у пізнавальному процесі. Усі ці види перечисляти не будемо, але виділимо ключові, які будуть стосуватись безпосередньо наших лекцій, які наведені в Додатках К.1., К.2. та К.3.

Одним з таких видів є тематична (поточна) лекція – найпоширеніша лекція у вищому навчальному закладі [58, с. 48] Змістом тематичної лекції є послідовний та систематичний виклад теми, ознайомлення слухачів з основними категоріями, принципами та закономірностями. Тематичні лекції містять факти та їх аналіз, висновки, докази конкретних наукових положень.

Щодо плану, то план лекцій є наступним:

1. Вступ (10 хв): розкриття понять імпорту, імпорту товарів, реімпорту, їх основні напрями, види; розкриття понять вантажна митна декларація, її види; розкриття мети та завдань лекцій.

2. Основна частина (60 хв): розкриття законодавчої бази, що регулює імпортні операції: Податковий кодекс України (особливості розділів щодо імпортних операцій), Митний кодекс України (порядок визначення митної вартості), Нормативно-правові акти НБУ (валютний контроль); облік імпортних операцій: первинні документи (митна декларація, інвойс, договори), особливості визнання первісної вартості імпортованих товарів, облік курсових різниць; оподаткування імпортних операцій: порядок нарахування ПДВ на імпорт, особливості обліку безоплатно отриманих товарів, взаємозв’язок між бухгалтерським і податковим обліком.

3. Підсумки лекцій (10 хв): основні висновки та відповіді на запитання.

Другим видом є традиційна лекція (інформаційно-пояснювальна, розповідна) – це такий вид викладання, у якому пов’язано викладаються дані про конкретні факти, події, процеси або дії, що протікають і розвиваються у часі [57, с. 51]. Для такої лекції характерним є опис, пояснення наукових явищ і подій та монологічний стиль викладання.

І третім видом є лекція-візуалізація, яка є результатом реалізації принципу наочності навчання [58, с. 56]. Викладання лекції-візуалізації проводяться за допомогою демонстрації слайдів, прикладів первинних документів, таблиць і схем (наприклад, розрахунків ПДВ на імпорт). Для такого виду лекцій можна застосовувати проектор або інтерактивну дошку для демонстрації презентації, роздаткові матеріали для студентів з прикладами типових шаблонів документів.

Отже, методика викладання лекції є динамічною і постійно розвивається. Вибір конкретних методів і прийомів залежить від багатьох факторів, таких як тема лекції, аудиторія, особисті якості викладача та доступні технічні засоби. Головна мета лекції – не просто передати інформацію, а сформувати у студентів глибоке розуміння предмету та стимулювати їх до самостійного мислення. Саме це ми й зробимо завдяки Лекціям №1,2 та 3 (Додаток К.1., К.2., К.3.).

Лекція №1 (Додаток К.1)

«Імпорт та його вплив на економіку України»

Імпорт – це ввезення на митну територію країни імпорту товару (товарів), призначеного для споживання у цій країні імпорту[47].

Імпорт товарів — це купівля (у тому числі з оплатою не у грошовій формі) в іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів з увезенням або без увезення цих товарів на територію України, включаючи купівлю товарів для особистого споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами[12].

Реімпорт — ввезення товарів, раніше вивезених але не перероблених[12].

Імпорт є невід'ємною частиною зовнішньоекономічної діяльності будь-якої країни, і Україна не є винятком. В умовах глобалізації, торгівлі та

взаємозалежності економік, імпорт товарів і послуг відіграє важливу роль у забезпеченні внутрішнього попиту, розвитку виробничих потужностей та доступі до нових технологій.

Імпорт допомагає Україні отримувати товари та послуги, яких немає на внутрішньому ринку або виробництво яких в Україні економічно не вигідне. Це можуть бути як сировинні матеріали, так і високотехнологічні продукти.

Основні напрями імпорту в Україні:

1. Товари споживчого попиту (одяг, продукти харчування, електроніка, побутова техніка).

2. Товари для виробництва (сировина, напівфабрикати, машини, обладнання, хімічні речовини).

3. Енергетичні ресурси (нафта, газ, вугілля).

Класифікування імпорту в Україні за різними критеріями:

1. За категоріями товарів:

- Сировина та матеріали (необхідні для виробничих потреб, зокрема, метали, нафта, хімікати);
- Капітальне обладнання (машини та устаткування для різних галузей промисловості);
- Товари для кінцевого споживання (побутова техніка, електроніка, продукти харчування).

2. За країнами походження:

- Імпорт з Європи (основні торгові партнери — Німеччина, Польща, Франція, Італія).
- Імпорт з Азії (Китай, Туреччина, Індія).
- Імпорт з Росії та СНД (енергетичні ресурси, метал, хімікати). ! До початку повномасштабного вторгнення на територію України.

3. За часткою у загальному обсязі імпорту:

- Прямий імпорт (закупівля товарів безпосередньо за кордоном).

- Імпорт через посередників (закупівля товарів через іноземних посередників, які здійснюють реекспорт).

Імпорт в Україну підлягає митному контролю та оподаткуванню. Порядок митного оформлення та сплати податків встановлюється Митним кодексом України та Податковим кодексом України.

Ключові етапи митного оформлення [49]**:**

1. Подання митної декларації: на етапі ввезення товару необхідно подати митну декларацію, де зазначаються дані про товар, його вартість, країну походження.

2. Оцінка митної вартості товару: митні органи перевіряють зазначену вартість та можуть змінити її, якщо виявлено невідповідність.

3. Сплата митних платежів:

- Мито: стягується на основі митної вартості товару. Воно може бути адвалорним (залежить від вартості) або специфічним (залежить від кількості).
- ПДВ (20%): нараховується на митну вартість товару та митні платежі.
- Акцизний податок: на певні види товарів (наприклад, алкоголь, тютюн, нафтопродукти).

Митна декларація CN 23 — це стандартний документ для декларування посилок, що надсилаються з-за кордону в країни Європейського Союзу, а також для деяких інших країн. Вона використовується для митного оформлення товарів, що імпортуються через поштові служби або кур'єрські компанії. Декларація CN 23 є частиною пакету документів, які супроводжують міжнародну посилку, та містить інформацію про вміст посилки, її вартість та інші деталі.

Основні пункти, які потрібно заповнити в митній декларації CN 23:

1. Поштова адреса відправника:

- Вказати повну адресу відправника (країна, місто, вулиця, поштовий індекс).
- Прізвище та ім'я відправника.

- Контактний номер телефону або e-mail (якщо це вимагається).

2. Поштова адреса отримувача:

- Вказати повну адресу отримувача в країні імпорту.
- Прізвище та ім'я отримувача.
- Контактний номер телефону або e-mail.

3. Дата відправлення:

- Вказати дату, коли посилка була відправлена.

4. Опис товарів:

- Описати вміст посилки (наприклад, "книга", "одяг", "електроніка").
- Вказати кількість одиниць товару (якщо їх кілька).
- Для кожного товару потрібно вказати точну й детальну характеристику (наприклад, "червоні шкарпетки, 5 пар").

5. Ціна/вартість товару:

- Вказати вартість кожного товару в зазначеній валюті (наприклад, євро або доларах США).
- Для всіх товарів посилки вказується їх загальна вартість.
- Якщо товар безкоштовний, потрібно зазначити «0».

6. Код товару (коди HS):

- Для кожного товару вказується міжнародний код (гармонізований код товару, HS код). Це спеціальний код, який визначає тип товару та застосовувану до нього тарифну ставку. Якщо такий код невідомий, зазвичай потрібно звернутися до відповідних митних органів або використовувати онлайн-каталоги для пошуку.

7. Країна походження товару:

- Вказати країну, де було виготовлено або зібрано товар.

8. Митна вартість:

- Вказати митну вартість кожного товару. Це зазвичай його фактурна (реальна) вартість. Вартість товару може відрізнятися від його продажної ціни, якщо товар був подарований або отриманий безкоштовно.

- Вказати загальну митну вартість всіх товарів в посилці.

9. Наявність обмежень:

- У разі наявності обмежень або спеціальних умов на товар, наприклад, заборона на ввезення певних категорій товарів (ліцензовані, небезпечні товари), потрібно це зазначити в декларації.

10. Підпис відправника:

- Підпис відправника, що підтверджує правильність наданої інформації та відправлення товарів.

11. Митні зауваження та підтвердження:

- У деяких випадках митний орган може вказати додаткові примітки або зауваження.

Митна декларація CN 23 повинна бути правильно заповнена, адже будь-які помилки або неточності можуть призвести до затримки посилки або до її повернення. Декларація CN 23 повинна бути прикріплена до пакету або посилки. Зазвичай це робиться за допомогою спеціальних пластикових кишень, які забезпечують надійне збереження документів під час транспортування.

Якщо товар має вартість, що перевищує певну суму, може знадобитися додаткове митне оформлення або сплата митних платежів. Для деяких товарів також можуть бути необхідні інші документи (фактура, сертифікат походження тощо).

Митна декларація CN 23 є важливим документом для правильної та своєчасної доставки міжнародних посилок, тому її правильне заповнення є обов'язковим для уникнення додаткових витрат або проблем із митним оформленням.

Приклад задачі про Сплату митних платежів [6]**:**

Підприємство "Тютюновий світ" здійснює імпорт сигар з-за кордону. Вартість однієї коробки сигар становить 150 доларів США, а в одній коробці міститься 200 сигар. При митному оформленні продукції на кордоні застосовуються такі ставки митних платежів:

- *Мито: 10% від митної вартості (вартість товару на момент імпорту).*

- *ПДВ: 20% на суму митної вартості товару плюс мито.*
- *Акциз: 5 доларів США за кожну одиницю сигар (за одну сигару).*

Визначте загальну суму митних платежів для 10 коробок сигар, що імпортуються.

Розв'язок задачі про Сплату митних платежів:

1. *Визначимо митну вартість імпорту:*

- Митна вартість однієї коробки сигар = 150 доларів США.
- Для 10 коробок митна вартість = 150 × 10 = 1500 доларів США.

2. *Обчислюємо суму мита:*

- Мито складає 10% від митної вартості товару.
- Мито = 10% × 1500 = 150 доларів США.

3. *Обчислюємо суму ПДВ:*

- ПДВ нараховується на суму митної вартості товару + мито.
- ПДВ = 20% × (1500 + 150) = 20% × 1650 = 330 доларів США.

4. *Обчислюємо суму акцизу:*

- Кількість сигар у 10 коробках = 200 сигар × 10 = 2000 сигар.
- Акциз = 5 доларів США × 2000 = 10 000 доларів США.

5. *Загальна сума митних платежів:*

- Загальна сума митних платежів = мито + ПДВ + акциз.
- Загальна сума = 150 + 330 + 10 000 = 10 480 доларів США.

6. *Відповідь:* Загальна сума митних платежів за імпорт 10 коробок сигар становить 10 480 доларів США.

Позитивні аспекти впливу імпорту на економіку України:

Забезпечення внутрішнього попиту: Імпорт дозволяє задовольняти потреби населення в товарах, які не виробляються в Україні або є дефіцитними. Наприклад, імпортні продукти харчування, побутова техніка та автомобілі.

Доступ до сучасних технологій: Завдяки імпорту високотехнологічного обладнання, машин і науково-технічних розробок, українські підприємства

можуть модернізувати свої виробничі потужності, підвищувати продуктивність та знижувати витрати.

Розвиток галузей, що базуються на імпорті: Наприклад, в Україні активно розвиваються такі галузі, як електроніка, фармацевтика, машинобудування, де сировина та комплектуючі для виробництва постачаються з інших країн.

Енергетична безпека: Імпорт енергетичних ресурсів (нафта, газ, вугілля) є важливим для забезпечення енергетичної безпеки країни, оскільки частина енергетичних потреб не покривається власним виробництвом.

Негативні аспекти впливу імпорту на економіку України:

Дефіцит торгового балансу: Значний обсяг імпорту при відносно низькому рівні експорту може призвести до дефіциту торгового балансу, що може негативно вплинути на національну валюту та економічну стабільність.

Залежність від зовнішніх постачальників: Велика залежність від імпорту може зробити економіку уразливою до коливань світових цін, змін політичної ситуації та торгових бар'єрів.

Підвищення інфляційного тиску: Високий рівень імпорту може спричинити зростання цін на внутрішньому ринку, особливо на імпортовані товари, що може стимулювати загальний рівень інфляції.

Втрата робочих місць у деяких галузях: Імпорт товарів може призвести до скорочення виробництва в Україні, особливо якщо імпортні товари замінюють українське виробництво. Це може негативно вплинути на рівень зайнятості в окремих секторах економіки.

Перспективи розвитку імпорту в Україні:

Диверсифікація імпорту: Україна намагається зменшити свою залежність від імпорту з окремих країн, зокрема з Росії, шляхом диверсифікації джерел постачання товарів і послуг з інших країн, особливо з Європейського Союзу та Азії.

Залучення іноземних інвестицій: Імпорт інвестицій та нових технологій є важливим фактором розвитку української економіки. Розвиток інфраструктури,

таких як порти, залізничні та автомобільні дороги, дозволить збільшити ефективність імпорту.

Торгівля з країнами ЄС: Збільшення обсягів торговельних операцій з Європейським Союзом в рамках Зони вільної торгівлі може стимулювати імпорт високоякісних товарів та технологій, а також покращити інвестиційну привабливість України.

Екологічний імпорт: Збільшення імпорту екологічно чистих та сталих технологій може бути корисним для розвитку відновлювальної енергетики та інших зелених технологій в Україні.

Імпорт є важливим елементом зовнішньоекономічної діяльності України, який забезпечує економіку необхідними товарами, сировиною та технологіями. Однак важливо знаходити баланс між імпортом та експортом, щоб не допустити значного дефіциту торгового балансу та не створювати зайвої залежності від зовнішніх постачальників. Враховуючи глобальні виклики та внутрішні економічні проблеми, Україні необхідно активізувати зусилля для диверсифікації джерел імпорту, збільшення внутрішнього виробництва та розвитку власних конкурентних переваг.

Лекція №2 (Додаток К.2)

«Митні декларації та їх види (1 частина)»

Вантажна митна декларація — це документ, який подається при перетині товаром кордону, засвідчує кількість, вид та інші показники товару, а також містить інформацію про нараховані митні платежі. Після підписання працівником митниці вантажна митна декларація стає первинним документом, де вказуються такі дані:

- кількість/вид/інші базисні характеристики товару для розрахунку податків;
- митний режим (імпорт/експорт тощо);
- сума митних платежів (мито, ПДВ, митний збір);
- вартість товару (митна та початкова);

- факт перетину товаром кордону.

Що означає код декларації?

Кожна декларація містить кодування типу XXYYZZ, де XX — код напрямку переміщення, YY — код митного режиму, а ZZ — код виду митної декларації. Наприклад, код IM40AA — це код стандартної декларації про імпорт товарів для вільного обігу в Україні.

Коли складається декларація та які терміни декларації діють?

Митна декларація складається якщо вартість товару перевищує 150 євро. Одна декларація — одна партія товару.

Складається декларація протягом 10 днів з моменту доставки товару до митного органу. 45 днів дається у випадку, якщо складається тимчасова декларація, а після — додаткова.

Види митних декларацій, які ми розглянемо зараз:

- МД-2 - тип декларації, яку використовують в Україні для митних процедур, вона стосується декларації на товари, що ввозяться або вивозяться через митний кордон України.
- МД-3 – декларація на товари, що імпортуються в Україну (для фізичних осіб або малих обсягів товарів).
- МД-4 – товарна митна декларація для переміщення товарів під митним контролем.

«МД-2» є частиною митного оформлення і призначена для декларування товарів у разі їх переміщення через митний кордон. Ця декларація використовується для більш детального опису товару, включаючи інформацію про його кількість, вартість, походження та інші характеристики.

Зазвичай вона подається для вантажів, які не підлягають стандартному митному оформленню за декларацією МД-1, тобто для менш стандартних або особливих випадків.

Основні розділи інформації «МД-2»:

1. Заголовок (титульна частина):

- Номер декларації: Записується унікальний номер декларації, який надається митницею.
- Дата заповнення декларації: Вказується дата подачі декларації до митниці.
- Тип декларації: Вказується тип (імпорт, експорт, транзит і т.д.).

2. Дані про декларанта (підприємство чи фізична особа):

- Ідентифікаційний код: Для юридичних осіб — код ЄДРПОУ, для фізичних осіб — ідентифікаційний номер.
- Назва та адреса декларанта: Адреса, телефон і інші контактні дані.

3. Опис товару:

- Назва товару: Повне найменування товару.
- Код УКТЗЕД: Код товару згідно з українською класифікацією товарів за зовнішньоекономічною діяльністю.
- Кількість: У кількісному вираженні (шт, кг, л, тощо).
- Вартість: Вказується ціна товару, інколи необхідно навести документ, що підтверджує вартість.

4. Митні платежі:

- Сума митних зборів і податків: Вказуються усі митні платежі (мито, ПДВ, акциз тощо), які сплачуються при митному оформленні.

5. Інформація про митний режим:

- Вказується, під яким митним режимом оформлюється товар (наприклад, тимчасове ввезення, перехідний митний режим, транзит).

«МД-3» використовується для митного оформлення товарів, які переміщуються через митний кордон і мають вартість менше, ніж встановлена межа для звільнення від оподаткування (наприклад, для особистих речей або товарів, які ввозяться фізичними особами). Ця декларація може бути використана для товарів, що не підлягають серйозному контролю чи специфічним митним вимогам.

Основні розділи інформації «МД-3»:

1. Заголовок (титульна частина):

- Номер декларації: Унікальний номер декларації.
- Тип декларації: Імпорт товару, під митний контроль.

2. Дані про декларанта:

- ПІБ фізичної особи: Повне ім’я декларанта.
- Ідентифікаційний номер (або паспортні дані): Для фізичних осіб, які не мають ідентифікаційного номера.
- Адреса: Місце проживання декларанта.

3. Опис товару:

- Назва товару: Зазначається найменування товару.
- Кількість та вага: Вказуються кількість та вага товару.
- Вартість товару: Оцінка вартості товару в іноземній валюті.

4. Митні платежі:

- Якщо вартість товару перевищує безмитну норму, зазначаються суми митних платежів (мито, ПДВ), які мають бути сплачені.

5. Інформація про митний режим:

- Зазначається режим для товару (звільнення від мита, тимчасове ввезення або інші варіанти).

«МД-4» використовується для більш складного митного оформлення товарів, що ввозяться або вивозяться, і потребують спеціального контролю, ліцензування або інших умов. Це одна з основних митних декларацій для товарів, які проходять митний контроль, і можуть включати ліцензовані чи заборонені до вивезення чи ввезення категорії товарів.

Основні розділи інформації «МД-4»:

1. Заголовок (титульна частина):

- Номер декларації: Унікальний номер, що надається митницею.
- Тип декларації: Вказується, чи це імпорт, експорт, транзит чи інший митний режим.

2. Дані про декларанта:

- Ідентифікаційний код (для юридичних осіб).
- ПІБ (для фізичних осіб).
- Місцезнаходження та контактні дані.

3. Інформація про вантаж:

- Назва товару: Повне найменування товару.
- Код УКТЗЕД: Зазначається відповідний код товару.
- Кількість і одиниця вимірювання: Вказуються точні дані щодо кількості товару.

4. Оцінка вартості товару:

- Вартість товару: Вказується ціна товару на основі контракту, інвойсу або інших документів.
- Документи, що підтверджують вартість: У разі потреби подаються інвойси або контракти.

5. Митні платежі:

- Вказуються суми митних платежів, що підлягають сплаті (мито, ПДВ, акциз).
- Інші збори: Якщо необхідно, зазначаються спеціальні збори, ліцензійні збори тощо.

6. Документи, що підтверджують відповідність товару:

- Якщо товар підлягає сертифікації, ліцензуванню або іншим обов'язковим процедурам, до декларації додаються відповідні документи.

Лекція № 3 (Додаток К.3)

«Митні декларації та їх види (2 частина)»

Митні декларації в Україні мають важливе значення для правильного митного оформлення товарів. Вони дозволяють визначити вартість товарів, розрахувати митні платежі, оцінити товар та його походження. Кожен тип декларації має свої специфічні вимоги щодо заповнення і подачі до митниці.

Важливо знати, що ці декларації можуть бути подані електронно, залежно від митниці та країни походження товару. Всі митні декларації повинні бути подані до митниці до моменту перетину товаром митного кордону.

Види митних декларацій, які ми розглянемо зараз:

- МД-5 – внутрішня митна декларація (для товарів, що переміщуються через митний кордон без оплат мита).
- МД-6 - використовується для оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон у режимі тимчасового ввезення.
- МД-7 – митна декларація для товарів, що підлягають оподаткуванню (особливо для фізичних осіб, що ввозять товари для особистого користування).
- МД-8 – декларація на повернення товарів (вивезених з порушеннями або помилками).

«МД-5» використовується для товарів, які не потребують сплати митних зборів і податків (наприклад, в межах безмитних ліній або спеціальних економічних зон). Така декларація може бути використана для товарів, що звільнені від митних платежів через певні умови, наприклад, тимчасове ввезення, транзит тощо.

Основні розділи інформації «МД-5»:

1. Титульна частина:

- Номер декларації — унікальний номер, що надається митницею.
- Дата заповнення — дата подачі декларації.
- Тип декларації — вказується тип митного режиму (наприклад, внутрішній, транзитний, тимчасове ввезення).

2. Дані про декларанта:

- ПІБ або назва компанії (для фізичних або юридичних осіб).
- Ідентифікаційний код (ЄДРПОУ для юросіб, індивідуальний ідентифікаційний номер для фізичних осіб).
- Адреса декларанта, контактні дані.

3. Інформація про товар:

- Опис товару: назва товару та деталі (тип товару, марка, модель).
- Код УКТЗЕД: код товару за Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності.
- Кількість товару та одиниця вимірювання.
- Вартість товару (у разі необхідності).

4. Інформація про митний режим:

- Вказується митний режим, в рамках якого здійснюється переміщення товару (тимчасове ввезення, транзит, внутрішнє переміщення тощо).

5. Митні платежі:

- Якщо товар звільняється від митних зборів, у полі митних платежів вказується сума "0".

«МД-6» застосовується для оформлення товарів, які ввозяться або вивозяться за умовами тимчасового ввезення. Це може стосуватися товарів, які не призначені для продажу або використання на території України, а лише тимчасово вводяться для використання у певних цілях (наприклад, для виставок, ремонту, демонстрацій, тимчасового виробництва тощо). Після закінчення тимчасового ввезення товар має бути вивезений з України або повернутий до іншої країни.

Основні розділи інформації «МД-6»:

1. Титульна частина:

- Номер декларації та дата подачі.
- Тип декларації — митний режим тимчасового ввезення.

2. Дані про декларанта:

- ПІБ або назва компанії (для фізичних або юридичних осіб).
- Ідентифікаційний код (ЄДРПОУ для юросіб, індивідуальний ідентифікаційний номер для фізичних осіб).
- Адреса декларанта та інші контактні дані.

3. Інформація про товар:

- Опис товару — повне найменування товару.

- Код УКТЗЕД.
- Кількість товару та одиниця вимірювання.
- Вартість товару (ціна за інвойсом або контрактом).

4. Митний режим:

- Вказується митний режим «тимчасове ввезення».
- У полі "строк тимчасового ввезення" зазначається період, на який товар ввозиться в Україну.

5. Митні платежі:

- Вказується сума митних зборів, що буде нарахована за порушення умов тимчасового ввезення (якщо товар не буде вивезений вчасно).

6. Документи, що підтверджують мету ввезення:

- У разі потреби додаються підтверджувальні документи (контракти, інвойси, ліцензії, сертифікати, запрошення на виставки тощо).

«МД-7» використовується для оформлення товарів, які ввозяться в Україну фізичними особами та підлягають сплаті митних платежів. Вона використовується для митного оформлення товарів, які перевищують встановлені норми безмитного ввезення, і для яких має бути нараховане мито або інші податки.

Основні розділи інформації «МД-7»:

1. Титульна частина:

- Номер декларації.
- Дата подачі декларації.
- Тип декларації — це імпорт товару, що підлягає митному контролю.

2. Дані про декларанта:

- ПІБ фізичної особи.
- Ідентифікаційний код (для фізичних осіб).
- Адреса декларанта та контактні дані.

3. Інформація про товар:

- Опис товару: найменування товару, тип, марка, модель.

- Код УКТЗЕД.
- Кількість: одиниці товару (шт, кг, л, тощо).
- Вартість товару: надається відповідна сума (якщо товар перевищує безмитну норму, сплачуються митні збори).

4. Митний режим:

- Вказується митний режим імпорту.

5. Митні платежі:

- Вказується сума митних зборів і податків, які мають бути сплачені.

«МД-8» використовується для оформлення товарів, які були вивезені з України, але згодом повертаються через митницю (наприклад, товар повертається через помилку в митному оформленні або через повернення продукції від покупця). У цій декларації відображається інформація про товар, який повертається, і здійснюється відповідне митне оформлення.

Основні розділи інформації «МД-8»:

1. Титульна частина:

- Номер декларації та дата подачі декларації.
- Тип декларації — це повернення товару.

2. Дані про декларанта:

- ПІБ або назва підприємства.
- Ідентифікаційний код.
- Адреса декларанта.

3. Інформація про товар:

- Опис товару: назва товару, код УКТЗЕД, кількість.
- Код УКТЗЕД.
- Вартість товару: вказується ціна товару.

4. Інформація про повернення товару:

- Вказується, з якої країни товар повертається в Україну, і причини повернення.

5. Митний режим:

- Вказується, що товар повертається в рамках відповідного митного режиму.

6. Митні платежі:

- У разі, якщо товар не підлягає повторному оподаткуванню, зазначається "0" у полі митних зборів.

Усі ці декларації можна заповнити електронно через систему "Електронне декларування" в Україні. Цей процес спрощує подачу документів і дозволяє митниці швидше обробляти декларації. Важливо ретельно перевіряти правильність заповнення всіх полів. Помилки можуть призвести до затримок, штрафів або відмови в митному оформленні.

Заповнення митних декларацій потребує уважності і знання специфіки митних процедур, тому для складних випадків доцільно звертатися до митних брокерів чи експертів.

4.2. Методика викладання практичних занять на тему «Облік та оподаткування імпортних операцій» в курсі «Облік і звітність в оподаткуванні»

Практичні заняття займають важливе місце серед різних форм організації навчального процесу у вищих навчальних закладах. Лекції надають студентам узагальнені основи наукових знань, тоді як практичні заняття спрямовані на їх поглиблення, розширення та деталізацію. Вони допомагають студентам оволодіти навичками практичного застосування отриманих знань, а також стимулюють ініціативність і самостійність у вивченні матеріалу.

Метою практичних занять є: закріпити теоретичні знання, отримані під час лекції; навчити студентів правильно складати бухгалтерські проводки з обліку імпортних операцій; ознайомити студентів із реальними прикладами документального оформлення імпортних операцій; навчити студентів правильно складати бухгалтерські проводки з обліку імпортних операцій; розвинути вміння аналізувати ситуації, застосовувати законодавчі норми на практиці; сформувати

відповідальність за точність облікових операцій та дотримання законодавчих вимог.

Практичні заняття є однією з найефективніших форм проведення занять, оскільки вони, крім основного призначення, допомагають викладачу краще пізнати інтелектуальний рівень кожного зі студентів, донести до них потрібні знання, та перевірити, як ці знання засвоєні [58, с. 87].

Кожне заняття нерозривно пов'язане з лекційним курсом певної дисципліни та сприяє формуванню у студентів навичок і вмінь самостійно й систематично опановувати знання з навчальних предметів, аналізувати й конспектувати першоджерела, навчальну літературу та посібники, а також готувати реферати, доповіді та виступи.

Методика проведення семінарських занять залежить виду семінару. Таких видів існує 6, але пропоную звернути увагу саме на семінар-бесіду. Характерною ознакою семінару-бесіди є чітко сформульовані питання та завдання, на які студенти мають давати відповіді в результаті самостійного вивчення відповідного першоджерела. Семінар-бесіда не вимагає підготовки рефератів та доповідей студентів, але передбачає знання фактичного матеріалу з того чи іншого питання й вміння викласти ці знання в усній або письмовій формі перед аудиторією. В результаті бесіди з одним із студентів заняття переростає в розгорнуту бесіду з групою, під час якої з'ясовуються не лише основні питання, винесені на заняття, а й другорядні, спрямовані на більш глибоке і свідоме засвоєння фактичного матеріалу [58, с. 90].

Ефективне практичне заняття повинно бути наперед сплановане та підготовлене.

Щодо плану, то план лекцій є наступним:

1. Вступ (10 хв): актуалізація теми та її значення для фахівців у сфері обліку та повторення ключових теоретичних положень лекції.

2. Основна частина (60 хв): аналіз умовного прикладу імпортної прикладу, тобто ознайомлення з умовами (договори, інвойс, митна декларація), визначення первісної вартості імпортованого товару; складання бухгалтерських проводок,

проводки з обліку витрат на транспортування та митні збори, відображення курсових різниць, нарахування ПДВ на імпортні операції; Виконання завдань, розрахунок митної вартості та бази для ПДВ, заповнення облікових регістрів із використанням первинних документів.

3. Підсумки (10 хв): обговорення помилок і питань, які виникли під час виконання завдань, підведення підсумків, відповіді на запитання, домашнє завдання: скласти декілька задач для імпортних операцій.

Тобто таке заняття буде ефективним, якщо обидві його сторони (викладач і студент) будуть знати, що їм потрібно робити в кожен момент заняття. Тому саме такі практичні заняття як семінар-бесіда відображено в Додатках Б, Г та Е.

Практичне заняття №1 (Додаток К.4)

«Імпорт та його вплив на економіку України»

Заповнюємо митну декларацію CN 23:

1. Поштова адреса відправника:

- Вказати повну адресу відправника (країна, місто, вулиця, поштовий індекс) – **España, Madrid, Calle de Gran Vía, 45, 28013.**
- Прізвище та ім'я відправника - **Koptunez Georg**.
- Контактний номер телефону або e-mail (якщо це вимагається) - **+34 612 345 678; Apartado de correos 12345.**

2. Поштова адреса отримувача:

- Вказати повну адресу отримувача в країні імпорту – Україна, м. Київ, вул. Шевченка, 15, 01001.
- Контактний номер телефону або e-mail - **+380 67 123 45 67; k_kapustina@gmail.com.**

3. Дата відправлення:

- Вказати дату, коли посилка була відправлена – **10.11.2024.**

4. Опис товарів:

- Описати вміст посилки (наприклад, "книга", "одяг", "електроніка") - **Вино червоне Val de Loire, витримане.**
- Вказати кількість одиниць товару (якщо їх кілька) – **6 шт.**
- Для кожного товару потрібно вказати точну й детальну характеристику (наприклад, "червоні шкарпетки, 5 пар") - **Вино червоне Val de Loire, витримане, 6 пляшок по 750 мл.**

5. Ціна/вартість товару:

- Вказати вартість кожного товару в зазначеній валюті (наприклад, євро або доларах США).
- Для всіх товарів посилки вказується їх загальна вартість - **120 €.**
- Якщо товар безкоштовний, потрібно зазначити «0».

6. Код товару (коди HS):

- Для кожного товару вказується міжнародний код (гармонізований код товару, HS код). Це спеціальний код, який визначає тип товару та застосовувану до нього тарифну ставку. Якщо такий код невідомий, зазвичай потрібно звернутися до відповідних митних органів або використовувати онлайн-каталоги для пошуку - **220429 2800.**

7. Країна походження товару:

- Вказати країну, де було виготовлено або зібрано товар – **Іспанія.**

8. Митна вартість:

- Вказати митну вартість кожного товару. Це зазвичай його фактурна (реальна) вартість. Вартість товару може відрізнятися від його продажної ціни, якщо товар був подарований або отриманий безкоштовно.
- Вказати загальну митну вартість всіх товарів в посилці - **120 €.**

9. Підпис відправника:

- Підпис відправника, що підтверджує правильність наданої інформації та відправлення товарів.

Задачі про сплату митних платежів

Задача 1

Підприємство "Екзотичні плоди" здійснило імпорт яблук з Франції. Вартість однієї тонни яблук становить 1200 євро. При митному оформленні товару на кордоні застосовуються такі ставки митних платежів:

- *Мито: 8% від митної вартості товару.*
- *ПДВ: 20% на суму митної вартості товару плюс мито.*
- *Акциз: акциз не стягується на фрукти.*

***Необхідно** визначити загальну суму митних платежів, яку має сплатити підприємство при імпорті 15 тонн яблук.*

Розв'язок:

1. Визначаємо митну вартість імпорту:

- Митна вартість однієї тонни яблук = 1200 євро.
- Для 15 тонн митна вартість = 1200 × 15 = 18 000 євро.

2. Обчислюємо суму мита:

- Мито складає 8% від митної вартості товару.
- Мито = 8% × 18 000 = 1440 євро.

3. Обчислюємо суму ПДВ:

- ПДВ нараховується на суму митної вартості товару + мито.
- ПДВ = 20% × (18 000 + 1440) = 20% × 19 440 = 3888 євро.
- Акциз: Оскільки акциз на фрукти не стягується, сума акцизу дорівнює 0 євро.

4. Загальна сума митних платежів:

- Загальна сума митних платежів = мито + ПДВ + акциз.
- Загальна сума = 1440 + 3888 + 0 = 5328 євро.

Відповідь: Загальна сума митних платежів за імпорт 15 тонн яблук становить 5328 євро.

Задача 2

Підприємство "Квітковий рай" здійснило імпорт троянд з Голландії. Вартість однієї коробки з трояндами складає 500 доларів США, а в одній коробці міститься 150 одиниць квітів. При митному оформленні товару на кордоні застосовуються такі ставки митних платежів:

- *Мито: 5% від митної вартості товару.*
- *ПДВ: 18% на суму митної вартості товару плюс мито.*
- *Акциз: на квіти акциз не стягується.*

***Необхідно** визначити загальну суму митних платежів, які повинно сплатити підприємство при імпорті 20 коробок троянд.*

Розв'язок:

1. Визначаємо митну вартість імпорту:

- Вартість однієї коробки з трояндами = 500 доларів США.
- Для 20 коробок митна вартість = 500 × 20 = 10 000 доларів США.

2. Обчислюємо суму мита:

- Мито складає 5% від митної вартості товару.
- Мито = 5% × 10 000 = 500 доларів США.

3. Обчислюємо суму ПДВ:

- ПДВ нараховується на суму митної вартості товару + мито.
- ПДВ = 18% × (10 000 + 500) = 18% × 10 500 = 1890 доларів США.
- Акциз: Оскільки акциз на квіти не стягується, сума акцизу дорівнює 0 доларів США.

4. Загальна сума митних платежів:

- Загальна сума митних платежів = мито + ПДВ + акциз.
- Загальна сума = 500 + 1890 + 0 = 2390 доларів США.

Відповідь: Загальна сума митних платежів за імпорт 20 коробок троянд становить 2390 доларів США.

Задача 3

Підприємство "Винний світ" імпортує з Італії лікер та вино. Усього підприємство привезло 10 000 літрів лікеру і 15 000 літрів червоного вина. Вартість 1 літра лікеру становить 8 євро, а 1 літра вина — 5 євро. При митному оформленні товару на кордоні застосовуються наступні ставки митних платежів:

- *Мито: 15% від митної вартості товару.*
- *ПДВ: 20% на суму митної вартості товару плюс мито.*
- *Акциз:*
  - *на лікер — 2 євро за літр;*
  - *на вино — 1 євро за літр.*

Необхідно *визначити загальну суму митних платежів, які повинно сплатити підприємство за імпорт лікеру та вина.*

Розв'язок:

1. Визначаємо митну вартість лікеру:

- Вартість 1 літра лікеру = 8 євро.
- Для 10 000 літрів лікеру митна вартість = 8 × 10 000 = 80 000 євро.

2. Визначаємо митну вартість вина:

- Вартість 1 літра вина = 5 євро.
- Для 15 000 літрів вина митна вартість = 5 × 15 000 = 75 000 євро.

3. Обчислюємо суму мита:

- Мито на лікер = 15% × 80 000 = 12 000 євро.
- Мито на вино = 15% × 75 000 = 11 250 євро.

4. Обчислюємо суму ПДВ: (ПДВ нараховується на суму митної вартості товару + мито)

- ПДВ на лікер = 20% × (80 000 + 12 000) = 20% × 92 000 = 18 400 євро.
- ПДВ на вино = 20% × (75 000 + 11 250) = 20% × 86 250 = 17 250 євро.

5. Обчислюємо суму акцизу:

- Акциз на лікер = 2 євро × 10 000 = 20 000 євро.
- Акциз на вино = 1 євро × 15 000 = 15 000 євро.

6. Загальна сума митних платежів:

- Для лікеру: Мито + ПДВ + Акциз = 12 000 + 18 400 + 20 000 = 50 400 євро.
- Для вина: Мито + ПДВ + Акциз = 11 250 + 17 250 + 15 000 = 43 500 євро.

7. Загальна сума митних платежів за весь імпорт:

- Загальна сума митних платежів = 50 400 + 43 500 = 93 900 євро.

Відповідь: Загальна сума митних платежів за імпорт 10 000 літрів лікеру та 15 000 літрів вина становить 93 900 євро.

Практичне заняття №2 (Додаток К.5)

«Митні декларації та їх види (1 частина)»

Заповнюємо декларацію «МД-2»:

1. Заголовок декларації:

- Номер декларації: **123456789**
- Дата подачі декларації: **2024-11-18**
- Тип декларації: **Імпорт.**

2. *Дані про декларанта:*

- Ідентифікаційний код/ЄДРПОУ (для юридичних осіб): **12345678**
- ПІБ/Назва (для фізичних осіб): **Іванов Іван Іванович.**
- Адреса декларанта: **м. Київ, вул. Пушкіна, 10, офіс 5.**
- Телефон/Електронна пошта: **+380501234567; ivanov@gmail.com.**

3. *Опис товару:*

- Назва товару: **Комп'ютерна техніка (ноутбук).**
- Код УКТЗЕД: **8471 30 00 00**
- Кількість: **10 шт.**
- Вартість: **10000 USD (згідно з інвойсом).**

4. Митний режим:

- Тип митного режиму: **Імпорт.**
- Країна походження товару: **Китай.**

5. Митні платежі:

- Мито: **0** (оскільки товар може бути безмитним або звільнений від мита).
- ПДВ: **20%** (на товар вказана ставка ПДВ).
- Інші платежі: **не застосовуються.**

Заповнюємо декларацію «МД-3»:

1. Заголовок декларації:

- Номер декларації: **987654321**
- Дата подачі декларації: **2024-11-18**
- Тип декларації: **Імпорт (для особистого користування).**

2. Дані про декларанта:

- ПІБ: **Іванов Іван Іванович.**
- Ідентифікаційний код: **1234567890**
- Адреса: **м. Київ, вул. Шевченка, 25, кв. 12.**
- Телефон: **+380501234567**

3. *Опис товару:*

- Назва товару: **Фотоапарат цифровий.**
- Код УКТЗЕД: **8525 80 00 00**
- Кількість: **1 шт.**
- Вартість: **500 USD (за інвойсом).**

4. Митний режим:

- Тип митного режиму: **Імпорт (особисте користування).**

5. Митні платежі:

- Мито: **0** (для товару особистого користування може бути безмитне ввезення, якщо вартість не перевищує безмитну норму).
- ПДВ: **20%** (можливо нараховано на перевищення безмитної норми).
- Інші платежі: **не застосовуються.**

6. *Інформація про товар для особистого користування:*

- **Вказується, що товар не буде використовуватися в комерційних цілях.**

Заповнюємо декларацію «МД-4»:

1. Заголовок декларації:

- Номер декларації: **1122334455**
- Дата подачі декларації: **2024-11-18**
- Тип декларації: **Імпорт (комерційний вантаж).**

2. Дані про декларанта:

- Назва компанії: **ТОВ "ТехноІнвест".**
- ЄДРПОУ: **12345678**
- Адреса компанії: **м. Харків, вул. Олександрівська, 15, офіс 7.**
- Телефон: **+380577654321**

3. Опис товару:

- Назва товару: **Лазерний принтер**
- Код УКТЗЕД: **8443 31 10 00**
- Кількість: **50 шт.**
- Вартість: **25000 USD (згідно з контрактом).**

4. *Митний режим:*

- Тип митного режиму: **Імпорт (для продажу на території України).**
- Країна походження товару: **США.**

5. Митні платежі:

- Мито: **10%** (стандартна ставка для цього товару).
- ПДВ: **20%** (ПДВ на товар).
- Акциз: **не застосовується.**

6. Ліцензії та сертифікати:

- Ліцензія на імпорт: **є.**
- Сертифікат якості: **надано.**

Загальні рекомендації для заповнення декларацій:

- Перевірте точність даних: Всі дані, такі як код УКТЗЕД, кількість, вартість та митний режим, мають бути точними, щоб уникнути затримок на митниці.
- Підготуйте необхідні документи: Інвойси, контракти, сертифікати, ліцензії повинні бути в наявності для перевірки митницею.
- Правильно оберіть митний режим: Переконайтесь, що вибраний митний режим (імпорт, експорт, тимчасове ввезення, транзит тощо) відповідає вашим умовам.

Ці приклади є базовими, і дані можуть змінюватися залежно від конкретного товару, його вартості, митного режиму та інших умов.

Практичне заняття №3 (Додаток К.6)
«Митні декларації та їх види (2 частина)»

Заповнюємо декларацію «МД-5»:

1. Заголовок декларації:

- Номер декларації: **10123456789**
- Дата подачі декларації: **2024-11-18**
- Тип декларації: **Імпорт (для товарів, що ввозяться або вивозяться через митний кордон України).**

2. Дані про декларанта:

- Ідентифікаційний код або ЄДРПОУ (для юридичних осіб): **12345678**
- ПІБ або назва (для фізичних осіб): **ТОВ "Технопостач".**
- Адреса декларанта: **м. Київ, вул. Пушкіна, 15, офіс 5.**
- Телефон/Електронна пошта: **+380509876543, office@techno.com.**

3. Опис товару:

- Назва товару: **Картриджі для принтерів.**
- Код УКТЗЕД: **8443 39 00 00**
- Кількість: **100 шт.**

- Вартість: **5000 USD (згідно з інвойсом).**

4. Митний режим:

- Тип митного режиму: **Внутрішнє переміщення.**
- Країна походження товару: **Китай.**

5. Митні платежі:

- Мито: **0** (якщо товар підлягає звільненню від мита).
- ПДВ: **20%.**
- Інші платежі: **не застосовуються.**

Заповнюємо декларацію «МД-6»:

1. Заголовок декларації:

- Номер декларації: **2024001234**
- Дата подачі декларації: **2024-11-18**
- Тип декларації: **Тимчасове ввезення.**

2. Дані про декларанта:

- Ідентифікаційний код або ЄДРПОУ (для юридичних осіб): **87654321**
- ПІБ або назва (для фізичних осіб): **ПП "ЕкспоТех".**
- Адреса декларанта: **м. Львів, вул. Франка, 10.**
- Телефон/Електронна пошта: **+380675432109, info@expotech.com.ua.**

3. Опис товару:

- Назва товару: **Презентаційне обладнання (проектори, екран).**
- Код УКТЗЕД: **8528 69 00 00**
- Кількість: **5 шт.**
- Вартість: **3000 USD (за інвойсом).**

4. Митний режим:

- Тип митного режиму: **Тимчасове ввезення.**
- Країна походження товару: **США.**

5. Термін тимчасового ввезення:

- Термін ввезення: **6 місяців** (зазначити дату початку і кінця терміну).

- Документи: **запрошення на виставку.**

6. Митні платежі:

- Мито: **0** (оскільки товар тимчасово ввезений).
- ПДВ: **0** (оскільки товар тимчасово ввезений і не підлягає оподаткуванню).
- Інші платежі: **не застосовуються.**

Заповнюємо декларацію «МД-7»:

1. Заголовок декларації:

- Номер декларації: **202411987**
- Дата подачі декларації: **2024-11-18**
- Тип декларації: **Імпорт для особистого користування.**

2. Дані про декларанта:

- ПІБ: **Іванов Іван Іванович.**
- Ідентифікаційний код: **1234567890**
- Адреса декларанта: **м. Одеса, вул. Дерибасівська, 15.**
- Телефон: **+380501234567**

3. Опис товару:

- Назва товару: **Мобільний телефон.**
- Код УКТЗЕД: **8517 12 00 00**
- Кількість: **1 шт.**
- Вартість: **1200 USD (за інвойсом).**

4. Митний режим:

- Тип митного режиму: **Імпорт для особистого користування.**

5. Митні платежі:

- Мито: **0** (якщо не перевищує безмитну норму).
- ПДВ: **20%** (якщо вартість товару перевищує безмитну норму).
- Акциз: **не застосовується.**

Заповнюємо декларацію «МД-8»:

1. Заголовок декларації:

- Номер декларації: **9988776655**
- Дата подачі декларації: **2024-11-18**
- Тип декларації: **Повернення товару.**

2. Дані про декларанта:

- Назва компанії: **ТОВ "ІнтерТех".**
- ЄДРПОУ: **87654321**
- Адреса компанії: **м. Харків, вул. Академіка Павлова, 12.**
- Телефон: **+380577654321**

3. *Опис товару:*

- Назва товару: **Обладнання для тестування (лабораторне обладнання).**
- Код УКТЗЕД: **9027 80 00 00**
- Кількість: **2 шт.**
- Вартість: **5000 USD (вказано в інвойсі).**

4. Митний режим:

- Тип митного режиму: **Повернення товару.**

5. *Митні платежі:*

- Мито: **0** (повернення товару без сплати мита).
- ПДВ: **0** (повернення товару без сплати ПДВ).
- Акциз: **не застосовується.**

Загальні рекомендації для заповнення декларацій:

- Перевірка документів: Усі необхідні документи, такі як інвойси, контракти, сертифікати якості та інші підтвердження мети ввезення/вивезення, повинні бути надані разом з декларацією.
- Коректність даних: Переконайтеся, що ви точно вказали код УКТЗЕД для товарів, кількість, вартість та інші дані, що можуть бути перевірені митницею.

- Термін повернення: Для тимчасового ввезення та повернення товарів важливо вказувати точні терміни (якщо застосовуються), оскільки це впливає на митні платежі.

Ці приклади є загальними, і в реальних умовах можуть бути додаткові нюанси залежно від типу товару та умов митного режиму.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 4

Митні декларації є невід'ємною частиною митної системи та виконують ключову роль у процесі міжнародної торгівлі, переміщення товарів та пасажирських перевезень через митний кордон. Вони забезпечують дотримання митних норм і правил, допомагають контролювати законність ввезення, вивезення та транзиту товарів, а також сприяють правильному обчисленню митних платежів (мито, ПДВ, акцизи).

Митні декларації використовуються в різних митних режимах: імпорт, експорт, тимчасове ввезення, транзит, повернення товарів тощо. Кожен тип декларації має свої особливості, правила заповнення та вимоги до документації.

Заповнення митних декларацій вимагає точності та уважності до кожного елемента, оскільки помилки або неточності можуть призвести до затримок на митниці, сплати штрафів або навіть до відмови в пропуску товару через кордон. Важливим аспектом є також коректне визначення коду УКТЗЕД для товару, який впливає на митне обкладання та застосування спеціальних обмежень або ліцензій.

Належне оформлення митних декларацій забезпечує ефективний контроль за дотриманням митних правил, сприяє легальності міжнародної торгівлі, а також допомагає в організації економічної діяльності як для підприємств, так і для фізичних осіб. У зв'язку з цим, митні органи мають важливу роль у забезпеченні правильності митного оформлення, а декларанти повинні бути уважними та відповідальними в заповненні декларацій.

Отже, митні декларації не тільки є юридичним інструментом для контролю за міжнародним обігом товарів, але й важливим елементом для забезпечення економічної безпеки та правової прозорості зовнішньої торгівлі.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Проаналізувавши теоретичні основи обліку та оподаткування імпортних операцій можна зазначити наступне:

1. Імпорт товарів є невід'ємною частиною зовнішньої торгівлі, яка передбачає ввезення товарів з-за кордону для задоволення внутрішніх потреб країни. Така діяльність дозволяє забезпечити споживачів товарами, які не виробляються вітчизняною промисловістю або є більш конкурентоспроможними за ціною та якістю. Імпорт товарів спеціалізується на закупівлі або одержання на інших законних підставах від іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів, що контролюються, та їх ввезення на територію України. Під час імпорту також виникає низка економічних відносин, які вимагають належного обліку. Це включає в себе визначення вартості товару, сплату митних платежів, організацію логістичних процесів, а також облік податкових зобов’язань, пов'язаних із ввезенням товарів на територію країни. Облік імпортних товарів є важливою складовою бухгалтерії підприємства, оскільки це дозволяє забезпечити правильне визначення витрат на закупівлю товарів, їх транспортування та митне оформлення, а також визначити правильність розрахунків із постачальниками та органами митного контролю. Всі витрати, які виникають у процесі імпорту товарів, повинні відображатися в обліку підприємства на відповідних рахунках. Імпортні операції відображаються в бухгалтерії підприємства на основі документів, що підтверджують факт ввезення товарів чи послуг на територію України, зокрема, митна декларація, накладні та контракти з іноземними контрагентами, а також платіжні документи (банківські виписки, чеки). Митна декларація, накладна та контракт пов'язані між собою і містять взаємодоповнюючу інформацію про товар, а банківські виписки підтверджують виконання фінансових зобов'язань за контрактом. Митна декларація, накладна та контракт є обов'язковими документами для митного оформлення товарів. На підставі цих документів розраховуються податки та збори. І в загальному всі ці документи використовуються для відображення в бухгалтерському обліку операцій, пов'язаних з імпортом товарів.

Імпорт товарів часто здійснюється в іноземній валюті, що викликає необхідність врахування валютних коливань. Підприємства мають правильно перераховувати валюту в гривні на дату укладання контракту і на дату фактичного платежу. При зміні валютного курсу між датою укладання контракту та фактичним розрахунком може виникати курсова різниця, яка повинна бути відображена в бухгалтерському обліку. Потрібно ретельно документувати всі витрати, пов'язані з імпортом товарів, і включати їх у загальну митну вартість товару. Усі витрати на імпорт товарів повинні бути включені в оцінку товару для правильного визначення собівартості товару, який потім буде проданий або використаний у виробництві.

2. Оподаткування імпортних операцій в Україні регулюється рядом законодавчих актів, таких як Податковий кодекс України, митний кодекс, а також міжнародні угоди щодо оподаткування. Імпорт часто супроводжується великою кількістю документів, і їх невірне заповнення або відсутність може призвести до помилок в обліку та податкових зобов'язаннях. Також порушення умов митного оформлення може призвести до штрафів або додаткових витрат для підприємства, а при імпорті товарів із-за кордону, підприємства можуть стикатися з проблемами, пов'язаними з коливаннями валютних курсів, що може ускладнити точний розрахунок вартості товарів. Необхідно своєчасно зареєструвати податкові накладні на імпорт у Єдиному реєстрі податкових накладних. ПДВ, сплачений на митниці, має бути врахований в податковому кредиті та заявлений у податковій декларації. Усі митні платежі повинні бути документально підтверджені та відображені у податковій звітності для уникнення порушень.

3. Правове регулювання обліку та оподаткування імпортних операцій в Україні здійснюється на основі низки законодавчих актів, які визначають правила митного оформлення товарів, порядок сплати митних зборів і податків, а також ведення бухгалтерського обліку імпортних операцій. Аналізуючи нормативну літературу, яка стосується імпортних операцій в Україні, можна відзначити ключову роль Митного кодексу України у врегулюванні митних

процедур та вимог до оформлення товарів, що ввозяться на територію України тому, що саме Митний кодекс визначає права та обов'язки учасників зовнішньоекономічної діяльності, порядок здійснення митного контролю, митне оформлення товарів та сплату митних платежів. Щодо Податкового кодексу України, то він ключовим нормативно-правовим актом, який визначає порядок оподаткування всіх видів доходів та майна, включаючи і ті, що пов'язані з міжнародною торгівлею, тобто безпосередньо з імпортом товарів. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»» № 40 відіграє ключову роль у забезпеченні достовірності, повноти та своєчасності облікової інформації, яка використовується для прийняття управлінських рішень, оцінки фінансового стану підприємств та контролю за їх діяльністю. Що стосується Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2022 рік», то вона регулює зовнішньоекономічну діяльність шляхом встановлення контролю за обігом певних товарів. Її метою є забезпечення економічної стабільності, захист внутрішнього ринку, виконання міжнародних зобов'язань та контроль за стратегічно важливими товарами.

Проаналізувавши організацію та методику обліку та оподаткування імпортних операцій на прикладі діяльності ТОВ «СГС-Газтрейд» можна зробити висновки:

1. Імпортні операції мають суттєвий вплив на фінансовий стан підприємства та його податкові зобов’язання. Тому правильне відображення такої інформації у звітності є надзвичайно важливим. Імпортні операції відображаються в різних видах звітності таких як внутрішня, податкова та фінансова звітність. Внутрішня звітність призначена для використання керівництвом та іншими внутрішніми користувачами. Вона може містити детальну інформацію про імпортні операції, включаючи вартість імпортованих товарів, терміни поставки, перелік постачальників, валютні курси та курсові різниці. Податкова звітність відображає інформацію, необхідну для розрахунку та сплати податків.

Відображення імпортних операцій у податковій звітності є обов'язковим для всіх підприємств, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність. Фінансова звітність призначена для зовнішніх користувачів (інвесторів, кредиторів). Вона містить узагальнену інформацію про фінансовий стан підприємства. Усі три види звітності тісно пов’язані між собою тому, що інформація, яка відображається у внутрішній звітності, використовується для складання податкової та фінансової звітності, а податкова звітність, у свою чергу, є основою для розрахунку податків і відображається у фінансовій звітності. Правильне відображення імпортних операцій у звітності є важливим аспектом фінансового обліку підприємства. Це дозволяє забезпечити точне відображення фінансового стану підприємства, розрахувати податки та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

2. ТОВ «СГС-Газтрейд» займається імпортом та роздрібною торгівлею автомобільного пального, а імпорт автомобільного пального є складним процесом, який вимагає дотримання численних вимог законодавства та проведення низки процедур. Аналіз імпортних операцій є ключовим елементом ефективного управління торговим підприємством, яке здійснює зовнішньоекономічну діяльність. Він дозволяє оцінити ефективність закупівель за кордоном, виявити резерви для зниження витрат та оптимізації логістичних процесів. Аналіз дозволяє визначити, наскільки ефективно підприємство здійснює імпортні операції, допомагає виявити слабкі місця в процесі імпорту, такі як неефективні постачальники, затримки у доставці, проблеми з митним оформленням, а також на основі результатів аналізу можна приймати обґрунтовані рішення щодо оптимізації імпортних операцій, вибору постачальників, зміни асортименту тощо. Ефективний аналіз дозволяє знизити витрати на імпорт, підвищити прибутковість та покращити загальні фінансові показники підприємства. Проаналізувавши загальноекономічні показники ТОВ «СГС-Газтрейд» (табл 3.1.), можна підкреслити, що рентабельність імпорту за звітний період 2023 року зменшилась на 9,84 % порівнюючи з попереднім періодом 2022 року, що є негативним фактом, адже це означає що відбувається

скорочення прибутку підприємства, що може призвести до зменшення інвестицій та розвитку бізнесу. Для того, щоб забезпечити підтримку прибутковості підприємство може бути змушене підвищувати ціни на свою продукцію, що може призвести до втрати конкурентних переваг. Або ж компанії доведеться зменшити кількість імпортних товарів у своєму асортименті, що може призвести до втрати клієнтів, а також підприємство може бути змушене шукати нових постачальників з більш вигідними умовами постачання. Щодо оборотності дебіторської заборгованості, то за звітний період 2023 року вона зменшилась на 15,84 % порівнюючи з попереднім періодом 2022 року, що є також негативним фактором, який показує, що кошти компанії «заморожені» в неотриманих платежах і це може обмежити фінансову маневреність підприємства, адже чим довше клієнт не сплачує свій борг, тим вище ризик того, що він його взагалі не поверне. І тоді для покриття дефіциту оборотних коштів компанія змушена буде залучати додаткові кредити, що призведе до збільшення фінансових витрат. Коефіцієнт імпорту в період 2022-2023 років не зазнав змін, що свідчить про значну залежність підприємства від зовнішніх постачальників, та підвищує ризики, пов'язані з коливаннями курсів валют, політичними та економічними змінами в країнах-експортерах. Якщо більша частина компонентів або готової продукції ТОВ «СГС-Газтрейд» імпортується, то компанії може бути складно локалізувати виробництво і знизити залежність від імпорту. Ну й звичайно, у разі виникнення форс-мажорних обставин (війни, пандемії, природних катаклізм) виникають проблеми з постачанням імпортних товарів, що може призводить до збоїв у виробництві та продажах, саме й це довелось пережити компанії в період лютого-квітня 2022 року. Частка імпортних товарів у структурі витрат в період 2022-2023 років не зазнала змін також, що свідчить про те, що дана частка є стабільною і компанія не реагує на зміни ринкової кон'юнктури та не намагається оптимізувати свої витрати. Проаналізувавши специфічні показники ТОВ «СГС-Газтрейд» (табл. 3.2.), можна підкреслити, що середня вартість одиниці імпортного товару за звітний період 2023 року зменшилась на 24,32 % порівнюючи з попереднім періодом

2022 року, що є позитивним фактором та свідчить про те, що зниження витрат на закупівлю товарів призводить до збільшення прибутку підприємства, а також це сприяє покращенню загальних фінансових показників підприємства та підвищенню конкурентоспроможності продукції на внутрішньому ринку. Щодо термінів поставок товарів, то за звітний період 2023 року вони зменшились на 2 дні порівнюючи з попереднім періодом 2022 року, що є позитивним аспектом та підвищує рівень задоволеності клієнтів. Щодо якості імпортних товарів за звітний період 2023 року, то вона збільшилась на 0,3% порівнюючи з попереднім періодом 2022 року, що свідчить про високу якість товарів і швидке митне оформлення, які сприяють підвищенню лояльності клієнтів. Ефективність митного оформлення в звітний період 2022-2023 років також збільшилась на 0,36%, завдяки цьому можуть зменшитись витрати на обмін і повернення товарів. Завдяки високій якості товарів і ефективної логістики підвищується репутація компанії на ринку, а задоволені клієнти частіше повертатимуться за новими покупками і будуть рекомендувати ТОВ «СГС-Газтрейд» своїм знайомим та друзям. Щодо частки браку в імпортних товарах, то за звітний період 2023 року вона зменшились на 0,5% порівнюючи з попереднім періодом 2022 року, що є позитивною тенденцією та свідчить про зменшення витрат на ремонт або заміну товарів, а також зменшення кількості бракованих товарів свідчить про високу якість продукції і надійність постачальника, що дає змогу ще й зменшити витрати на гарантійне обслуговування і повернення товарів, що призводить до збільшення прибутку. Усі перераховані вище зміни мають позитивний вплив на діяльність ТОВ «СГС-Газтрейд». Вони сприяють підвищенню конкурентоспроможності, збільшенню прибутку, покращенню іміджу компанії та підвищенню задоволеності клієнтів. Однак, необхідно пам'ятати, що оптимізація цих показників повинна здійснюватися в комплексі, адже зниження вартості товарів не повинно призводити до значного зниження якості, а підвищення ефективності митного оформлення не повинно супроводжуватися порушенням митних правил.

Проаналізувавши наведені вище питання, можна запропонувати певні пропозиції для вдосконалення обліково-аналітичного обліку забезпечення імпортних операцій:

1. Запровадити на підприємствах, які безпосередньо стосуються імпорту товарів, автоматизацію обліку тому, що завдяки йому відбувається впровадження сучасних програмних продуктів для автоматизації обліку імпортних операцій, створюється інтеграція з митними органами для отримання електронних документів та автоматичного заповнення облікових реєстрів, а також запроваджується використання хмарних технологій для забезпечення доступу до даних з будь-якого пристрою.

2. Поглибитись в деталізацію обліку тому, що завдяки йому відбувається розширення номенклатури облікових регістрів для відображення всіх аспектів імпортних операцій та відбувається ведення аналітичного обліку за контрагентами, країнами походження товарів, видами транспортів тощо, а також проводиться збір та аналіз додаткової інформації про постачальників, якість товарів, терміни доставки.

3. Посилити контроль за валютними операціями тому, що завдяки йому відбувається оперативний контроль за рухом валютних коштів, своєчасне проведення валютних перерахунків та аналіз курсових різниць.

4. Займатись постійним моніторингом змін законодавства тому, що завдяки йому відбувається створення системи постійного моніторингу змін у митному законодавстві та інших нормативно-правових актах, що регулюють зовнішньоекономічну діяльність.

5. Підвищувати кваліфікацію персоналу, проводити тренінги та семінари для бухгалтерів та інших співробітників, які займаються обліком імпортних операцій, а також залучати зовнішніх консультантів для вирішення складних питань.

6. Використовувати аналітичні інструменти для застосування методів статистичного аналізу, щоб виявляти тенденції та закономірності у розвитку

імпортних операцій, а також використовувати програмне забезпечення для візуалізації даних та побудови прогнозів.

Завдяки використанню усіх цих пропозицій: збільшиться прозорість та контроль, коли забезпечується прозорість всіх операцій, пов'язаних з імпортом; своєчасно будуть виявлятись проблеми, що дасть можливість своєчасно виявити відхилення від планових показників та вжити необхідних заходів; оптимізуються витрати, що допоможе виявити резерви для зниження витрат на імпортні операції; підвищиться ефективність управління, що забезпечить прийняття обґрунтованих управлінських рішень на основі достовірної інформації; а також зменшаться ризики, які пов'язані з імпортними операціями, такі як митні санкції, валютні ризики та інші.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. База Google Академія URL: https://scholar.google.com.ua/

2. Безоплатний імпорт: облік, оподаткування. AVS. URL: https://avstudy.com.ua/bezoplatnij-import-oblik-opodatkuvannya/

3. Валютне регулювання. Головбух. URL: https://buhplatforma.com.ua/article/7333-valyutne-regulyuvannya-po-novomu-revolyutsyniy-proriv-chi-lishe-kosmetichna-zmna-obgortki

4. Ван Пен. Теоретичні аспекти дослідження умов міжнародних торгівельних відносин. Проблеми матеріальної культури. Економічні науки. 2010. С. 21 URL: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/34963/06-Van.pdf?sequence=1

5. Виписка банку: правила оформлення. Журнал «Дебет-Кредит» URL: https://online.dtkt.ua/2014/14/48448

6. Гіжевський В. К. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні: історія і сучасність. Вип. 4. Вчені записки університету "КРОК". Серія : Економіка, 2019. С. 34-40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzuk_2019_4_6

7. До уваги платників акцизного податку: з 01.09.2024 – нові ставки акцизу на пальне. Medoc. URL: https://medoc.ua/blog/do-uvagi-platnikiv-akciznogo-podatku-z-01092024-novi-stavki-akcizu-na-palne-

8. Експорт-імпорт товарів. Методологічні пояснення. URL: http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/10_m.htm

9. Єдине вікно для міжнародної торгівлі. Державна митна служба України. URL: https://cabinet.customs.gov.ua/

10. ЄС по-новому рахуватиме дозволений імпорт з України. Суспільне новини. URL: https://suspilne.media/715192-novi-umovi-pro-import-agroprodukcii-do-es-mozut-prizvesti-do-miljonnih-zbitkiv-dla-ukraini-rs/

11. Жиглей І.В., Чермак В.О. Особливості здійснення та оподаткування імпортних операцій під час дії воєнного стану: V Міжнар. наук.-практ. конф. м. Житомир, 6 листопада 2024 р. С. 279 с.

12. Завадський Й.С., Осовська Т.В., Юшкевич О.О. Економічний словник. Київ Кондор, 2006, С. 335. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/KONDOR/EKONOMIC_SL_2006.pdf

13. Зміни до Податкового кодексу із 1 березня 2024 року. Експертус Головбух. URL: https://gb.expertus.com.ua/recommendations/30324

14. Імпортний ПДВ: все про нього. I.Factor. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2024/april/issue-31/article-128640.html?srsltid=AfmBOopkUoYUKRk0Lu-yRAf92h0U5LfIXRfvsOWyahtICZFSl7Z2Enb

15. Коблянська О.І., Ковальчук О.М. Особливості відображення імпортних операцій у світлі Податкового кодексу України. URL:

https://magazine.faaf.org.ua/osoblivosti-vidobrazhennya-importnih-operaciy-u-svitli-podatkovogo-kodeksu-ukraini.html

16. Коваленко П.К. Зовнішня торгівля України. Наукове мислення. 2024. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%88%D0%BD%D1%8F_%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B3%D1%96%D0%B2%D0%BB%D1%8F_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8

17. Кознова О. Новації ПДВ та акцизного податку з 1 січня 2024. Liga Zakon. URL: https://biz.ligazakon.net/news/225013_novats-pdvta-aktsiznogopodatku-z-1-schnya-2024

18. Кононов І.І., Нестеренко О.О. Особливості облікової політики експортно-імпортних операцій. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/42366/1/%D0%9D%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf

19. Кузьмінська А.Є. Методичні аспекти облікового відображення імпортних операцій підприємства. URL: https://afj.org.ua/ua/article/608/

20. Лайчук С.М., Чермак В.О. Облікова політика в контексті імпортних операцій: V Міжнар. наук.-практ. конф. м. Житомир, 6 листопада 2024 р. С. 278.

21. Митне право. Мультимедійний навчальний посібник. / Кузьменко О.В., Пастух І.Д., Дорогих В.М. та ін., НАВС, 2014. URL: https://arm.naiau.kiev.ua/books/mutne_pravo/parts/part5.html

22. Митний кодекс України : Кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI : станом на 31 жовт. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text

23. Митний склад: особливості функціонування. 2018. URL: https://ips.ligazakon.net/document/BZ011256

24. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 10 (МСБО 10). Події після звітного періоду : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_024#Text

25. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 12 (МСБО 12). Податки на прибуток : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_012#Text

26. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 15 (МСБО 15). Дохід : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2012. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS-15_ukr-compressed.pdf

27. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 (МСБО 2). Запаси : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021#Text

28. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 21 (МСБО 21). Вплив змін валютних курсів : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_022#Text

29. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 23 (МСБО 23). Витрати на позики : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_042#Text

30. Міжнародний стандарт фінансової звітності 10 (МСФЗ 10). Консолідована фінансова звітність : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_065#Text

31. Міжнародний стандарт фінансової звітності 12 (МСФЗ 12). Розкриття інформації про частки участі в інших суб'єктах господарювання : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_067#Text

32. Міжнародний стандарт фінансової звітності 13 (МСФЗ 13). Оцінка справедливої вартості : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_068#Text

33. Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 (МСФЗ 9). Фінансові інструменти : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_016#Text

34. Небава М.І., Ратушняк О.Г., Структура управління організацією. Менеджмент організацій і адміністрування. URL: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/1nebava_menedzhment_organizacij_administ tuvannya_ch1/index_3.htm

35. Оляднічук Н.В. Підлубна О.Д. Облік експортно-імпортних операцій. Облік і фінанси. 2017. № 1. С. 48-56. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://lib.udau.edu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/e4facf6b-0a81-476c-a2cb-5fab392b2dc2/content

36. Опитування щодо імпорту продукції та послуг, а також запровадження переліку товарів критичного імпорту. URL: https://forms.gle/9smpU7FUN2L2wq2D8

37. Пакувальний лист. Брокер Сервіс. URL: http://broker-service.com.ua/htmlPages/208/menuid/111

38. Панасюк В. М., Птащенко О. В., Клак О., Трубіцина О. Експортно-імпортні операції: реалії обліку та оподаткування в умовах воєнного стану. Journal of strategic economic research. 2023. № 1. С. 25–34. URL: https://doi.org/10.30857/2786-5398.2023.1.3

39. Плекан М., Мартинюк В. Особливості обліку та оподаткування експортно-імпортних операцій в умовах війни. Економіка та суспільство. 2022. № 45. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-30

40. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI : станом на 11 груд. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text

41. Порядок ввезення та розмитнення товарів із-за кордону. WikiLegalAid. URL: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/%D0%9F%D0%BE%D1%80%D1%8F%D0%B4%D0%BE%D0%BA_%D0%B2%D0%B2%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%82%D0%B0_%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%BC%D0%B8%D1%82%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%B2_%D1%96%D0%B7-%D0%B7%D0%B0_%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%BE%D0%BD%D1%83

42. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV : станом на 3 верес. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text

43. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо імплементації деяких положень Митного кодексу Європейського Союзу : Закон України від 22.08.2024 № 3926-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3926-20#Text

44. Про електронну комерцію : Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII : станом на 1 січ. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text

45. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2024 рік : Постанова Каб. Міністрів України від 27.12.2023 № 1402 : станом на 1 груд. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-2023-п#Text

46. Про затвердження Фітосанітарних правил ввезення з-за кордону, перевезення в межах країни, транзиту, експорту, порядку переробки та реалізації підкарантинних матеріалів: Наказ Міністерства Аграрної Політики України від 28.08.2005 № 414: №290 станом на 24.07.2015, с.1 п. 1.6 URL: https://docs.dtkt.ua/doc/z1121-05?_gl

47. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту : Закон України від 22.12.1998 № 330-XIV : станом на 31 груд. 2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-14#Text

48. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 № 959-XII : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text

49. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 № 959-XII : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text

50. Про перелік товарів критичного імпорту : Постанова Каб. Міністрів України від 24.02.2022 № 153 : станом на 10 трав. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2022-п#Text

51. Рура О.В. Бухгалтерський облік і оподаткування імпортних операцій: єдність і розходження. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/35330c85-32f2-4754-956d-b0616783caa2/content

52. Сіденко В.Р. Енциклопедія Сучасної України. Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. URL: https://esu.com.ua/article-13277

53. Ступницький О.І. Міжнародна торгівля. Українська дипломатична енциклопедія. 2004.,Т.2, С. 812.

54. Томаш М. Оподаткування міжнародних торговельних операцій. Юридична Газета: Всеукраїнське професійне юридичне видання. 2018. березень. № 11, С. 613. URL: https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/opodatkuvannya-mizhnarodnih-torgovelnih-operaciy.html

55. Трансферне ціноутворення: огляд ІПК за жовтень 2024. Адвокатське об'єднання AZONES. URL: https://azones.law/analytics/transfertne-tsinoutvorennya-oglyad-ipk-za-zhovten-2024-roku

56. ТТН: коротко про головне. LIGA 360. URL: https://ips.ligazakon.net/document/BZ010710

57. Фінансово-економічний словник: навч. посіб. / Бойко С. В., Бухенська М. С., Гацька Л. П., та ін. 2-ге вид., Біла Церква, Білоцерківський навчально-науков виробничий комплекс «Освіта», 2015. С. 396. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/4439/1/Finansovo-%d0%95konomichnyj.pdf

58. Чижевська Л.В. Методика викладання облікових дисциплін: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. /За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. Житомир: ПП «Рута», 2003. С. 504.

59. EU Sanctions on russia. EIFEC. URL: https://www.eifec.org/eu-sanctions-on-russia-home

60. Incoterms (Інкотермс). KST GROUP UKRAINE. URL: https://kst.ua/ua/news/1/